

FRONTAS

1938 METŲ KOVO MĖNESIO 24 DIENA. NR. 12.

Čia mūsų žemė ir mes ją ginsime.

Kar. Maželio nuotr.

TRIMITAS

LIETUVOS ŠAULIŲ IR PATRIOTINĖS VISUOMENĖS
LAIKRAŠTIS — ŽURNALAS.

Eina XIX metai, kas savaitė.
Leidžia SAULIŲ SAJUNGA.
Redaktorius JONAS KALNĖNAS.

PRENUMERATOS KAINA Lietuvoje
metams 5 litai, pusei metų 3 litai, mėnesiui 50 centų.
Atskiras numeris — 20 ct.
Užsieniui — metams 10 litų, pusei metų 6 litai.

SKELBIMŲ KAINOS 60 ct. už 1 cm². Nuolatiniams skelbė-
jams daroma nuolaidų. Už skelbimų turinį Redakcija ne-
atsako.

RANKRAŠČIUS Redakcija taiso savo nuožiūra. Nesuvertotų
rankraščių Redakcija savo lėšomis negražina ir nesaugo.
Už straipsnius ir nuotraukas atlyginama tik susitarus.

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA
Kaunas, Laisvės alėja 20. Telefonas 22663.

Sąjungos štabo žinios

ŠAULIŲ SAJUNGOS VADO
ĮSAKYMAS

NR. 8.

Kaunas, 1938 m. kovo 21 d.

Rikiuotės sritis.

Lietuvių tauta ir valstybė šiomis dienomis per-
gyvena sunkų momentą. Lenkijos vyriausybė per
mūsų pasiuntinį Toline kovo 17 dieną 21 val. įteikė
Lietuvos Vyriausybei ultimatumą, reikalaujama už-
megzti diplomatinis santykius. Tuo pačiu laiku
Lenkija pradėjo koncentruoti kariuomenę prie ad-
ministracijos linijos.

Mūsų vyriausybė, gavusi Lenkijos ultimatumą,
tarėsi su didžiosiomis ir Lietuvai draugingomis val-
stybėmis. Iš visų tų valstybių gautas patarimas
priimti lenku reikalavimą, nes jei reikalavimas ne-
būtų priimtas, tai kiltų karas. Mūsų Vyriausybė,
šaltai apgalvojusi susidariusią sunkią ir rimtą padė-
tį, sutiko užmegzti su Lenkija diplomatinis santy-
kius. Tokiu savo žygiu mūsų Vyriausybė išgelbė-
jo mūsų tautą nuo karo ir išlankė Europoje taiką,
buvo išvengta kraujo praliejimo, kuris šiuo laiku
Lietuvai galėjo būti pražūtingas. Savo veiksmuose
Vyriausybė vadovavosi šaltu protu, bet ne jausmais.

Lenkija yra pareikšusi, kad ji nesikėsina į Lie-
tuvos laisvę ir nepriklausomybę, bet nori normalių
santykių.

Mūsų pirmųjų savanorių, partizanų ir šaulių
krauju išpirktos Nepriklausomos Lietuvos teritorija
nebuvo paliesta.

Šią sunkią valandą yra šaulių šventa pareiga:

1) Didinti ir stiprinti savo eiles ir dar su di-
desniu atsidėjimu dirbti šaulinį darbą.

2) Šaltai, bet organizuotai ir griežtai kovoti su
mūsų vidaus priešais, kurie skleidžia įvairius gan-
dus, siekdami tikslo sukelti krašte nerimą ir susilp-
ninti mūsų vieningumą, kuris šiuo laiku ypatingai
yra brangus. Šaulių pareiga: pastebėjus tokius as-
menis, kurie platina Lietuvai žalingus gandus, žemi-

na mūsų Vyriausybę, juos sulaikyti ir perduoti sau-
gumo organams.

3) Šaulių tarpe turi vyrauti optimizmas, pa-
sitikėjimas savimi. Įvairūs kaltinimai ir mitingai
tai nėra teigiamas ir našus darbas. Viso to šauliai
neturi daryti, bet savo susirinkimuose organizuoti
ginklavimąsi, pritraukti prie šio taip svarbaus dar-
bo kitas organizacijas ir atskirus asmenis; padvigu-
binti karinį parengimą, kad lemiamą valandą, mūsų
vadams įsakius, būtume verti garbingo šaulio —
kariuomenės talkininko vardo.

4) Šauliai savo tarpe turi išlaikyti rimtį, reikš-
ti pagarbą ir ištikimybės jausmus Vyriausiajam
Ginkluotų Pajėgų Viršininkui Respublikos Preziden-
tui, kuriam Tautos yra uždėta sunki ir didelė atsaka-
komybė; ruoštis ir būti pasiryžusiems atlikti šaulio
pareigą, nes to reikalauja mūsų tautos ir valstybės
garbė.

Šauliai, būkime pavyzdingi tau-
tiečiai, tautos ir valstybės gynėjai!

Šį įsakymą perskaityti ir išaiškinti šaulių dali-
nių susirinkimuose.

Pulkininkas SALADŽIUS

Šaulių Sąjungos vadas.

GARBINGAM LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGOS VADUI.

Šią mūsų tautai rimtą ir rūščią valandą prašau ir ma-
ne priimti į Garbingosios Lietuvos Šaulių Sąjungos eiles.

Drauge prašau neatsisakyti priimti ir kuklią mano

500 lt. auką.

Su didžia pagarba *Mykolas Žilinskas.*

1938.III.19.

Kaunas, Laisvės alėja 29a b. 6.

SPORTO VADOVŲ SUSIRINKIMAS.

Šių metų balandžio mėn. 10 d. 9 val. Kaune Šaulių
Sąjungos štabe bus šaulių rinktinių ir klubų sporto va-
dovų susirinkimas šaulių fizinio lavinimo ir sporto veik-
los klausimams aptarti.

SVEIKINIMAI.

Šaulių Sąjungos rinktinių atstovų ir atstovių susirin-
kimo proga Garbės šaulys Arkivyskupas Pranciškus KA-
REVIČIUS atsiuntė Šaulių Sąjungos vadui laišką, dėko-
jamas už pakvietimą ir pareikšdamas gražių linkėjimų
Šaulių Sąjungai.

Taip pat sąjungos vadą sveikino šaulių rinktinių moterų
atstovių susirinkimas ir Geležinkelių šaulių sporto
klubo metinis susirinkimas.

PASKIRTI ŠAULIŲ SPORTO KLUBŲ VADOVAI.

Biržų rinktinės — ats. j. ltn. L. BAZARAS, Tauragnų
— šaulys Jonas KAROSAS, Molėtų — ats. j. ltn. A. PLU-
KAS, Vyžuonų — šaulys Andrius DUMINIS.

ŠAULIŲ RADIJO PUSVALANDIS.

Kovo 26 d. šaulių radijo pusvalandžio programoje da-
lyvauja Vytauto Didžiojo universiteto studentė šaulių
korporacija „Živilė“. Bus atliktas radijo vaizdelis.

Pradžia 18 val.

ŠAULIŲ S-GOS LOTERIJOS TALKININKAMS.

Bilietu platinimo darbas jau įpusėjo. Išloštas jau ir
trečias tūkstantis, kurį laimėjo Panemunyje 3 mt. mer-
gaitė Judita Joffaitė. Liko dar neišlošti 2 bilietai po tūks-
tantų ir kitų stambesnių laimėjimų.

Šaulių daliniai, kurie dar nespėjo prisidėti bilietu
platinimo talkon, ir atskiri šauliai — kviečiami S-gos
ekonominio stiprinimo talkon. Visais bilietu platinimo
reikalais reikia kreiptis į loterijos komisiją.

Raštai

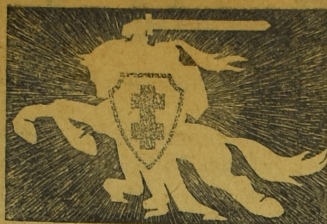
Kazys Inčiūra. OBELYS ŽYDI. Saka-
las, Kaunas. Pustl. 348, kaina Lt. 4.

K. Inčiūrai mieste trošku. Jei kartais
jis ir paliečia savo raštuose miesto gy-
venimą, tai tik trumpai, tik prabėgom.
Jo gyvenimų šaltinis — kaimas, žydį lau-

kai, miškas, žalios lankos, padavimais
garsūs milžinkapiai. Jis myli kaimo var-
gą, jo rūpesčius, jo linksmą ar liūdną da-
lią. Nes kaime obelys žydi, kaime svy-
ruoja baltaliemeniai beržai už sodu (jo
apysakų pavadinimai).

Obelys žydi — septynios liūdesiu ir
džiaugsmu atautos apysakos. Ir kaip
gražiai jose autorius aprašo kaimą! Štai,

jis kalbasi su žašimis: Kryptelėjo viena,
beveik ant šono apvirto, grybštelėjo kak-
lu ir užsipyklė vandens. — Tai pavyko! —
atatata — reikia dar ir sparnais pasi-
plakti. Taip — smagiau, plačiau! — Zul
ziul — šypso svetys. — Jis tikrai geras!
— Ir dailus, sese, dailus, dailus! — Ko
girgisi, ko gageni, gerbiamoji! — emė pa-
(Nukelta į 3-čią virš. psl.).

TRIMITAS

LIETUVOS ŠAULIŲ LAIKRAŠTIS

KAUNAS, 1938 METŲ KOVO MĖNESIO 24 DIENA.

Nr. 12 (901)

BE REIKALO NEPAKELK, BE GARBĖS NENULEISK!

Brig. gen. ST. RAŠTIKIS.

Šiomis dienomis mūsų Tėvynė pergyveno istorinius įvykius. Pirmajai ir gal svarbiausiai įtempimo bangai atslūgus, karių ir šaulių spaudai tenka dėl tų įvykių pasisakyti. Čia bus kalbama ne apie visiems mums žinomų įvykių eigą, bet daugiausia apie iš tų įvykių sekančias išvadas. Eilės tvarka tenka paliesti priežastis, privertusias prie tų įvykių, Lietuvos vyriausybės sprendimą ir išvadas ateičiai.

Pirmuoju reikalu galima būtų daug rašyti ir ieškoti tų įvykių gilesnių ir artimesnių priešasčių, galima būtų daryti vienas ar kitas išvadas, tačiau tai būtų daugiau politinė sritis, todėl paliekame politikams ją nagrinėti. Jie turės įvertinti ir pasakyti, ar paskiausius įvykius iš anksto galima buvo numatyti, ir iš viso kodėl tie įvykiai įvyko.

Del Lietuvos vyriausybės istorinio sprendimo galima visai konkretiškai ir aiškiai tik viena pasakyti, kad kalbamo momento aplinkybėse galėjo būti tik toks, bet ne kitoks sprendimas. Nors tas sprendimas buvo pareikalautas mus įžeidžiančia forma, nors jis buvo išgautas grasant jėga ir karo komplikacijomis, nors jis turėjo būti padarytas labai įtemptoje atmosferoje, bet mūsų pusėje šiose aplinkybėse viršų turėjo paimti ne jausmai, bet šaltas protas.

Sprendimas padarytas. Didesnių komplikacijų ir įtempimo pavojus šį kartą jau atslūgo. Liko tik nermalonūs atsiminimai ir kartūs jausmai. Juk kiekvienas turėtų suprasti, kad prievarta draugų negimdo, ir kad prievarta mylimas nebūsi.

Mūsų drausminga ir patriotinė kariuomenė ir tokia pat Šaulių Sąjunga labai rimtai žiūrėjo įvykiams į akis ir laukė savo ir visos valstybės vyriausybės Vado sprendimų ir įsakymų. Jei būtų buvęs reikalas, ir būtų padaryti kiti sprendimai, kariai ir šauliai šventai ir atsidėję būtų juos vykdę, nes tai yra mūsų pirmeilė ir tiesioginė pareiga. Kariuomenė, kaip visų mūsų ginkluotųjų pajėgų branduolys, ir Šaulių Sąjunga, kaip artimiausioji kariuomenės talkininkė, labai gerai žino, kad, būtinam reikalui ištikus, kartu su jomis eis ne tik karštai savo Tėvynę mylūs mūsų jaunimas, bet ir visa tauta. Taip buvo per karą del Lietuvos nepriklausomybės, taip bus ir tada, kada tai bus reikalinga.

Šį kartą kilęs didelis įtempimas pasibaigė taikingu Lietuvos sprendimu. Iš skaudžios pamokos reikia mokytis ir daryti išvadas ateičiai, bet negalima užmerkti akių ir prieš pačią pamoką, nes kaip tik joje, kaip gyvame pavyzdyje, galime ir turime rasti geriausių pamokymų savo darbams ateityje.

Gyvename neramius laikus, dar visur pasaulyje gali būti įvairių nelauktų įvykių ir pavojų. Jų aki-vaizdoje ir paskiausiu įvykių pamokyti ateityje turėtume:

1) Neatprasti nuo pavojų, bet pasirengti tuos pavojus drąsiai ir ryžtingai sutikti.

2) Dar daugiau skaitytis su žiauria gyvenimo realybe, atsime-nant, kad tarptautinės politikos ir tautų bei valstybių bendradarbia-vimo pagrindai keičiasi, daug kur į pirmą vietą statant ne teisės ir teisybės, bet jėgos argumentą.

3) Ieškoti tikrų draugų ir bi-čiulių, bet pirmiausia pasitikėti tik savomis jėgomis.

4) Savo tautos ir valstybės laisvei ir nepriklausomybei saugoti ir ginti, šiam aukščiausiajam nepriklausomos valstybės tikslui, aktینگai burti visas visuomenės grupes, visą tautą, nes tai juk yra visų mūsų bendras reikalas.

5) Didelių pasaulio audrų ir mūsų tautos didelių uždavinių aki-vaizdoje nereikšmingas smulkme-nas ir mažus asmeninius arba vi-suomenės grupių reikalus be jokio pasigailėjimo aukoti bendriems ir svarbiems visos tautos reikalams.

6) Labiau ir energingiau stip-rinti tautos moralinius ginklus, vi-sų piliečių kultūrinį, moralinį ir tautinį atsparumą ir susipratimą.

7) Dar daugiau susirūpinti fi-zinių ginklų įsigijimu, nes visada, o ypatingai šiais laikais, tai yra vienas iš svarbiausių argumentų savo teisėms ginti.

8) Griežčiausiai laikytis sąmo-ningos drausmės ir kultūringos tvarkos, nes tai yra kaip kariuo-menės, taip ir visuomenės jėgos ir stiprybės reiškinys.

9) Pagaliau viską vainikuoti dar didesniu patriotiškumu, dar didesniu pasiaukojimu savo tautai ir valstybei.

Mūsų visuomenė yra patriotinė ir jautri savo Tėvynės bendriems reikalams. Tai parodė rimtas ir kultūringas, bet kartu ir labai jau-trus visuomenės reagavimas į paskiausius visą mūsų valstybę lie-čiančius įvykius. Tai parodė ir nauja, bet labai reikšminga banga stambesnių aukų į Ginklų fondą. Tokia visuomenė sudaro didelę jė-gos atsargą mūsų kariuomenei ir

šauliams. Tai yra jau išaugusi ir dar labiau didėjanti jėga, su kuria mūsų priešai turėtų skaitytis. Svarbesniuose visai tautai momentuose neturime palikti tą jėgą pačią sau. Visuomenė nori ir turi žinoti, kas ir kaip daroma, ir kada visuomenė tu informaciją negauna, ji pradeda nerimauti, blaškytis, iš to kyla tik nereikalingi gandai ir kalbos. Kada svarbiausiuoju politinio įtempimo momentu valstybinės propagandos ir informacijos tarnyba yra ypatingai reikalinga, bet dar silpnai veikia, kada, pav., viena iš geriausių, greičiausių ir moderniausių informacijų ir propagandos priemonių — radijofonas rimtu visai valstybei momentu taip pat per mažai teikia visuomenei reikalingų ir jos laukiamų žinių, tada nėra ko stebėtis, kad visuomenė pradeda gaudyti žinias apie savo valstybės reikalus iš kitų, dažnai tendencingų arba visai netikslių svetimų ir mums net priešingų šaltinių. Iš to kyla tik nepasitenkinimas ir gandai. Šį reikalą čia keliamo vadovaudamiesi geriausiais norais ir tik todėl, kad valstybinė propaganda yra taip pat galingas ginklas valstybės reikalus ginti ir kad todėl į šį ginklą turime kreipti taip pat daugiau dėmesio.

Praūžę įvykiai išjudino mus, parodė mūsų skaudžias vietas, nurodė mūsų kai kurias klaidas, parodė, kur mes esame stipresni ir kur silpnesni, ir davė labai reikalingų ir svarbių nurodymų ateičiai. Tai

Šauliai ir Šaulės!

Š. m. kovo m. 17 d. 21 val. Lenkijos vyriausybė mūsų vyriausybei įteikė terminuotą reikalavimą be sąlygų užmegsti tarp abiejų valstybių diplomatinius santykius. Mūsų vyriausybė, atsižvelgdama į Lenkijos fizinių jėgų persvarą ir būtiną reikalą šiuo taip kritingu momentu išlaikyti taiką Europoje, esamose sąlygose buvo priversta priimti Lenkijos vyriausybės reikalavimą.

Šį rimtą visai tautai momentą mūsų tautos priešai stengsis leisti įvairių gaudyčių ir kurstyti visuomenę, kelti nerimą.

Būkime vieningi ir budrūs. Kvieskime visą visuomenę glaustis draugėn ir teltis aplink Vyriausy-

bę, iš vieno atsiliepti pavojaus balsan.

Laikykimės nesiduodami provokuojami. Visoks išsišokimas kliudo rimčiai ir yra kenksmingas. Klausykimės Vyriausybės nurodymu. Tik susiklausydami ir vienybėje būdami galėsime ginti Nepriklausomą Lietuvą.

Dabar, kaip niekad, turime dar labiau įtempti jėgas ir visu uolumu stiprinti tautos atsparumą ir valstybės saugumą.

Mūsų darbas — Lietuvai.

Mūsų ištikimybė Tėvynei ir klusnumas — Respublikos Prezidentui Antanui Smetonai.

Pulkininkas PR. SALADŽIUS
Šaulių Sąjungos vadas.

buvo labai skaudi, nors ir naudinga pamoka. Dabar tik padarykime išvadas ir jas įvykdykime.

Visus tuos įvykius jautriai, bet rimtai pergyvenę, mes, kariai ir šauliai, nesikarščiuojame, bet dar energingiau griebiamės dirbti savo darbą. Mes pasitikime savo vyriausiuoju ginkluotų pajėgų Vardu, nes esame buvę jo vadovybėje ir sunkesniais Lietuvai laikais. Mes dirbame ne dėl šiltų vietų ir ne dėl karjeros ar garbės, bet todėl, kad mūsų darbas reikalingas Tėvynei. Daug kas iš mūsų yra

uostęs priešų parako dūmus garbingose kautynėse dėl Lietuvos nepriklausomybės, daug kas iš mūsų yra ne gražiais žodžiais, bet savo krauju gynęs Tėvyne pavojuje, nebijome mes mirti už Tėvyne ir ateityje, kad tik visi kiti gyvi likę mūsų tautiečiai būtų laisvi ir nepriklausomi.

Mes gerai atsimename per ginklo įteikimą karo mokykloje Vyriausiojo Ginkluotų Pajėgų Vado duodamus nurodymus:

Be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk!

PO LENKIJOS ULTIMATUMO

Lietuvos visuomenė ir visa tauta jau žino apie didžios svarbos įvykius, nutikusius šiomis dienomis. Lenkija pasinaudojo eiliniu incidentu prie administracinės linijos, kur per naktinį susišaudymą mūsų pusėj buvo sužeistas vienas lenkų kareivis, ir vėliau nuo žaizdu miręs. Tokių apgailėtinų įvykių pasitaiko net prie geriausiai saugomų dviejų kaimyninių valstybių sienų ir esant normaliems tarp abiejų valstybių santykiams. Prieš kelias savaites plačiai skaitėm spaudoj apie sargybų susišaudymus Estų ir Sovietų pasieny, kur buvo užmušti du Sovietų sargybiniai, atsidūrę estų teritorijoje. Šis incidentas buvo nepalyginti stambesnis už kovo 11 d. įvykį prie Trasnykų kaimo, tačiau abi val-

stybės jį likvidavo geruoju, nesigriebdamos ultimatinė priemonių. Dar reikia atminti, kad tarp Estijos ir Sovietų Sąjungos yra geri kaimyniniai santykiai, kas, rodos, turėtų visiškai apsaugoti nuo tokių liūdnu atsitikimų. Taigi, normalūs santykiai tarp dviejų valstybių nėra jokia absoliuti garantija nuo panašios rūšies atsitikimų. Incidentų prie administracijos linijos buvo ne vienas, o kelios dešimtys, ir vis tekdavo nukentėti mums, lietuviams. Arvntikriai apskaitoma, kad lenkų sargybiniai yra nušovę apie 50 lietuvių abiejose administracijos linijos pusėse. O kiek kartų lenkai buvo mūsų sargybinius pagrobę ir juos kalinę? Taigi, kovo 11 d. incidentas nebuvo kažkoks ypatingas atsiti-

kinimas, o tik eilinis paryčio tamsuomj susišaudymas, kurio auka buvo lenkų kareivis, įsibrovęs mūsų pusėn, čia slapstęsis krūmuose ir šaudęs į mūsų sargybinius. Tokia yra neginčijama, objektinga faktiškoji įvykio pusė. Tiesa ir teisė yra mūsų.

Deja, be tiesos ir teisės, šių dienų civilizuotas pasaulis remiasi ir fiziška jėga, kuriai dažnai yra verčiamos nusilenkti tiesa ir teisė. Lenkija šį kartą metė į tarptautinių santykių svarstyklės jėgą, nepaisydama nei tiesos, nei teisės. Lenkija atmetė visus Lietuvos pasiūlymus incidentui likviduoti taikiu būdu. Tai parodė, kad Lenkijai kovo 11 d. įvykis buvo patogus laukiamas pretekstas imtis prieš Lietuvą naujų smurto žygių. Kovo 17

d. vakare Lenkijos vyriausybė įteikė Lietuvai 48 valandų ultimatumą. Paprastai tarptautiniuose santykiuose ultimatumai visada turi ribotą turinį, liečiantį tik tą konfliktą, dėl kurio ultimatumas įteikiamas. Sakysim, būtų buvę visiškai suprantama, jei Lenkija būtų ultimatinio būdu pareikalavusi per tam tikrą laiką įvykdyti ir kaltininkus nubausti, jei tikrieji kaltininkai pasirodytų mūsų šaliai. Tačiau Lenkijos ultimatumas toli prašoko savo esme incidento rimtumą. Vietoj atitinkamų kompensacijų už galimus incidento nuostolius, Lenkija pareikalavo ligi kovo 31 d. užmegzti su Lenkija diplomatinį santykius! Tai labai keista, nes ką bendro gali turėti su diplomatiniais santykiais lenkų kareivių brovimasis šiapus administracinės linijos? Kur yra laidas, kad esant diplomatiniais santykiams lenkų kareiviai liniją gerbs?

Taigi, Lenkija pareikalavo užmegzti diplomatinį santykius, grasindama, priešingu atveju, pati savo priemonėmis apsaugoti Lenkijos reikalus. Nėra įmanoma sveiku protu suprasti, kam Lenkijai taip staiga diplomatinį santykių prireikė? Pasaulis gerai žino, kad pati Lenkija yra kalta, dėl ko per dvidešimt metų santykių nebuvo. Nemanome, kad šios „paslapties“ tik vieni lenkai nežinotų. Lietuva niekad nesudarė pavojaus Lenkijai, nes jos pulti niekad nesirošė. Tad ir diplomatinį santykių nebuvimas nekėlė jokio pavojaus taikai šioje Europos dalyje. Iš tikrųjų net buvo atvirkščiai: santykių nebuvimas tarp Lietuvos ir Lenkijos buvo greičiau taikai naudingas dalykas, negu žalingas. Santykių nebuvimas, jei nesigriebiama ginklo, yra taip pat viena iš taikos formų. Ir, štai, dvidešimt metų ši taikos forma pasirodė

Vilniaus apylinkės vaizdelis.

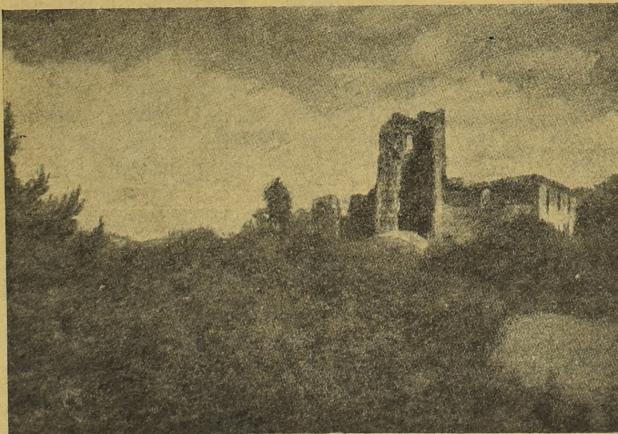
Iš „M. V.“

praktiškam gyvenime visiškai pakenčiama ir, be abejo, daug vertingesnė už sutarčių rašymą ir jų laužymą. Galimas daiktas, kad kai kam santykių nebuvimas buvo nepatogus, tačiau tai dar neturėjo būti pakankama priežastimi ginkluotu grąsinimu versti santykius užmegzti. Juk tikrai geri santykiai tarp dviejų valstybių priklauso ne nuo matomos santykiavimo formos, o nuo dvasiško nusistatymo, abipusio susipratimo. Šiandien mes matom Europoj pakankamai pavyzdžių, kad tarp daugelio valstybių diplomatinį santykių forma yra visiškai normalus dalykas, tačiau tai nesudaro nei ypatingo taikos laido, nei tikrai gerų kaimyninių santykių pamato. Kad dvi tautos gražiai sugyventų, reikalingas ne tik formalus tarpusavio santykiavimas, bet ir abipusis noras, susipratimas ir pasitikėjimas.

Lenkijos ultimatumas, kaip jau minėta, visiškai neatitinkamas incidento svarbumo, giliai sukrėtė Lietuvą. Turėdama savo pusę tiesą ir teisę, Lietuva pergyveno sunkias ir skaudžias valandas fiziškų jėgų persvaros akivaizdoje. Lietu-

vių tauta lenkų ultimatumą sutiko, kaip naują didelį moralinį įžeidimą. Siekdama pašalinti esamą teritorinę skirtį tarp abiejų valstybių, Lenkija šiuo savo ultimatinio žingsniu išvedė neperžengiamą moralinę sieną tarp lietuvių ir lenkų tautų, kurios nepajėgs pramušti, jei ir toliau santykiai, plėsis panašia dvasia, nei patrankos, nei vizos. Lietuviai niekad neskaitė, kad želigovskiai ir Vilniaus pagrobimas būtų buvusi lenkų tiesiama „draugiška ranka broliams lietuviams“. Taip pat ir šio lenkų ultimatumo niekad nei vienas lietuvis negalės pripažinti tinkamu žygiu geriems santykiams tarp abiejų tautų nustatyti. Europa jau ne vieną kartą darė į Lietuvą tam tikro spaudimo taikos išsaugojimo reikalą, nors dėl to turėdavo skaudžiai nukentėti gyviausi Lietuvos interesai ir garbė. Lenkija savo ultimatumui sąmoningai parinko tokią valandą, kaip teisingai pastebėjo savo deklaracijoje seime pavaduojąs ministrą pirmininką susisiekiimo ministras inž. Stanišauskis, kada tarptautiniuose santykiuose yra pasireiškusi ypatinga dezorganizacija, vadinausi, kada mažiausiai paisoma teisės ir tiesos, o fiziška jėga gali nevaržomai vyrauti. Šiandieninių milžiniškų tarptautinių keitimų atžvilgiu lenkų lietuvių santykių problema nėra tiek stambus dalykas, kad galėtų nustelbti kitus. Europa šiandien juda ir dreba iš pamatų, tarytum būtų gyvenama ant besirošiančio sprogti ugnikalnio. Europos politinė atmosfera yra tiek prisisunkusi sprogstamosios medžiagos, kad pakaktų dar vienos naujos kibirkštelės ir kiltų naujas pasaulinis gaisras, kurio pasekmių šiuo metu niekas neįstengia numatyti. Todėl sprendžiamosios Europos galybės, ma-

Trakų pilis.

Iš „M. V.“

tydamos ligšiolinės politinės pusiausvyros griuvimą, daro paskutines pastangas siaubingo gaisro išvengti, ar bent laikinai jam atitolinti. Reikia atminti, kad pasaulis dvidešimt metų ramiai žiūrėjo į lietuvių lenku konfliktą, laikydamas Lietuvos poziciją teiseta ir teisinga, ką savo laiku patvirtino ir Tarptautinis Haagos Teismas. Tokio pat nusistatymo pasaulis yra ir dabar: jo simpatijos yra mūsų pusėj. Tačiau sunku būtų reikalauti, kad pasaulis dėl mūsų teisingumo stotų mūsų ginti su ginklu rankose, metęs šalin visus lėtus savo rūpesčius. Iš kitos pusės, atsižvelgiant į bendrą painią ir pareigingą tarptautinę padėtį, Lietuva negali imtis sau atsakingumo būti ta paskutine kibirkštimi, kuri paskubintų naujo pasaulinio gaisro suliepsnojimą. Sunkio mis Lenkijos ultimatumo valandomis Lietuva visam pasauly patyrė daug užuojautos ir savo interesų supratimo. Tai uždėjo Lietuvai moralią pareigą būti ypatingai atsargiai savo sprendimuose. Draugingų mums didžiųjų valstybių vyriausybės ir spauda lenkų žygį pasmerkė ir stengėsi tai sutrukdyti ir sušvelninti. Tos pastangos pilnai nepasiekė pageidaujamo vaisių, tačiau Lietuva jas aiškiai vertina. Patarus didžiosioms draugingoms valstybėms Lietuvai parodyti reikiamo saikumo ir nuolaidumo, Lietuvos vyriausybė, kaip žinoma, nutarė lenkų reikalavimus priimti.

Tai yra skaudus dalykas mums, lietuviams, o ypač šauliams, stovintiems Tėvynės laisvės sargyboj. Tačiau visų tautų, net didžiausių ir galingiausių, istorijoje ne kartą pasitaiko sunkių akimirksnių, kai tenka daryti tokių nuolaidų, kurios būtų neįmanomos kitomis aplinkybėmis. Juk senovės romėnai kartą buvo priversti aukso atsipirkti nuo puslaukinių barbarų galų, ku-

Kariai valo ginklus.

J. psk. Gedvilos nuotr.

rių vadas metė savo kardą į svarstyklių lėkštę, norėdamas kuo daugiau gauti aukso, ir pasityčiodamas sušuko: vargas nugalėtiems! Tačiau po trumpo laiko pasirodė, kad tie pajuokos žodžiai reikėjo taikyti patiems laimėtojams galams, nes romėnai susigriebė, sujungė savo eiles ir priešą sutriuškino. Priverstinis nusileidimas nėra silpnybė, jei jis padaromas apskaičiuojant visas galias, o politinės išminties būtinumas. Ne visada pavyks pasiekti tikslo tiesiu keliu. Dažnai reikia sustoti, keisti kryptį, daryti vingių. Svarbu yra laikytis ir toliau siekti to paties tikslo. Štai, jau esam diplomatinė santykių su Lenkija užmezgimo išvakarėse. Po kelių dienų tai jau bus įvykęs faktas. Ligi šiol, per dvidešimt metų, mes kovojom dėl savo tautos ir valstybės idealo — okupuotosios Lietuvos atvadavimo — taip sakant pasyviu būdu, taikiu protestu, atsisakydami su lenkais santykiuoti. Į šį ramios kovos būdą per tuos dvidešimt metų mes jau buvom gerokai įpratę, taip kad dabar, būčiai nepaprastai

greitai pasikeitus, kai kas gali jaustis išmuštas iš tradicinės vagos, negali taip ūmai susivokti ir naujos valandos reikalavimų suprasti. Tačiau tai yra tik trumpas laikinas susvyravimas. Ligi šiol savo kovą mes kovojom labiau pasingai, nes su priešu santykių neturėjom. Dabar sąlygos pasikeičia. Mes pradėdam naują kovos dėl Nepriklausomybės etapą, jau betarpiškai santykiaudami su lenkais. Šis etapas pareikalaus iš mūsų daug daugiau jėgų ir pasiryžimo, nes mūsų veikimas turės savaime pagyvėti. Diplomatinė santykių užmezgimas tai nėra mūsų ligšiolinių siekimų išsižadėjimas. Savo kovoj šiam naujam etape mums teks skaitytis su pakeitusiomis aplinkybėmis. Bet tai yra ne esmės, o tik taktikos dalykas. Savo jėgas ir gabumus dabar turėsime progos išmėginti labiau praktiškai. Šaulių reikšmė po šių istoriškų valandų ypatingai padidėjo. Todėl drausmė, vienybė, susiklausymas šaulių eilėse turi būti ypač sustiprintas, o taip pat turi dar plačiau reikštis šaulinis darbštumas, ryžtumas ir pasiaukojimas Tėvynei. Kuo sunkesnes valandas likimas lemia mūsų brangiai Tėvynei pergyventi, tuo labiau šauliai ir visa tauta turi jai rodyti savo didžią meilę, pasiryždami tik Jai vienai gyventi, dirbti ir laimėti.

Ant Merkio tilto. Iš „Mūsų Vilniaus“.

LIETUVOS LAISVĖS UŽTIKRINIMUI

reikia kuo daugiausia šautuvų, kulkosvaizdžių, pabūklų, lėktuvų ir kitų ginklų. — Visi aukokime Ginklų Fondui.

Lenkijos ultimatumas Lietuvai

Seimas pritarė vyriausybės nusistatymui

Kovo 19 d. nepaprastame Seimo posėdyje, kuriame dalyvavo visi tautos atstovai, ministerių kabineto nariai, daug diplomatinio korpuso narių, specialiai atvykusių į Lietuvą užsienio žurnalistų, labai daug vietos ir užsienių spaudos atstovų ir visuomenės,

MINISTERIO PIRMININKO PAVADUOTOJAS SUSISIEKIMO MINISTERIS INŽ. STANIŠAUSKIS PASAKĖ TOKIĄ KALBĄ:

— Gerbiamieji tautos atstovai. Kovo 17 dieną 21 val. Lenkijos vyriausybė pateikė Lietuvos vyriausybei ultimatumą, reikalaujama užmegzti diplomatinis santykius. Šį ultimatumą Lenkijos pasiuntinys Taline įteikė mūsų pasiuntiniui ten pat.

ULTIMATUMO TURINYS YRA TOKS:

„Savo vyriausybės pavedamas turiu garbę Jūsų Ekscelencijai pranešti, kas seka:

1. Lietuvos vyriausybės š. m. kovo 14 d. pasiūlymas negali būti priimtas, nes jis neduoda pakankamų garantijų dėl saugumo sienoje, ypatingai turint galvoje visų ligi šiol mėgintų lietuvių — lenkų derybų neigiamus rezultatus.

2. Turėdama tai galvoje, Lenkijos vyriausybė pareiškia, kad ji vieninteliu padėties rimtumą atitinkančiu sprendimu laiko tuojau užmegzti diplomatinis santykius be jokios parengiamosios sąlygos.

Tai yra vienintelis kelias kaimynystės klausimams tvarkyti kiekvienai vyriausybei, tikrai norinčiai gera valia išvengti pavojingų taikai įvykių.

3. Lenkijos vyriausybė duoda Lietuvos vyriausybei 48 valandas, skaitant nuo šios notos įteikimo

momento, šitą pasiūlymą priimti, pranešant, kad diplomatiniai atstovai Kaune ir Varšuvoje turi būti akredituoti vėliausiai ligi š. m. kovo 31 dienos. Ligi šios datos visi techniško ir kitokio pobūdžio pasikalbėjimai tarp Lenkijos vyriausybės ir Lietuvos vyriausybės turėtų būti vedami nepaprastų pasiuntinių ir įgaliotų ministerių Taline.

Pasikeitimas čia pridedamomis notomis, liečiančiomis diplomatinis santykių nustatymą, turėtų būti padarytas prieš 48 valandų terminui pasibaigiant Taline tarp Lenkijos ir Lietuvos ministerių Taline.

4. Aukščiau minėtas pasiūlymas negali būti diskusijų objektu nei turinio, nei formos atžvilgiu — šis pasiūlymas yra ne varietur.

Atsakymo nedavimas arba pateikimas bet kurių papildymų arba rezervų Lenkijos vyriausybės bus laikoma atmetimu. Šiuo neigiamu atveju Lenkijos vyriausybė garantuos savo valstybės tikrą interesą savomis priemonėmis“.

Priedas. —

Savo vyriausybės pavedamas turiu garbę pranešti, kad Lenkijos (Lietuvos) vyriausybė yra nutarusi užmegzti nuo šios dienos normalius diplomatinis santykius tarp Lenkijos ir Lietuvos (Lietuvos ir Lenkijos) ir šiuo tikslu įsteigia pasiuntinybę Kaune (Varšuvoje).

Lenkijos ministeris (Lietuvos ministeris) tinkamai akredituotas įteiks savo kredencialus Kaune (Varšuvoje) vėliausiai ligi šių metų kovo 31 dienos.

Lenkijos (Lietuvos) vyriausybė iš savo pusės garantuoja Lietuvos (Lenkijos) pasiuntinybei Varšu-

voje (Kaune) normalinio funkcionavimo sąlygas ir ryšium su šiuo nuo šių metų kovo 31 dien. garantuos galimumą tiesioginio susisiekimo sausuma, upėmis, oru, paštu, telegrafu ir telefonu tarp šios pasiuntinybės ir Lietuvos (Lenkijos) vyriausybės.

ŠIS REIKALAVIMAS PASTATYTAS MUMS DAR NEMATYTOŠKOS PROPAGANDOS LENKIJOSJE ATMOSFEROJE, VYKSTANT GRASINANČIOMS LIETUVAI DEMONSTRACIJOMS,

kurios buvo surengtos dėl kovo 11 dieną ties administracijos linija įvykusio incidento, kurio metu buvo sužeistas ir vėliau mirė lenkų kareivis, perejęs administracijos liniją ir šovęs į mūsų policininką.

DĖL ŠIO INCIDENTO TENKA ČIA PAKARTOTI, JOG TURIMAS DUOMENIMIS MŪŠU POLICININKO ELGESYS BUVO TEISĖTAS TIEK VIDAUS TEISĖS, TIEK TARPTAUTINĖS TEISĖS ATŽVILGIU.

Nežiūrint to ir turėdama galvoje incidento pasekmėje sudarytą įtemptą padėtį, vyriausybė, kaip visados pirmiau, pavedė mūsų vietos valdžios organams pasiūlyti vietiniams Lenkijos valdžios organams sudaryti mišrią komisiją incidentui ištirti. Kovo 14 dieną Lenkijos vyriausybei buvo įteiktas mūsų pasiūlymas paskirti įgaliotinius, kurie ištirtų šį incidentą ir sutartų priemones užkirsti kelią tokiems incidentams.

ABU ŠITIE LIETUVOS VYRIAUSYBĖS PASIŪLYMAI, KURIE BUVO PADIKTUOTI JOS NUOLATINIO RŪPESČIO ŠALINTI GINČUS LIETUVOS TARPTAUTINIUIOSE SANTYKIUOSE, O ĮVYKUSIUS GINČUS AIŠKINTI IR SVARSTYTI ATVIRAI IR LOJALIAI, LENKIJOS VYRIAUSYBĖS BUVO ATMESTI.

Pagaliau kovo 17 dieną Lietuvos vyriausybė pavedė mūsų pasiuntiniui Paryžiuje pranešti Lenkijos vyriausybei per jos tenykštį ambasadorių,

KAD LIETUVOS VYRIAUSYBĖ YRA NUSISTAČIUSI PAVEISTI VIENAM SAVO DIPLOMATUI ĮEITI Į KONTAKTĄ

Lietuvos vyriausybė patenkino Lenkijos reikalavimą

KAUNAS. III. 19. ELTA. LIETUVOS VYRIAUSYBĖ, PRIIMDAMA DĖMESIN VISAS APLINKYBES, NUSPRENDĖ PATENKINTI LENKIJOS VYRIAUSYBĖS REIKALAVIMĄ UŽMEGZTI DIPLOMATINIUS SANTYKIUS IR PAVEDĖ SAVO MINISTERIUI TALINE PAINFORMUO-

TI APIE TAI LENKIJOS VYRIAUSYBĖ PER JOS PASIUNTINĮ TALINE.

Pagal Estijos laiką 12 val., mūsų laiku 11 val., Lietuvos ministeris Taline pasikeitė su Lenkijos pasiuntiniu notomis, liečiančiomis diplomatinis santykių užmezgimo klausimą.

**SU LENKIJOS VYRIAUSYBĖS
NURODYTU LENKŲ DIPLO-
MATŲ TIKSLU IŠAIŠKINTI
PADĖTĮ TARP ABIEJŲ VALS-
TYBIŲ.**

Lietuvos pasiuntinys šią pavidimą įvykdė kovo 17 dieną.

**GRESIANČIO LIETUVAI PA-
VOJAUS AKIVAIZDOJE IR
IMDAMA DĖMESIN ESAMŲ
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ
DEZORGANIZACIJĄ,**

vyriausybė tuoju kreipėsi į draugingų didžiųjų valstybių vyriausybes, atkreipdama jų dėmesį į gresiantį taikai pavojų ir prašydama padėti mums savo politine įtaka.

**ŠIO VYRIAUSYBĖS KREIPI-
MOSI PASEKMĖ BUVO PA-
KARTOTINI IR PRIMYGTTINI
DEMARŠAI VARŠUVOJE.**

Lietuvos vyriausybė yra dėkinga toms draugingoms valstybėms, kurios šią rimtą mūsų kraštui valandą stengėsi padėti Lietuvai, padėdamos tuo pačiu taikos ir teisės reikalui.

Deja, pasakytos pastangos nesulaukė ultimatumo: jis buvo Lietuvai vis dėlto patiektas. Jėgos persvara yra Lenkijos pusėje.

BET JĖGA NĖRA TEISĖ.

Tokiomis aplinkybėmis Lietuvos vyriausybė nutarė išpildyti lenkų vyriausybės reikalavimus, gerai žinodama,

**KAD LIETUVOS VISUOMENĖ,
PRIREIKUS, YRA NUSISTA-
ČIUSI VIENINGAI VISOMIS
IŠGALĖMIS GINTI SAVO TĖ-
VYNĖ.**

Ministerio pirmininko pavaduotojo inž. Stanišauskio kalba buvo sutikta Seime mirties tyla.

Naujas patoqumas automobilių pramonėje: durelės automatiškai atstumiamos į šoną.

Seimo pirmininkui davus žodį tautos atstovams pasisakyti dėl vyriausybės nusistatymo ir pasakytos ministerio pirmininko pavaduotojo kalbos, į tribūną išėjo atst. Dr. Janavičius ir pareiškė:

„Gerbiamieji tautos atstovai, Aš siūlau Seimui priimti tokį nutarimą: Seimas, išklauses ministerio pirmininko pavaduotojo pranešimą apie Lenkijos vyriausybės Lietuvos vyriausybei išteiktą ultimatumą, kuriuo Lenkijos vyriausybė reikalauja iš Lietuvos vyriausybės neatidėliojant užmegzti diplomatinis santykius, atsižvelgdamas į faktinę padėtį ir būtiną reikalą

šiuo taip kritingu Europai metu išlaikyti taiką.

**LAIKO, KAD VYRIAUSYBĖ
ESAMOSE SĄLYGOSE BUVO
PRIVERSTA PRIIMTI LENKI-
JOS VYRIAUSYBĖS ULTIMA-
TUMĄ“.**

Daugiau iš atstovų niekas nekalbėjo. Per balsavimą prieš šį ats. Dr. Janavičiaus pasiūlymą ne-balsavo niekas.

Tokiu būdu, pasiūlymas buvo priimtas.

Pasibaigus posėdžiui ir skirstantis iš salės, daugelio atstovų ir visuomenės žmonių akyse buvo matyti ašaros.

Visa organizuotoji visuomenė

pasiradėjo Valstybės Prezidentui visomis jėgomis ir net gyvybe drauge su Vyriausybe budriai stovėti Tautos ir Valstybės sargyboj

Apačioje nurodytų organizacijų vadovybių atstovai išteikė Valstybės Prezidentui Antanui Smetonai šį savo nutarimą:

RESPUBLIKOS PREZIDENTUI,

LIETUVOS VISUOMENINIŲ ORGANIZACIJŲ VADOVYBIŲ ATSTOVAI, SUSIRINKĘ ŠIĄ DIENĄ KAUNE, APTARĖ ESAMĄ PADĖTĮ, AKIVAIZDOJE LENKŲ VYRIAUSYBĖS IŠTEIKTO KOVO MĖN. 17 D. LIETUVOS VYRIAUSYBEI ULTIMATUMO, SIEKIANČIO PAŽEISTI LIETUVIŲ TAUTOS IR VALSTYBĖS GARBĘ IR LAISVĘ, IR SUPRASDAMI VISĄ ŠIO MOMENTO REIKŠMĘ IR RIMTĮ, VISOS ORGANIZUOTOS VISUOMENĖS VARDU PASIŽADA VISOMIS JĖGOMIS IR NET GYVYBE DRAUGE SU VYRIAUSY-

BE BUDRIAI STOVĖTI LIETUVIŲ TAUTOS IR VALSTYBĖS SARGYBOJE.

KAUNAS, 1938 M. KOVO MĖN. 18 D.

PASIRASĖ ŠIŲ ORGANIZACIJŲ VADOVYBIŲ ATSTOVAI:

LIETUVOS KARIUOMENĖS KŪRĖJŲ SAVANORIŲ S-GOS,

ŠAULIŲ SAJUNGOS,

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SAJUNGOS,

VILNIAUS VADAVIMO SAJUNGOS,

JAUNOSIOS LIETUVOS SAJUNGOS,

PAVASARIO SAJUNGOS,

SKAUTŲ SAJUNGOS,

LIETUVIŲ MOKYTOJŲ SAJUNGOS,

LIETUVOS VAKARŲ SAJUNGOS.

Lietuvos Vyriausybei

Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjunga įteikė Vyriausybei šią rezoliuciją.

Nepaprastas Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjungos Centro Valdybos visumos posėdis, apsvarstęs Lenkijos vyriausybės ultimatumą Lietuvai, reikalaujantį be jokių sąlygų užmegzti diplomatinis santykius tarp abiejų valstybių, nutarė:

1) Lietuvos kariuomenės kūrėjai savanoriai tvirtai pasižada Vyriausybei stoti ligi vieno Lietuvos Nepriklausomybės ginti su ginklu

rankose ir kviečia visą Lietuvos visuomenę laikytis vienybės ir drausmės šią rimties valandą,

2) savanoriai kūrėjai nuoširdžiai tiki mūsų garbingą kariuomenę ir jos pagalbininke Šaulių Sąjungą ir prašo budriai stovėti mūsų Tėvynės laisvės sargyboje ir ginklo iš rankų nepaleisti,

3) centro valdyba prašo Vyriausybę daryti visų diplomatinį ir

kitų reikalingų žygių, kad Lietuvos suverenumas ir Tautos garbė nebūtų pažeista.

Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjungos centro valdyba: Ats. pulk. leit. P. Gužas, K. Matulevičius, Alg. Sliesoraitis, J. Liepinaitis, M. Gaidelis, J. Kiaunis, P. Ruseckas, St. Čepas, J. Kalnėnas, F. Niaura.

Kaunas, 1938 m. kovo 18 d. 22 v.

Į Lietuvų Tautą.

Vėl atėjo sunki Lietuvai valanda: lenkai mums, laisvai Tautai, pateikė negirdėtą reikalavimą — be jokių derybų tučtuojau priimti jų sąlygas, graso smurtu, kėsinaisi į mūsų Nepriklausomybę.

Bet tai jau nebe pirmas prieš mūsų mėginimas. Savo sveika stipria dvasia, vienybėje, suburtomis jėgomis jau nekartą esame atrėmę priešą ir laisvę laimėję. Jei ir ši kartą parodysime sveiką dvasią, drąsą, vienybę, pasitikėjimą savo jėgomis — laimėsime.

Priešui kaip tik ir svarbu, kad mes nustotume savo jėgomis pasitikėti. Bet juk turime sveikoje dvasioje išauklėtą ir gražiai ginkluotą kariuomenę. Ją remia ir rems visa Tauta.

Būkime pasiryžę visomis jėgomis paremti mūsų brangius gynėjus. Težino priešas, kad mes savo laisvės neatiduosime.

Priešo nenusigandome ir nenusigąsime. Skubiai, šimtais ir tūkstančiais, organizuotai kreipkimės į mūsų Vyriausybę ir reikškime jai, jog mes savo turtais, darbu ir gyvybėmis paremsime mūsų Nepriklausomybės gynėjus, jog iš paskutiniųjų ginsime savo laisvę, jog mes nieku gyvu nenorime, kad

ir mus ištiktų Vilniaus lietuvių likimas, kad priešas atimtų iš mūsų krauju atkovotą žemę.

Šiandien paremkime Vyriausybę žodžiu, bet būkime pasiryžę rytoj paremti ją visomis savo jėgomis.

Tačiau atminkime, kad prieš agentai gali provokuoti išsiokimus. Būkime atsargūs! Nepasiduokime provokuojami! Atminkime, kad kiekvienas mūsų nesusi-valdymas yra naudingas priešui. Todėl kiekvieną triukšmadarį - provokatorių tučtuojau atiduokime į valdžios rankas.

Būkime drąsūs, tvirtos dvasios, vienybėje — laimėsime!

Laisvėje gyvenę, vergais nebūsime!

Rimtai, tvirtai ir tučtuojau pareikškime tai savo Vyriausybei ir būkime pasiryžę tuos savo žodžius, jeigu ateis toji nelemtoji valanda, veiksmis patvirtinti.

Visi ligi vieno sukruksime Nepriklausomybės ginti!

Būkime pasiruošę!

Kiekvienas kaimas, miestas, miestelis turi virsti tvirtove ir būti tėvų žemės sargyboje.

Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių Sąjunga.

Telegramos iš Amerikos.

AMERIKOS LIETUVIAI SUDARĖ LIETUVOS GYNIMO KOMITETĄ.

„Amerikos lietuviai katalikai lyg mūras stovi už Lietuvą, griežtai ir energingai protestuodami prieš lenkų ir vokiečių pasikėsinimus ją užpulti ir pažadėdami savo paskutinius centus dėti jos laisvei ir nepriklausomybei ginti“. Pasirašė: Leonardas Šimutis, Amerikos lietuvių Rymo katalikų susivienijimo

pirmininkas; Dr. Antanas Rakauskas, Amerikos lietuvių katalikų federacijos pirmininkas.

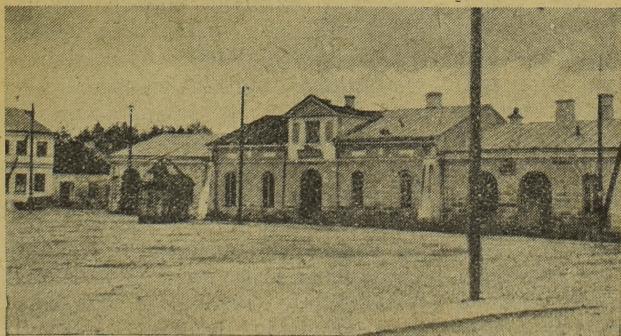
Iš Bruklino gauta ši telegrama:

„Pavojaus valandoje Nev Jorko lietuvių laikraščių „Amerikos“, „Laisvės“, „Naujosios Gadynės“, „Tėvynės“ ir „Vienybės“ iniciatyva suorganizuotas Lietuvos gynimo komitetas. Visoje Amerikoje organizuojami panašūs komitetai ir masiniai mitingai. Mes su Jumis!“ Pasirašė: Laučka, Mizara, Strazdas, Vitaitis ir Tysliava.

Telegrama iš Čikagos:

„Sunkioje Lietuvos valstybės nepriklausomybės valandoje esame su Jumis, broliai užjūryje“.

Pasirašė: Dariaus ir Girėno posto komendantas Jonas Juška ir dr. Biežis.

Svenčionys.

„M. Viln.“ kl.

Vieninga visa Lietuva.

Sunku ir aprašyti, kaip sunkiai pergyveno visa Lietuva kovo 17—19 dienas. Per tas dienas lietuvių tauta gyveno vien savo likimu. Pareikštas lenkų ultimatas ver-tė mus pasisakyti taip arba ne. Vi-soje tautoje vyravo noras ir troš-kimas laikytis ligšiolinės politikos lenkų atžvilgiu, nenusileisti.

Kariauti! Ginti savo teises gin-klui! — skambėjo kiekvieno lietu-vio širdyje nepalaužiamas balsas.

Kariauti, kad ir su galingesniu, kad ir su stipresniu. Lietuvis ry-žosi geriau mirti, kaip patenkinti ultimatumo reikalavimus.

Bet... Tuomet kiltų karas... Kil-tų karas ne vien tarp dviejų val-stybių: lietuvių ir lenkų. Karo liepsna neabejotinai užžiebtų siau-bingu laužu visą Europą. Prasi-dėtų klaišios žmonių grumtynės, ir visa tai, ką taikaus gyvenimo ištroškę žmonės įvairiose Europos vietose kūrė, statė, sugriūtų, su-nyktų.

Lietuva susverdėjo ir ryžosi aukotis. Aukotis pasaulinės taikos labui, aukotis pasaulio žmonių ramybei, geram gyvenimui, aukotis žmonijos kūrybai.

Kantriai nukęsdama pažeistus tautinius jausmus, Lietuva paten-kino lenkų ultimatumą vardan aukštųjų žmonijos idealų. Lietu-va iš esmės patenkino pasaulio talkos troškimą, didvyriškai nu-kęsdama to nuogo, stipresne jėga paremto dokumento moralinį smū-gį.

Lietuva sutiko, kad su Lenkija būtų įvesti diplomatiniai santykiai. Ultimatas tik to reikalavo, Lie-tuva tai tik ir patenkino. Daugiau nieko.

Mūsų visuomenė, jausdama sa-vo širdyje nepaprastą Vilniaus meilę ir ilgesį, iš karto, didelio tų dienų susijaudinimo veikiamą, ne visai gerai suprato, kokius lenkų reikalavimus mūsų vyriausybė pa-tenkino. Daugeliui pasirodė, kad sutinka su esama Vilniaus padėti-mi, kad sutinka duoti lenkų mažumoms Lietuvoje ypatingų teisių ir t. t. Tokia nuomonė visuomenė-jė susidarė ne dėl blogos valios. Tai savotiška asociacija, sukelta didelės lietuvių Vilniaus meilės ir ilgesio.

Oficialioje mūsų spaudoje aiš-kliai buvo pranešta, kad Lietuvos vyriausybė priėmė tokį lenkų ul-

timatumą, kur tebuvo reikalauta tik diplomatinį santykių užmezgi-mo ir patikrinimo abiejų naujųjų pasiuntinybių nariams oro, žemės, vandens, pašto, telegrafo ir tele-fono susisiekimui. Tačiau visuome-nė vis nerimo. Gal atsirado jos tarpe tyliųjų, požeminių mūsų valstybės priešų, kurie skleidė pramanytus gandus, norėdami pa-kenkti mūsų vyriausybei, o taip pat ir visai valstybei.

Kad tie pragaištingi gandai vi-siškai būtų išsklaidyti, kovo 21 d. 21 val. vidaus reikalų ministras ats. brig. gen. Čaplikas per radiją pasa-kė Lietuvos visuomenei žodį. Savo pranešime ministras priminė už-sienio spaudos ir kai kurių mūsų laikraščių pakartotas neteisingas žinias, esą Lietuva priėmusi visą eilę Lenkijos reikalavimų, pažeidžiančių mūsų tautos gyvybingu-mą. Ministras dar kartą pakarto-jo ultimatumo turinį ir nušvietė visą paskutiniųjų įvykių eigą, užaccentuodamas, kad Lietuva su-tiko užmezgti tik diplomatinis santykius su Lenkija. Ministras pareiškė, kad paskutiniais metais Lietuvos vyriausybė rūpinosi ko-kiu nors būdu sutvarkyti su Len-kija santykius. Paskutiniai bandy-mai daryti šių metų sausio mėnesį per privatinį asmenis, kurie sa-vo pasikalbėjimams turėjo abiejų vyriausybių pritarimą. Lietuvos vyriausybė nuolat ieškojo sąlygų, kaip prieiti prie susitvarkymo su Lenkija. Privatinį asmenų pasi-kalbėjimai pamažu vyko ir ligi pat paskutinių dienų nebuvo nutrukę. Tik štai, kovo 11 d. įvyko admi-nistracijos linijoje jau žinomas vi-siems įvykis, kai mūsų pasienio policininkas sužeidė mūsų pusėn išibrovusį lenkų kareivį, kuris nuo to sužeidimo mirė. Vyriausybė mėgino šį incidentą sutvarkyti ge-ra valia ir darė tam tikrų žygių, tačiau lenkai kovo 17 d. per mūsų pasiuntinį Taline įteikė Lietuvos vyriausybei ultimatumą, kurį mū-sų vyriausybė dėl minėtų priežas-čių ir buvo priversta priimti. Šį ultimatumą priimti patarė mums ir kitos didžiosios valstybės, nes nenorėta tuo sukelti Europoje ka-ro. Vidaus reikalų ministras savo pranešime tarp kita ko pareiškė: „Piliečiai! Iš atpasakotų įvykių eigos aišku, kad aukščiausias Lie-tuvos ir Tautos interesus reikala-

Naujas graikų laivas, pastatytas Ang-lijoje.

vo, kad vyriausybė priimtų Lenki-jos ultimatumą.

VYRIAUSYBĖ LAUKIA, KAD VISA TAUTA JĄ PALAIKYTŲ. Mes turime išlaikyti šaltą kraują ir pusiausvyrą. Mes turime su-burti visas savo Tautos gyvasias pajėgas ir panaudoti jas nepri-klausomos suverenės Lietuvos Val-stybės stiprinimui ir apsaugai.

Nepasiduokime jokioms provo-kacijoms, netikėkime jokiems gan-dams, kuriuos skleidžia mūsų prie-šai. Nebėra dabar vietos neap-galvotiems žingsniams. Tauta rei-kalauja iš jūsų, piliečiai, pilno pa-sitikėjimo savo Vadu ir jo pasta-tyta vyriausybe. Suburtomis jė-gomis atremsime visas mūsų prie-šų pastangas, vis tiek, iš kur jos eitų, ir patikrinsime mūsų Tautai laisvę ir nepriklausomybę. Lietu-viai, pasitikėkime savimi!“

Paskutinių dienų įvykiai giliai sujaudino visą tautą. Kovo 21 d. tūkstančiai kauniečių susirinko prie Nežinomojo Kareivio kapo. Susirinko pareikšti pagarbą žuvusiems už laisvę. Čia atvyko valdi-ninkai, darbininkai, moksleiviai, verslininkai, mokslo žmonės ir ki-tų įvairiausių profesijų atstovai. Susirinkusi aštuonių tūkstančių minia, pasibaigus apeigoms prie žuvusiųjų paminklo, pareiškė savo norą, kad kas nors pasakytų žodį. Tą žodį pasakė karo muziejaus viršininkas brig. gen. Nagevičius. Nuoširdžioje, turiningoje savo kal-boje generolas be kita ko pasa-kė: —

„Lietuvių tauta, apsigyvenusi Baltijos pakraštyje, niekuomet neturėjo taikos ir ramybės. Tas žemės plotas, kuriame gyveno mūsų protėviai, kuriame gyvename ir mes, yra viena pavojingiausių vietų žemės paviršiuje. Mūsų plotas guli didžiųjų tautų interesų susikirtimo srityje. Germanų ir slavų tautos, tartum du dideli vandenynai, grūmėsi per amžius del Baltijos kraštų. Ir šiandien dangus niaurus, pasaulis neramus, mums gresia įvairūs pavojai. Ir mes negalime būti kurti ir akli akivaizdoje sunkumų, kuriuos paveldėjome iš senovės ir kuriems rytoj turime rengtis išvien rimtai ir atsidėję. Taip kalba į mus del Nepriklausomybės žuvęs Nežinomas Kareivis, kovotojų vėlės, kalba aušrininkų, varpininkų dvasia, visų tikrųjų tautos vyrų ir dukrų balsas. Čia ne vieta svarstyti aplinkybių, kuriose gimė mūsų valstybei pateiktas ultimatas. Čia ne vieta nagrinėti ir atsakymo turinio. Bet čia yra vieta mūsų laisvei pavojaus akivaizdoje pareikšti mūsų pasiryžimą ginti kiekvieną mūsų žemės pėdą ir, reikalui esant, mirti už Lietuvos laisvę. Amerikos lietuviai sustiprino mus šiomis dienomis savo karštais žodžiais, o dar anksčiau atsiuntė mums ir Laisvės Varpą, kuriame išrašyti žodžiai: „O skambink per amžius vaikams Lietuvos, kad laisvės nevertas, kas negina jos“. Tuojau išgirsite, čia susirinkę keli tūkstančiai susitelkusių Lietuvos sūnų ir dukterų, šio varpo garsą kartu su himnu. Tų garsų klausydami,

pakelkite rankas, prisiekdami ginti mylimą tėvynę iki paskutinio kraujo lašo. Pareiškiame pasauliui, kad mes susirinkome čia ne grasinti kam nors, o tik, eidami Tautos Vado rodomais keliais, prisiekti atiduoti tėvynei viską, ką turime brangiausio“.

Šie Karo muziejaus viršininko žodžiai buvo palydėti Lietuvos himno ir Laisvės Varpo garsų, o susirinkusieji, juos girdėdami, visi iki vieno, iškėlę aukštyn rankas, prisiekė ginti tėvynę nuo bet kokių užpuolikų, gyvybę aukojant už kiekvieną savo žemės pėdą.

Rimto pavojaus valandą ypatingai pasireiškė lietuvių vieningumo ir pasiaukojimo jausmas. Įvairios organizacijos, įvairios visuomeninės grupės, kad ir skirtingų pažiūrų, pasiskubino pareikšti mūsų vyriausybei, o ypatingai Tautos Vadui Antanui Smetonai pasitikėjimą ir prisirišimą. Iš visų pusių pasigirdo tūkstančiai balsų, kad visa lietuvių tauta darys tai, ką nurodys Respublikos Prezidentas ir vyriausybė. Visą tautą apgaubė vieningas nusistatymas. Tauta pasižadėjo, jei reikės, ginti nepriklausomybę iki paskutinio kraujo lašo. Daugelį tiesiog iki ašarų sujaudino žinios, kad 2 — 3 skyriaus vaikai klausia savo mokytojus, ar jie galės įstoti į savanorių eiles, ar jie galės gauti šautuvų ir šovinių.

Ypatingai jaudinamai veikia visus nepaprastas tautiečių aukojimas Ginklų fondui. Vos tik buvo gautos žinios apie pateiktą lenkų ultimatumą, visame krašte į gink-

lų fondo sąskaitas pradėjo plaukti gausios aukos. Štai vienoje finansų ministerijos įstaigoje tarnautojai sumetė kiekvienas po 100 — 20 lt, čia pat tuo būdu surinkdami apie pusantro tūkstančio litų. Gražų pavyzdį parodė ir Šiaulių apygardos teismo prokurorai, aukodami nuo 100 ligi 50 lt. kiekvienas. Gausiai aukoja net tolimiausių Lietuvos užkampių gyventojai. Šiomis dienomis gaunama iš visur daugybė pranešimų, kur gyventojai ryžtingai atiduoda net paskutines savo sutaupas ginklams pirkti. Aukoja įvairiausių verslų žmonės.

Pastebėtas dar vienas teigiamas reiškinys, tai gyventojų veržimasis į šaulių eiles. Rimto pavojaus valandą, daugelį paskatino atlikti tą pareigą, kuri anksčiau nebuvo atlikta.

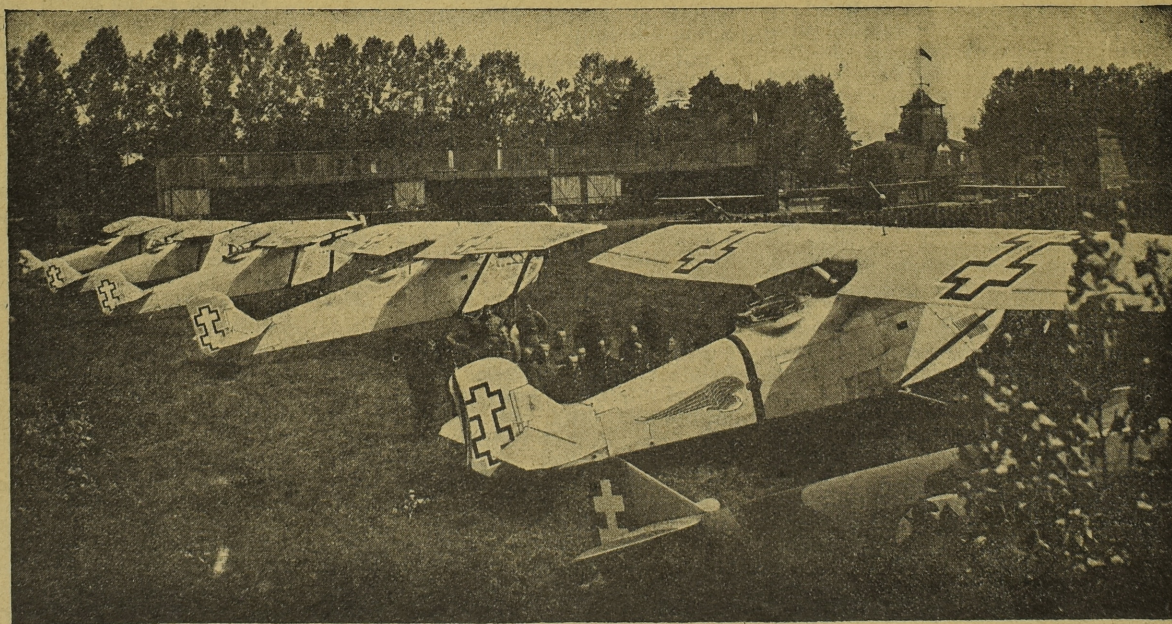
Šis sunkus mūsų valstybei bandymas parodo, kad Lietuva yra tikrai garbinga, vieninga ir stipri tauta. Netenka ir abejoti, kad lemiamą momentą lietuvių tauta mokės parodyti visam pasauliui nepaprastą valstybinių reikalų supratimą ir žūtbutinį nepalaužiamą tų reikalų gynimą.

J. Žukauskas.

ŠIĄ RIMTĄ VALANDĄ ATMINKIME VIENĄ SAVO PAREIGŲ—

išsirašyti ir skaityti Trimitą.

Tai atlikti taip pat paraginkime ir savo pažįstamus bei kaimynus.

Mūsų lėktuvai.

LENKIJAI SPAUDŽIANT,

užmegzti Lietuvos ir Lenkijos diplomatiniai santykiai.

VOKIETIJA IR TAUTŲ SAJUNGAJ PRANEŠĖ APIE AUSTRIJOS PRIJUNGIMĄ. DIDELIS SUSIRŪPINIMAS EUROPOJE DEL ĮSIGALINCIO TEISĖS PAMATŲ ŽLUGIMO. KAIP MANOMA APSAUGOTI ČEKOSLOVAKIJĄ. BRITŲ IR ITALŲ DERYBOS EINA SEKMINGAI. CHAMBERLAINO PADETIS SUNKĖJĄ. KOVA ISPANIJOJE DAROSI LEMIAMA.

Įtempimas, kiles po kovo 11 d. įvykio ties Lietuvos ir Lenkijos administracijos linija, praėjusią savaitę tiek išaugo, kad Europoje jau buvo rūpintis daugiau, negu Austrijos prijungimu, arba įvykiais Ispanijoje. Buvo aišku, kad Lenkija siekia išpūsti kovo 11 d. incidentą tam, kad galėtų iškelti bendrą Lietuvos ir Lenkijos santykių klausimą. Lenkų spaudos puolimai, burnojimai per radiją ir daugybė tam tyčia surengtų Lenkijoje demonstracijų prieš Lietuvą rodė, kad lenkų vyriausybė šį kartą tikrai kažką rengia. Tokį spėliojimą turėjo patvirtinti ir toji aplinkybė, kad Lenkija atsisakė nuo visų Lietuvos vyriausybės pasiūlytų būdų incidentui likviduoti. Del to Europos spauda, nujausdama rimtus įvykius, į kilusį Lietuvos ir Lenkijos santykiuose įtempimą pradėjo kreipti nepaprastai daug dėmesio. Kai kurie užsienių laikraščiai tiesiog prikišo Lenkijai, kad ji siekia išnaudoti įtemplą tarptautinę būklę ir rengiasi ginklo pagalba išspręsti su Lietuva ginčą, kilusį prieš 18 metų. Kadangi bendra nuomone, pustrėčio milijono tauta, ir ryžtingiausiai gindamasi, negalėtų atsilaukyti prieš 34 mil. gyv. valstybės spaudimą, tai Lenkijos ginkluotas puolimas neišvengiamai turėtų sukelti SSSR įsikišimą, nes Sovietų Rusija negalinti prileisti, kad Lenkija užimtų Lietuvą. Tuo tarpu sovietų įsikišimas neišvengiamai įtrauktų į karą Vokietiją, o drauge su ja Prancūziją, Mažąją Santarvę ir t. t. Taigi užsienių spaudos vertinimais, Lenkijos puolimas turėtų sukelti naują pasaulinį karą, kurio dabar niekas nenori.

Del to, kai pasklido žinios, kad Lenkija įteikė Lietuvai ultimatumą, susijaudinimas Europoje pasiekė aukščiausią laipsnį. Beveik visi didieji Europos laikraščiai vedamuosiuose straipsniuose svarstė susidariusią būklę ir ragino Lietuvą ir Lenkiją būti nuosaikiomis. Tą patį darė ir didžiųjų valstybių vyriausybės. Didžiųjų valstybių pasiuntiniai Varšuvoje siekė padaryti įtakos, kad Lenkija savo reikalavimuose neišeitų iš tam tikrų ribų, o Kaunė, kad Lietuva nuosaikius Lenkijos reikalavimus priimtų. Tuo keliu buvo prieita prie to, kad Lenkija tepareikalavo užmegzti diplomatinis santykius. Bet tas reikalavimas buvo pateiktas Lietuvai ultimatumo keliu. Tatai žeidė lietuvių tautos garbę. Del to ne iš karto Lietuva galėjo pasiryžti tokia forma pateiktą Lenkijos reikalavimą priimti. Tik paaiškėjus, kad visos draugingos Lietuvai valstybės nepataria Lietuvai priešintis, nes toks pasipriešinimas užsienioose nebūtų suprasas ir atjaustas ir del to galėtų būti pražątingas patai Lietuvos nepriklausomybei, Lietuvos vyriausybė sutiko padaryti auką bendrai taikai ir Lenkijos reikalavimą priėmė.

Tokiu savo sprendimu Lietuva igi-

jo daug simpatijų visoje Europoje. Visa Europos spauda smerkia Lenkijos išsišokimą ir reikią pastgėrėjimą Lietuvos politinę išmintimi. Prancūzų ir anglų laikraščiai ta proga pažymi, kad šį kartą Europa likusi daug skolinga Lietuvai, ir kad tos Europos pareiža būsianti paremti Lietuvą, jei Lenkija mėgintų išnaudoti užmegztus diplomatinis santykius naujiems reikalavimams Lietuvai statyti.

Tokius tarptautinius atgarsius yra sukėlę paskutiniai įvykiai Lietuvos santykiuose su Lenkija. Pereidami prie pačio diplomatinio santykių su Lenkija užmezgimo, turime pasakyti, kad tas užmezgimas reikią mums Lietuvos pripažinimą de jure iš Lenkijos pusės. Kaip yra žinoma, ligi šiol Lenkija tokio pripažinimo Lietuvai nėra pareiškusi. Dabar ir lenkų spauda ir užsienių reikalų ministeris Bekas jau tvirtina, kad „Lenkija gerbs Lietuvos laisvę, nepriklausomybę ir tautinius lietuvių tautos jausmus“.

Antra vertus, visi kiti mūsų santykių su Lenkija klausimai palieka atviri. Tie klausimai, jeigu kils reikalingas, galės būti sutvarkyti abiejų šalių laisvais susitarimais. Palieka visiškai atviras ir Vilniaus klausimas visa jo juridine plotme. Jokių pažadų tuo klausimu lenkai nėra reikalavę, ir nieko jiems nėra pažadėta. Taigi, priėmę lenkų reikalavimą, mes čia esame atsisakę tik nuo ligšiolinio formalinio savo nusistatymo: neužmegzti santykių su Lenkija iki bus gražintas Vilnius. Tačiau, kaip buvo nurodyta, niekas Europoje tokio nusistatymo neparemia. Sovietų spauda pažymi, kad teritorinių ginčų buvimas negalės pateisinti atsisakymo užmegzti diplomatinis santykius.

Del tolesnės mūsų santykių su Lenkija raidos reikią pasakyti, kad ji pareis nuo mūsų pačių ir nuo lenkų geros valios. Del to dabar mums labiau negu bet kada yra reikalinga tautinė vienybė, vidinė rimtis ir saltakraujiskumas. Mes turime saugotis, kad Lietuvos priešų agentai neįveltų mus į politines provokacijas ir tuo nepakenktų mūsų nepriklausomybei. Ypač toks atsargumas yra būtinas dabar, kol dar nėra atslūgęs sąjūdis, kiles po Lenkijos nelemto spaudimo.

Praėjusią savaitę buvo jau beveik baigta tvarkyti Austrijos prijungimas prie Vokietijos. Austrija dabar yra pasidariusi tokia pat Vokietijos reichs dalis, kaip ir Rytprūsiai. Berlynas rūpinasi, kad prijungimas būtų ivirtas. Del to Austrijos kariuomenė perkelta į kitas Vokietijos vietas, o į Austriją atkeltos Vokietijos kariuomenės dalys. Formaliai įvykęs Austrijos prijungimą turi patvirtinti tautos balsavimas, kuris yra numatytas balandžio 10 d. Paskutiniu Hilerio įsakymu balsuos ne tik Austrijos, bet visos Vokietijos gyventojai. Drauge įvyks rinkimai į reichstaga, kuris

dabar turi būti papildytas atstovais iš Austrijos. Paskutinėmis dienomis reicho vadovybė oficialiai pranešė apie Austrijos prijungimą svetimų valstybių vyriausybėms ir... Tautų Sąjungai. Notoje Tautų Sąjungai pažymima, kad prijungus Austriją prie Vokietijos, ji tuo pačiu išbraukiama iš Tautų Sąjungos narių skaičiaus. Ryšium su tuo kyla idomus klausimas, kas gražins paskolas, kurias Austrija yra gavusi, Tautų Sąjungai tarpininkaujant.

Įvykiai Austrijoje ir Lenkijos ultimatumas Lietuvai sukėlė didelį susirūpinimą Europoje ypač mažesnių valstybių tarpe. Teisės pagrindai, kuriais buvo siekiama ligi šiol paremti tarptautinius santykius, vis labiau griūva. Pasaulyje išgalėjo jėga, kuri jau nesivaržydama pradeda diktuoti savo sprendimus tarptautiniame gyvenime. Del to tie kraštai, kurie palieka ištikimi Tautų Sąjungos idealams, dabar tariasi, kas daryti, kad pasaulis galutinai nenudardėtų į anarchijos bedugnę. Tuo klausimu praėjusią savaitę padarė žygius Sovietų vyriausybė, įteikdama Tautų Sąjungos nariams pasiūlymą susitarti del tolimesnių puolimų užkirtimo. Kalbama apie karinę sąjungą kraštų, kurie siekia išlaikyti bendrą taiką. Suprantama, kad tokia sąjunga geriausiai patikrintų kolektyvinį saugumą. Tačiau tokios sąjungos sudarymas net dabartinėmis aplinkybėmis nėra lengvas. Nurodoma ypač į tai, kad Didžioji Britanija nesanti pasirengusi tokį sumanymą paremti. O be Didžiosios Britanijos to klausimo sprendimas beveik neįmanomas.

Ryšium su tuo didelį susijaudinimą Europoje kelia žinios, kad Didžioji Britanija neapsiima prisidėti prie Čekoslovakijos saugumo patikrinimo. Tuo klausimu Chamberlainui buvo kelis kartus pastatyti reikalavimai žemuosiuose rūmuose, bet britų ministeris pirmininkas nedavė aiškaus atsakymo. Taigi tuo tarpu Čekoslovakija yra apsaugota nuo galimo Vokietijos puolimo savo sutarimais su Prancūzija ir SSSR. Tačiau, jeigu Čekoslovakijos saugumą patikrintų ir Didžioji Britanija, Vidurinėje Europoje būtų atstalyta politinė pusiausvyra, naudinga bendrai taikai.

Britų politiniuose sluogsnuose tai tai gyvai jaučiamas. Del to opozicija prieš Chamberlaino politiką auga. Anglijoje šiandien daug kalbama apie buv. užsienių reikalų ministerio Ede-no grįžimą į savo vietą. Tuo tarpu Chamberlainas laikosi, kol paaiškės britų derybų su italais vaisiai. Tos derybos, kaip ir buvo laukiama, eina sėkmingai. Jau sutarti pagrindiniai dėsnių naujo džentelmeniško britų ir italų susitarimo, kuris, būsiąs platesnis, negu sudarytas 1937 m. sausio 3 d. Tačiau, nežinūrint į laukiamą derybų pasisekimą, Chamberlaino padėtis laikoma pašlijusi, ir jau nurodomi

! Lietuvos piliečius.

Atėjo sunkios mūsų kraštui dienos. Dideli pavojai mūsų nepriklausomybei sudrebino kiekvieno tikro savo šalies mylėtojo širdį. Visa tauta ir visuomenė sukaupė savo valios jėgas ir nepalaužiamą ryžtingumą. Visų akys pakrypo į mūsų karių ir šaulių, kurie, tautos remiami, prieš dvidešimt metų iškovojo mums laisvę ir nepriklausomybę. Niekas nepadėjo, kad mūsų ginkluotosios pajėgos yra ir šiandien tokios pat ryžtingos ir budrios, kaip nepriklausomybės kovų laikais. Mes joms tikime ir pasitikime, nes ir patys esame kartu su jais pasiryžę aukotis dėl savo krašto laisvės.

Kad mūsų krašto gynėjai, visa mūsų plačioji visuomenė, mūsų tolimi ir artimi draugai ir priešai pamatytų, kaip griežtai esame nusistatę visi ligi vieno aukotis dėl savo krašto nepriklausomybės, turime šią valandą nepagailėti aukų **Ginklų Fondui**, kuris labiau įgalins apginkluoti mūsų karių ir šaulių. To reikalauja mūsų krašto saugumas, tai daryti verčia mus labai netikras visos Europos rytojūs ir ypačiai nuolatinis žvanginimas ginklais, kurie nukreipiami prieš mažesniausias ir silpnesniausias tautas. Neapsirikime, nenumokime ranka, nes pavojai saugumui gali ateiti staiga ir netikėtai, kaip atėjo ir šios tautai skaudžios dienos. **Aukokime Ginklų Fondui, remkime savo išteklius savo mylimus karius ir šaulius, kad pavojaus valandą nereikėtų gailėtis.**

Mūsų aukos ne tik medžiagiškai parems mūsų karių, bet ir mora-

liai juos padrąsins, nes jie realiai pajus tautos valią ir pasiryžimą. Šią pareigą turi atlikti visi, kuriems brangi yra mūsų mylimo krašto laisvė ir nepriklausomybė. Iš centų ir šimtinių susidarys milijonai, kurie padės mums geriau pasiruošti ir, naujam pavojui ištikus, nugalėti bet kokius sunkumus.

Gyvenamasis momentas yra per daug rimtas, pavojai mūsų kraštui yra per daug dideli ir realūs, kad galėtume savo patriotizmą reikšti vien tiktais žodžiais. **Užtenka žodžių, reikia realių darbų, reikia realios paramos mūsų ginklo**

pajėgoms, reikia gausių aukų **Ginklų Fondui!**

Gyvenimas ir įvykiai patvirtina mūsų žodžius. Mokėkime juos suprasti ir padaryti reikiamas išvadas. Tegul nebūna nė vieno mūsų tėvynės mylėtojo, kuris šiuo metu, kiek jo ištekliai leidžia, neatliktų savo pareigos Ginklų Fondui.

Sąjungos Ginkluotoms Krašto Pajėgoms Remti Centro Valdyba laukia, kad visuose miestuose, miesteliuose ir bažnytkaimiuose įsikurs Sąjungos skyriai, kurie vietose populiarins Ginklų Fondo idėją ir padės savo pastangomis.

**Sąjungos Ginkluotoms
Krašto Pajėgoms Remti
Centro Valdyba.**

Kaip plėtojosi kovo 17 – 19 d. įvykiai.

Iš informuotų sluoksnių teko patirti, kad ultimatas Lenkijos vyriausybės raštu įteiktas Lietuvos vyriausybei per jos pasiuntinį Taline buvo perduotas Kaunan telefonu kovo 17 d. 21,30 val.

Tą pat vakarą ir naktį buvo painformuoti Kaune reziduoją užsienių valstybių pasiuntiniai ir Lietuvos pasiuntiniai užsieniuose.

Atgarsiai iš užsienių sostinių ir įvairių vyriausybių dėl įteiktojo Lietuvai ultimatumo pasiekė Lietuvos vyriausybę daugiausia kovo 18 d.

Iš Berlyno sužinota Vokietijos vyriausybės nusistatymas kovo 18 d. 1,10 val. Jame buvę pranešama, kad Vokietijos patariama užmegzti diplomatinis santykius su Lenkija.

Iš Paryžiaus gauta žinių kovo 18 d. 12,30 val. Išeinant iš dabartinės nepalankios situacijos buvo reikiamas Prancūzijos vyriausybės draugiškas patarimas, kad Lietuvos vyriausybė rodytų nuolaidumo. Buvo pabrėžiama, kad dabartinėmis aplinkybėmis

pačios Lietuvos interesas reikalauja neprileisti prie ginkluoto konflikto, kuris turėtų apgailėtinų pasekų.

Iš Londono gauta Didžiosios Britanijos pažiūra kovo 18 d. 15,46 val. ir paskui dar paryškinta vėliau. Jos vyriausybė taip pat patarė Lietuvai priimti Lenkijos ultimatumą ir pridėjo negalėsianti imtis atsakomybės, jeigu ultimatumas būtų atmetas.

Sovietų vyriausybės pažiūra gauta kovo 18 d. 23,03 ir 24 val. Kadangi Lietuva nepajėgia lenkų atremti, jos manyta, kad reikia ultimatumą priimti.

Latvių vyriausybės nuomonė gauta kovo 18 d. 22 val. Ji patarė, išeinant iš bendros latvių — lietuvių gerovės, latvių draugingumo ir šio momento situacijos, ultimatumą priimti.

Iš Washingtono gauta žinia kovo 19 d. 0,02 val., kad Valstybės Departamentas tikisi taikos.

Tautų Sąjungos, Lietuvą pasiekusiomis žiniomis, kovo 18 d. 15 val. manyta, kad Lietuva turėtų ultimatumą priimti.

Pažymėtina dar, kad valstybės, su kuriomis susisiekė Lietuvos vyriausybė, aktyviai veikė Varšuvoje, ragindamos Lenkijos vyriausybę prie nuosakumo. Čia ypatingai pažymėtina Didžiosios Britanijos ir Prancūzijos akcija, kuri daug prisidėjo, kad Lietuvos sunkią padėtį palengvintų. Ta akcija Varšuvoje buvo pradėta dar prieš išsiunčiant Lietuvai ultimatumą ir turima įspūdžio, kad jai pavyko žymiai sušvelninti ultimatumo sąlygas. Nuo pat kovo 18 d. ryto prasidėjo lenkų kariuomenės koncentracija prieš Lietuvą ir tęsėsi visą tą dieną ir taip pat rytojaus dieną.

Tokiomis aplinkybėmis Lietuvos vyriausybė, atsižvelgdama visų pirma pagrindinių Lietuvos interesų ir turėdama galvoje visų aukščiau minėtų draugingų valstybių patarimus, nusprendė Lenkijos ultimatumą priimti. Priimdama tą ultimatumą, Lietuvos vyriausybė sutiko užmegzti diplomatinis santykius ir patikrinti susisiekimą tarp atitinkamų pasiuntinybių ir jų vyriausybių. Jokių kitų reikalavimų Lietuvai nebuvo pastatyta ir nebuvo priimta.

kandidatai į naujus britų ministerių kabineto pirmininkus.

Chamberlainui daugiausia prikišama tai, kad jis per daug paleidęs vadžias ir padrąsines Vokietiją prijungti Austriją. Dabar pavykus anšliusui, vokiečiai, atsidėkodami italams už nesipriešinimą prijungimui, siunčia didelę paramą gen. Franco į Ispaniją. Vyriausybinių padėtis ryšium su tuo yra žymiai pasunkėjusi. Nacionalistai įvarė gilų kylį į vyriausybinių frontą, ir *gresia visiškas Barcelonos nuo Valensijos atskyrimas*. Nacionalistai jau keletą kartų bombardavo iš lėktuvų Barceloną, sugriaudami daug to miesto pastatų ir užmušdami kelis šimtus gyventojų. Dabar britams ir prancūzams, kurie negali leisti įsigalėti Ispanijoje nacionalistams, kyla uždavinys tolesnius gen. Franco laimėjimus sustabdyti. Užsienių spaudoje tuo reikalu yra pasirodę įvairių spėlojimų. Tačiau tuo tarpu dar vis tikimasi, kad vyriausybinių reikalai pasitaisys, ir kad atviro įsikišimo į einančią Ispanijoje kovą galima bus išvengti. *Girkantas.*

36 Tvirtovės šaulių būrio šaulei

P. ZENKIENEI,

jos motutei mirus, reiškiamo nuosirdžią užuojautą.

36 Kauno Tvirtovės šaulių būrio vadovybė, šaulės ir šauliai.

„Gabijos“ būrio šaulei

MARIJĄ DAINAUSKIENEI,

jos mylimam tėveliui mirus, nuosirdžiai užjaučiame.

Vadė, taryba ir šaulės.

36 Tvirtovės šaulių būrio šaulei

O. BABILIENEI,

jos tėveliui mirus, reiškiamo nuosirdžią užuojautą.

36 Kauno Tvirtovės šaulių būrio vadovybė, šaulės ir šauliai.

DAUGIAU RIMTIES!

NE UŽSIDEGIMO, O ŠALTAKRAUJIŠKUMO REIKALAUJA IŠ MŪSŲ TĖVYNĖ.

Per sunkų paskutinių dienų bandymą lietuvių tauta yra išlaikiusi didingą rimtį ir šaltakraujiškumą. Pasaulis nustebė, matydamas mūsų tautą rodant politinę išmintį, kurios ne viena kita tauta galėtų pavydėti. Tos politinės išminties dėka lietuvių tautai ir sunkiausiomis sąlygomis greitai pavyko susiorientuoti be galo įtemptoje šių dienų tarptautinėje būklėje. Ji padarė sprendimą, kuris dabartinėmis politinėmis aplinkybėmis tik ir galėjo būti padarytas.

Tuo sprendimu lietuvių tauta išgelbėjo Europą nuo pražūtingų sukretų ir žymiai sustiprino savo nepriklausomybės pagrindus. Tautai vienu balsu pripažįsta šiandien Europos spauda.

Taigi teisingas susidariusios būklės įvertinimas ne tik leido mums išgelbėti bendrą taiką, bet ir įgijo mums naujų Europos simpatijų, kurios mažesnėms valstybėms turi nemažos reikšmės.

Tatai buvo pasiekta lietuvių tautos parodyto šaltakraujiškumo dėka. Lietuvių tauta ryžosi padaryti didžiulę auką bendrai taikai, būdama giliai isitikinusi, kad Europa tą auką tinkamai įvertins, kai tarptautiniai santykiai vėl bus tvarkomi teisės ir teisingumo pagrindais.

Tačiau ar reiškia tai, kad šaltakraujiškumas mums buvo reikalingas tik sunkaus bandymo valandomis? Ar įtempimui atslūgstant mes galime jau duoti valią savo užsidegimui, kuri nelemtas Lenkijos spaudimas mūsų tautoje yra sukėles?

I tai turime atsakyti, kad visi Lietuvos sūnūs ir dukros dėl Lenkijos ultimatumo buvo pajutę gairišką sąjūdį, kuri sunku buvo išlaikyti politinės išminties rodose ribose.

Tačiau politika, ypač reali politika vadovaujasi ne jausmais, o šaltu protu. Ne į ką kitą, kaip į jausmus yra taikomos ir įvairios politinės provokacijos. Tie, kurie per lengvai nors ir kilniems jausmams pasiduoda, gali būti įtraukti į pražūtingas politines pinkles. Del to politikai turi vadovauti šaltas protas. Jis turi čia atidaryti akis ir parodyti teisingą kelią.

Nereikia manyti, kad Lenkijos kovo 17 d. žygis buvo paremtas tik karine pajėga. Lenkija, be abejo, laukė, kad anksčiau negu bus gautas iš Lietuvos bet kuris atsakymas į ultimatumą, jos viduje kils neramumai, kurie ir be karo veiksmų palengvins lenkams pasiekti savo tikslą. Tokie lenkų apskaičiavimai mūsų krašto laimei neišsipildė.

Greta šaltakraujiškumo mūsų tauta bandymų metu yra parodžiusi ir didelę tautinę vienybę, į kurią visiškai sudužo negirdėtas lenkų iššūkis.

Ar turėtume mes dabar kitaip elgtis? Ar tie uždaviniai, kurie mums kyla po diplomatinių santykių su Lenkija užmezgimo, nereikalauja iš mūsų tokios pat tautinės vienybės, kokia mūsų tautoje yra pasireiškusi kovo 17—19 d. d.?

Tiesa, mums žadama iš anapus administracijos linijos gerbti mūsų laisvę, nepriklausomybę ir mūsų tautinius jausmus. Tokius patikimus mums labai įdomu girdėti iš atsakingu Lenkijos politikos vadu lūpų. Tačiau, po to, kai lenkai 1920 metais sulaužė Suvalkų sutartį į antrą dieną, kai ją buvo pasirašė, mes turime teisės ne-

tikėti bet kuriais lenkų patikinimais, iki tie patikinimai nėra paremti atitinkamais lenkų veiksmiais.

Turėdami prieš save tokią nelemtą diplomatinių santykių užmezgimo procedūrą, mes dar didesniu pagrindu priversti esame abejoti lenkų gerų norų nuoširdumu.

Del to tautinė vienybė turi būti mums laidas, kad Lenkija nestatys ateityje reikalavimų, kurie būtų nesuderinti su mūsų tautos garbe ir nepriklausomybe.

Antra vertus, mes turime būti labai apdairūs, kad nepasiduotume bet kurioms politinėms provokacijoms, galinčioms įtraukti mūsų kraštą į politines pinkles, sukelti krašte nerimą, pakirsti mūsų valstybės vidaus atsparumą, ir pražudyti pačią mūsų nepriklausomybę. Nesunku yra suprasti, kad Lietuvos priešai dabar gali mėginti išnaudoti tokiomis provokacijomis ir tą nuotaiką, kuri yra susidariusi Lietuvoje po Lenkijos spaudimo. Del to visi kam nuoširdžiai rūpi šviesi Lietuvos ateitis, turi žinoti, kad ne užsidegimo, o šaltakraujiškumo reikalauja dabar iš mūsų visu mūsų Tėvynė.

Taigi tos Tėvynės vardan rodykime daugiau rimties, daugiau politinio apdairumo, daugiau pasitikėjimo politine krašto vadovybe. Susikaupę, o nešūkaudami eikime į ateitį. Tuo dar kartą parodysim savo politinę išmintį, kuria šiomis dienomis pasidžiaugė Europa.

Potvynis Bostone, Šiaurės Amerikoje.

PAVOJŲ AKIVAIZDOJE

Didžiojo karo metu aviacija parodė, kad ji gali būti sėkmingai pavartota lygiomis su kitomis kovos priemonėmis. Milžiniškas ir vis didėjas karo aviacijos tobulėjimas pakankamai įrodo, kad ateities karas bus žymiai pragaištingesnis ne tik kariams, bet ir visiems kitiems krašto gyventojams, ypač didesniųjų miestų, kur telkiasi visos šalies svarbiausi reikalai. Užpuoliko lėktuvai — bombonešiai prieš miestų gyventojus daugiausia vartos ardomąsias, padegamąsias ir nuodingąsias chemines bombas. Karo technikos žinovai tvirtina, kad ateities kare padegamosios ir nuodingosios cheminės bombos būsiančios tiek pat pavojingos kaip ir ardomosios, o kai kuriuo atveju gal ir dar daugiau, nes ardomosios bombos veikimas labai trumpas, veikimo plotas ribotas ir priklauso nuo pataikymo tikslumo. Tuo tarpu nuodingosios cheminės aerobombos sprogimo rajone kartais ir po keliolikos dienų negalima vaikščioti be apsaugos priemonių. Be to užnuodyto oro banga, slinkdama pavėjui, ir už kilometro nuo bombos sprogimo vietos gali pakenkti sveikatai. Kiek yra pavojingas cheminis ginklas nepasiruošusiems nuo jo apsiginti, parodo Didžiojo karo statistikos duomenys, kur nuo nuodingų dujų bei garų veikimo buvo sužalota per 1.000.000 karių, iš jų 78.390 mirtinai. Labiausiai nukentėjo rusų kariai, nes jie mažai nusiimanė apie cheminį pavojų ir jų jų buvo sužalota 475.400 žmonių, kurių 56.000 mirtinai. Didžiojo karo metu mažiausiai nukentėjo vokiečių kariai, būtent, 78.600, kurių mirtinai apsinuodijo tiksliai apie 2.300 žmonių.

Visi, kam brangi laisvė ir nepriklausomybė, ginkluojasi, rūpinasi savojo krašto apsauga, kad būtų tinkamai pasiruošę atremti pirmuosius puolančio prieš smūgius.

Ir pas mus Lietuvoje taipogi rūpinamasi: išleidžiami atitinkami įstatymai, taisyklės, rengiamos priešlėktuvinės apsaugos parodos, paskaitos, ruošiami degazuotojų, sanitarijos, orinio puolimo sekėjų bei ugniagesių kursai ir atliekami pratimai.

Maža dar gražiai išleistų taisyklių ir priemonių, jei krašto piliečiai nesistengs išmokti toms tai-

Amerikos pašto lėktuvas.

Seimo darbai.

Kovo 22 d. įvyko seimo posėdis. Darbotvarkėje buvo be kita ko ir apsaugos nuo pavojaus iš lėktuvų įstatymo pakeitimo projektas. Tai padidino susidomėjimą šiuo seimo posėdžiu.

Šio įstatymo pakeitimo projektą referavo krašto apsaugos ministras brig. gen. Dirmanas. Turėdamas galvoje paskutinių dienų įvykius, krašto apsaugos ministras plačiau palietė patį apsaugos nuo lėktuvų pavojaus reikalą. Ministras priminė jau kovo 12 d. pasakytus šaulių Sąjungos rinktinių atstovų susirinkime savo žodžius. Tą dieną šaulių vadams jis priminė, kad kiekviena valstybė pati privalo rūpintis apsaugoti savo taiką ir gyvybę. Net patikimiausi pažadai ir net karinės sutartys kritišką valandą gali apvilti ir apvilti. Šiais laikais

syklėms bei priemonėms pasinaudoti. Lėktuvinis pavojus tik tuomet galės būti pašalintas, arba žymiai sumažinti prieš orinių puolimų padariniai, jei visi gyventojai tiksliai ir sąmoningai pavartos visas galimas apsaugos priemones.

Visokių pavojų akivaizdoje visi stokime dirbti priešlėktuvinės ir priešcheminės krašto apsaugos darbą. Dirbkime tą darbą rūpestingai, sąžiningai, nes nuo to, ką atliksime, priklauso mūsų pačių gyvybinis klausimas.

J. Butkus.

reikia būti visada pasiruošusiems, nes nežinome nei dienos, nei valandos, kada reikės stoti kovon. Tą dieną šaulių vadus ministras paragino labiau susirūpinti kariniu parengimu. Del paskutinių dienų įvykių ministras pareiškė seimo nariams, kad Lietuva nenusigando nei lenkų šūkių, nei žygiavusių iš Vilniaus ir Gardino divizijų, nei šimtų lėktuvų, kurių dalis jau buvo pasirodę kai kuriose mūsų valstybės teritorijos vietose. Mūsų vyriausybė šaltu protu apgalvojo susidariusią padėtį. Nufraukti dešimtis tūkstančių jaunų gyvybių, išnaikinti miestus, inteligentiją ir kultūrinius turis, sukrautus per 20 metų, visuomet suskubsime, kai bus atėjęs laikas, — pareiškė ministras. — Teisingam tautos ir valstybės reikalui apginti, kai ateis sprendžiamasis momentas, nieko nepasigailėsime. Kariuomenė ir šauliai per tuos įvykius, kaip ir visuomet, ramiai budėjo, bet visi gali būti tikri, kad kai bus nuspresta jiems veikti, tai ne tik kariuomenė ir šauliai, bet ir visi geri Lietuvos piliečiai tinkamai atliks šventą savo pareigą. Toliau ministras palietė priešlėktuvinės apsaugos reikalus. Jis priminė, kad prieš baisų aviacijos veikimą yra surastos ir priemonės apsaugojimui. 1935 m. Lietuvoje išleistas apsaugos nuo lėktuvų pavojaus įstatymas. Įstatymui pasirodžius, prasidėjo ir konkretus tos apsaugos organizavimas. Šiuo darbu visame krašte ypatingai susirūpinta paskutinėmis dienomis, matyt, tų dienų įvykiams paveikus. Apsaugos nuo lėktuvų pavojaus įstatyme atsirado spraga. Prireikė nustatyti, kada, beorganizuojant priešlėktuvinę apsaugą, atliktų įrengimų išlaidas apmoka valstybės išdas ir kada savivaldybės. Ta prasme ir siūloma pakeisti įstatymą, nustatant kas padengia atliekamų priešlėktuvinės apsaugos organizavimo darbų išlaidas. Dar siūloma pakeisti įstatymą ta pras-

A. a. Praną Eimutį prisiminus.

1918—1919 m. Lietuvoje įvairiais frontais ėjo žūtbutinės kovos dėl laisvės. Kariai savanoriai savo krauju ir prakaitu vadavo iš priešų gimtąją žemę. Kantriai ir su pasiaukojimu kešdami badą, šaltį, karštį, pūgas ir įvairius nepriteklusius, jie statė mūsų laisvės ir nepriklausomybės rūmų pamatus, sucementuodami juos didvyriškais laimėjimais. Tie mūsų nepriklausomybės kovų karių savanorių išplėsti laimėjimai kartų kartoms liūdys apie didingą pasiaukojimą Tautos laisvei ir gerovei.

Kovo 18 d. sukanka lygiai 19 metų kai garbingai žuvo eidamas sargybinio pareigas Kauno komendantūros kareivis savanoris Pranas Eimutis. Jo biografija yra trumpa bet turininga ir pamokanti. Pr. Eimutis yra gimęs 1897 m. Kėdainių apskr., Ariogalos valsč., Rajinciškių kaime. 1919 m. sausio 15 d. įstojo savanoriu į Kauno karo komendantūrą. Greitai kaip sumanus ir žvalus kareivis buvo paskirtas į mokomąją komandą. Tačiau jos nebaigė.

Kuriant nepriklausomą Lietuvos valstybę, 1919 m. kovo 15 d. atvyko į Kauną Amerikos maitinimo komisija ištirti naujai atsistatanti Lietuvos ekonominę padėtį ir reikalui esant suteikti jai pagalbą. Šia lietuviams drauginga Amerikos maitinimo komisija buvo labai nepatenkinti okupantai —

me, kad slėptuvių projektai būtų atleidžiami nuo valstybinių ir savivaldybinių mokesčių. Krašto apsaugos ministras siūlė tuos pakeitimus priimti tuoj.

Seimo narys Merkys pasiūlė šio pakeitimo projektą perduoti komisijai, kuri susirinkusi bent per vieną dieną aiškiau nustatyti norimus pakeisti nuostatus. Krašto apsaugos ministras taip pat sutiko su tuo. Tada seimas pripažino pateiktąjį įstatymo pakeitimo projektą svarstytinu ir perdavė jį esamai trijų asmenų komisijai civilinės teisenos įstatymo pakeitimo projektui svarstyti. Tą komisiją sudaro: Merkys, Indrišiūnas ir Barkauskas.

Toliau seimas svarstė apskričių viršininkų ir policijos tarnautojų susiėkimo priemonių įstatymo pakeitimo projektą. Referavo vidaus reikalų ministras Čaplikas. Seimas pakeitimą priėmė. Pakeitimas liečia padidinimą duodamų apskričių viršininkų ir policijos tarnautojų susiėkimo priemonėms išlaikyti sumų, ryšium su pa-brangusiu pašaru.

Seimas dar priėmė švietimo ministerijos etatų pakeitimo projektą. Referavo švietimo ministras prof. Tonkūnas. Etatų pakeitimas liečia valstybės bibliotekas.

vokiečiai. 1919 m. kovo 18 d. apie 15 val. prie „Metropolio“ viešbučio, kuriame buvo apsisėjusi komisija, susirinko gausus ginkluotų vokiečių kareivių būrys išžudyti tos komisijos narius. Tuo laiku prie „Metropolio“ durų stovėję Kauno komendantūros mokomos komandos sargybiniai Pr. Eimutis ir J. Stramaitis drąsiai sukryžiuvo šautuvus ir neleido vokiečių į vidų. Tada įnirtęs 1-jo savanorių bataliono 3-čios kuopos viršila vokiečiai Hans Sass paleido du šūvius iš revolverio į sargybinių Pr. Eimutį. Pranas Eimutis vietoje krito negyvas. Taip didvyriškai žuvo eidamas sargybinio pareigas Kauno komendantūros kareivis Pr. Eimutis. Jo mirtis parodė pasauliui lietuvių kario—savanorio sielos vertybes, pasiaukojimą, drausmingumą bei vieningumą.

Baigiantis pirmam amžiui, nuo ugniakalnio išsiveržimo žuvo gražus Pompėjos miestas. Prieš keletą metų bekasinėjant to lava padengto miesto likučius, buvo rastas suanglėjusio sargybinio lavonas. Tyrinėjimai parodė, kad jis žuvo eidamas sargybinio pareigas. Jis aiškiai matė besiantinančią mirtį — ugninę lavos upę, kuri kas minutę artėjo ir artėjo, tačiau negavęs jokio įsakymo pasitraukti, jis ėjo sargybinio pareigas tol, kol viską naikindama lava užliejo jį. A. a. Pr. Eimutis paliko antrą pasaulinio masto pavyzdį, kaip su meile ir pasiaukojimu reikia atlikti paskirtą pareigą paaukojant net savo gyvybę. Del to didžiuojasi juo lietuvių tauta, kariuomenė, savanoriai. Net priešai, nuo kurių rankos jis žuvo, su pagarba nulen-kė galvas prie jo kapo ir sudėjo vainiką. John Hollister Amerikos Jungt. Valstybių kongreso narys, vienas iš Amerikos maitinimo komisijos dalyvių, kuriuos begindamas žuvo Pr. Eimutis, tarp kitko taip rašo apie jį savo laiške p. Esiūnui: „Aš visuomet nusiėrdžiai apgailestausiu to narsaus kareivio mirtį mūsų sargyboje“.

Pagerbdami šio kilnaus didvyrio atmintį, tvirtai pasiryškime ugdyti savyje tas sielos vertybes, kurios a. a. Pr. Eimutį iškėlė į Tautos didvyrių eiles. Tos didvyrio sielos vertybės, kaip pasiaukojimas, sąžiningas pareigų atlikimas, drausmingumas, vieningumas yra privalomos visiems lietuviams. Kiekvieno žmogaus gyvenimo

mo pasisekime glūdi sąžiningas ir kruopštus pareigų atlikimas, pasiaukojimas. To reikalauja individo dorovė ir valstybė. Tautos pajėgumo, vidinio ir išorinio stiprumo pamatus sudaro atskiro individo—žmogaus pasiaukojimas tautos siekimams, susiklausymas, drausmingumas ir su meile atlikimas paskirtų pareigų. „Pareiga iš meilės yra pati tvirtoji ir pastovioji“ — sako Tautos Vadas A. Smetona. Kiekvieno žmogaus pakrypimas vienon ar kiton pusėn, gali turėti lemiančios reikšmės visai tautai, todėl kiekvieno žmogaus tikslas ir pareiga ugdyti ir auklėti savyje tas sielos vertybes, kurios yra reikalingos tautos ir mūsų pačių laisvei ir gerovei. Ugdydami savyje pasiaukojimą tautos reikalams, nuoširdų ir sąžiningą pareigingumą, garantuosime tautai laisvę.

Džiaugsmingai švėsdami savo 20 laisvės ir nepriklausomybės metų sukaktuves ir pradėdami naują dešimtmetį, pasimokykime iš to kuklaus didvyrio žuvusio dėl tėvynės kareivio a. a. Pr. Eimučio palikto pavyzdžio, pasisekime sau tos eimutiškos dvasios jėgų, kurios stiprins mus betriūsančius Tautos laisvei ir gerovei.

Z. Gerulaitis.

NEPAMIRŠKIME REMTI
KIEKVIENA PROGA
VILNIAUS GELEŽINIŲ FONDA.

Kad ir mažiausia lietuvių auka šiam kilniam tikslui sustiprins nepalaužiamą Lietuvos prisirišimą prie senosios savo sostinės.

Kaip Lenkijos lietuviai rūpinosi Lietuva

Rašo pirmasis Lietuvos
konsulas Varšuvoje
Ant. KASAKAITIS

(Žiūr. Trimito 11 nr.).

Lietuvių delegacija Kaune.

Dalis delegacijos narių tuoj po pasikalbėjimo su Pilsudskiu išvyko į Kauną pranešti mūsų vyriausybei apie apsilankymą pas Lenkijos viršininką. Susisiekimas Varšuvos su Kaunu tuomet dar buvo sunkesnis negu šiandien: kelyje teko susidurti su demoralizuotomis vokiečių kariuomenės dalimis ir su besiskverbiančiais į Lietuvą bolševikais. Nuo Gardino reikėjo ir pėstiems eiti ir važiuotiems važiuoti, kol pasiekė Kauną. Bet vis dėlto Varšuvos lietuviai atvyko į Kauną prieš Kalėdas, o pirmoji Lietuvos misija į Varšuvą atvyko prieš Velykas Didįjį penktadienį, o Vilnių lenkai antru kart atėmė iš bolševikų kitą dieną, vadin. Didįjį šeštadienį. Tuo kartu jau ji užėmė organizuota lenkų kariuomenė, Lietuvos - Gudijos divizija. Lietuvos misiją į Varšuvą sudarė: pirmininkas d-ras Jurgis Šaulys, nariai — Daumantas, pulkininkas Velykis ir karininkas Jezavitovas.

Lenkai, laimėję Vilnių, nelabai jau vertino lietuvių talkininkavimą, ir dėl to Lietuvos misijos uždavinys be galo pasunkėjo: apie užleidimą lietuviams Vilniaus ir kalbėti nenorėjo; atsisakė pripažinti Lietuvą nepriklausoma valstybe ir užmegzti diplomatinis santykius. Tesutiko tik palikti konsuliarinę atstovybę Lietuvos piliečiams globoti. Akredituotu Lietuvos konsulu buvo paskirtas Antanas Kasakaitis. Tai buvo 1919 m.

Bet neilgai tegyveno Lietuvos konsulatas Varšuvoj: tik nepilnus penkis mėnesius. Lenkai, atėmę iš lietuvių Seinus, nusprendė, jog šiočia ar tokia Lietuvos atstovybė tegalinti jiems tik trukdyti veržtis į Lietuvos gilumą, ir konsulatą įsakė uždaryti.

Lietuviai paveikė Lenkijos rinkimus į seimą.

Įdomi istorija su rinkimais į pirmąjį Lenkijos seimą 1919 m. Toj istorijojej Varšuvos lietuvių kolonija irgi suvaidino žymų vaidmenį. Pirmojo Varšuvos seimo rinkimo ordinacija buvo apėmusi ir visą buvusią Suvalkų guberniją su visomis lietuviškomis apskritimis. Visas tasai kraštas sudarė atskirą

rinkimų apylinkę, pažymėtą ordinacijojej 1-ju numeriu. Rinkimams vykdyti Suvalkų krašte ir jį valdyti buvo paskirtas buvęs Varšuvos lietuvių susiėlpimo draugijos vicepirmininkas Boleslovas Ščėnas Herbačiauskas. Lietuviai, sužinoję apie tai, nuskubėjo pas pirmojo Lenkijos kabineto ministrą pirmininką Moračėvskį, kurį pavyko įtikinti apie daromojo žygio Suvalkų krašte rizikingumą. Rinkimai Suvalkų krašte buvo atšaukti ir jie įvyko be I-ios apylinkės, nes naujos rinkimų ordinacijos jau nesuskubo išleisti.

Lietuvių kolonija rinkimų į seimą atžvilgiu dar kitą žygį padarė. Valstybininkų sąjunga paskelbė lenkiškuose laikraščiuose, jog Varšuvos lietuviai, atsižvelgdami į lenkiškųjų partijų neigiamą ar neaiškų nusistatymą Nepriklausomosios Lietuvos atžvilgiu, rinkimuose į pirmąjį Lenkijos seimą nedalyvaus. Toksai pareiškimas unijininkų tarpe sukėlė tikrą audrą. Valstybininkus jie išvadino žydberniais, socialistais. Po rinkimų unijos šalininkai visai nebeteko balso tarp lietuvių, ir susiėlpimo draugijai nebereikėjo su jais daugiau skaitytis.

Apaštališkojo sosto vizitatorius pas Varšuvos lietuvius.

Čia reikia pažymėti vieną nepaprastą Varšuvos lietuvių kolonijos gyvenime įvykį pirmaisiais pokariniais metais — tai Apaštališkojo sosto vizitatoriaus, monsignoro Ratti, dabartinio popiežiaus Pijaus XI apsilankymą lietuvių bažnytelėj ir draugijojej.

Apaštališkąjį vizitatorių lietuviai sutiko draugijos būstinėj labai iškilmingai; buvo lietuviškai sugiedotos kelios giesmės ir padainuotos kelios liaudies dainos. Be to, buvo jam įteiktas adresas, kuriame buvo pažymėtas visiėkas atsidavimas Apaštaliėskajam Sostui ir įdėtas praėymas, kad Šventasis Tėvas neleistų išplėėti Lietuvai, tiek daug iškentėjusiai, beginant katalikų tikėjimą, Vilniaus su Stebuklingąja Auėros Vartų Motina Švenčiausia.

Apaštaliėskasis vizitatorius, atsakydamas į adresą ir sveikiniėmus, prisiminė, jog jis, būdamas Vatikano bibliotekos tvarkytoju, daug skaityė apie Lietuvą ir jos

iėkentėtas dideles kančias rusų valdžioje. Visai teisingai, jo nuomone, dėl to Lietuva yra gavusi, „Šventosios“ vardą; ir čia graudžiai apsiėverkė.

Tai tiek Varšuvos lietuvių kolonija, be narių šelpimo, yra pasireiėkusi ir visuomeniniame Lenkijos gyvenime karo metu ir pirmaisiais pokariniais metais. Įvairesni tuomet buvo reikalai, ir įvairiau pasireiėskė josios veikla.

Dabartinis suskurdimas.

Šiandien taip laisvai lietuviai Lenkijojej jau nebegali veikti. Įtempti santykiai tarp Lietuvos ir Lenkijos ir lenkų noras kuo greičiausiai asimiliuoti mažumas, pasunkino ir suvaržė visokį veikimą. Lenkijos lietuviams beliko tik teisė susiėlpti ir tai tik siauruose rėmuose. Kitas kokis darbas administracijos uoliai persekiojamas. Dėl to Varšuvos lietuvių susiėlpimo draugija, seniau reiėkusi veiksmą įvairiose srityse, šiandien, tik merdi. Inteligentų atvirų lietuvių beliko tik koki 5 — daugumas jų sugrįžo į Nepriklausomąją Lietuvą. Narių joje beliko apie 150.

Yra tačiaū Varšuvoj dar gana daug lietuvių inteligentų, bet jie visai yra nutolę nuo lietuvių ir Lietuvos gyvenimo ir sulenkėję. Daugelis jų užima gana aukėtas vietas; jie dar bent kiek turi ir lietuviėsko tautiėkumo, bet savo tautybę slepia, o vaikus auklėja lenkiėskoj dvasioj, iš tokių lietuvių Lietuvai tik pragaiėėti.

Varšuvos lietuvių kolonija tebeturi dar savo bažnytelę ir salę susirinkimams prie tos paėios bažnytelės, bet kunigo lietuvio jau nebeturi — jų religinius reikalus aprūpina jau kunigas lenkas. Kunigas lietuvis tik retkarčiais aplanko juos iš Kelėių apylinkės vienuolyno.

Apie kokių vakarelių ar koncertų ruoėimą ir kalbos negali būti: per sunkios sąlygas jiems ruoėti. Jie tik ginasi nuo moralinio ir medžiaginio skurdo. Bažnytelėj pasimeldžia, iš jos išėję, susirenka čia pat prie bažnytelės salėj, dažnai joje apsilanko užklydę Varšuvoj svečiai, kareiviai lietuviai, tar naują Varšuvos garnizone, pasikalba, pasiskaito Vilniaus lietuvių laikraėčių, pasiilgę prisimena savo tėvynę Lietuvą, dažnai aukoja

Minint a. a. Miką Petrauską.

1937 m. kovo 23 d. mirė kompozitorius Mikas Petrauskas. Tą dieną Lietuva neteko Miko: ne tik kompozitoriaus, bet ir geriausio, padoriausio žmogaus; aš netekau vieno iš savo artimiausių ir nuoširdžiausių draugų.

Su Miku susipažinau 1911 metais. Tada buvau „Darbininkų Vilties“ leidėju. Mano spaustuvėje tada dirbęs dabartinis „Tėvynės“ redaktorius S. E. Vitaitis sakėsi esąs susipažinęs su Miku Petrausku — muziku, kompozitorium ir dainininku, labai darbščiu ir visuomenės labai pasišventusiu žmogum. Pakviestas, esą, gal jis apsiimtų atvažiuoti pas mus į Shenandoah, Pa., atostogų, per vasarą išmokyti chorą ir solistus, o į rudenį pastatyti vieną kitą operetę.

Paklaustas Mikas apsiėmė atvažiuoti. Suskatome paruošti dirvą jo veikimui. „D. V.“ redakcijoje sukviėtėme patriotingų mūsų miesto lietuvių susirinkimą ir čia pat įkūrėme *Sietyno* draugiją, į kurią įsirašė kelios dešimtys merginų ir vaikinų. Prakilnesnieji biznieriiai pasižadėjo išlyginti deficitą, jei koks pasidarytų stant operetes.

Skirtu laiku atvyksta pas mus Mikas. Buvo jau vėlokas vakaras. Mikas kelionės nuvargintas. Ir, nepaisydamas viso to, jis vyksta į Abra-

činsko svetainėlę, kur mes buvome nusamdę repeticijoms vietą, ir tą patį vakarą pradeda darbą: perklauso visus dainininkus, suskirsto pagal balsus, išrenka tinkamus solistus.

Tai tokia buvo mudviejų pirma pažintis, išaugusi į artimiausią draugiškumą, kurs nesibaigė ligi paskutinių jo dienų.

Jis čia apsigyveno pas A. P. Tabarą, kur ir aš gyvenau. Jis čia turėjo nelengvą darbą: iš paprastų angliakasių keliomis savaitėmis padaryti dainininkus, dainuojančius operetėje, paruošti chorą iš tokios žalios medžiagos! Ir jam tai pavyko padaryti: rudenį pastatymas išėjo visai gerai. Bet ir dirbo atsidėjęs, be atvangos. Vakaraus su chorų, dieną su laisvais nuo darbo choristais, dažniau su chorisėmis. Pakinkė ir mane į darbą: padarė režisierium ir grimuotoju. Jis vedė muziką, o man reikėjo žiūrėti ne tik priedais vaidinamos vienaaktės komedijėlės, bet ir operetės. Ir aš turėdavau nugrimuoti visus aktorius ir aktoras. Be to, Mikas dar turėjo išmokyti neprityrusius muzikantus prie operėčių — jų paprastai būdavo apie devyni, pats Mikas prie jų skambindavo pianą. Ir visi dirbo me nuoširdžiai, nė nejausdami nuovargio. Ir vis tai dėl Miko — jis savo

pinigų Vilniaus krašto lietuvių reikalams ir... laukia geresnių laikų. Iš šios draugijos narių nemaža yra sugrįžusių taip pat į Vilniaus kraštą, o keli geri sąmoningi lietuviai yra pasistatę namelius Vilniuje ir ten dalyvauja visuomenės gyvenime.

Kituose Lenkijos miestuose ir miesteliuose jokių lietuvių organizacijų nėra. Lietuvių ten dar likę apie tūkstantį. Nemaža yra inteligentų, užimančių gana aukštas vietas. Yra dar lietuvių kunigų, inžinierių, gydytojų, mokytojų, vaistininkų, geležinkelio tarnautojų. Daugumo šeimos mišrios, žmonos lenkės, vaikai jau nebe Lietuva sielojasi. Yra keli, kurie teikia Vilniaus lietuviams nemaža materialinės paramos ir įvesdina savo kapitalus Vilniaus krašte. Tokių inteligentų tarpe žymią vietą buvo užėmęs anglies kasyklų direktorius Sasnavičiūose inžinierius Jonas Vengris, neseniai miręs; savo žymiu kapitalu jis yra prisidėjęs prie įsteigimo naujos lietuvių ligoninės Vilniuje, nupirkęs namus Vilniuje ir dvarą netoli Vilniaus.

Lenkijos lietuvių tautiškumą

dar šiek tiek palaiko Vilniaus lietuviški laikraščiai, bet ne visi juos skaito, nes privengia agresijos.

Iš tos trumpos apžvalgos noromis nenoromis turime padaryti išvadą, kad Lenkijoje lietuviams neįmanomas tautiškas gyvenimas. Plačiai varomas lietuvių ujimas per laikraščius, nežmoniškos administracijos priemonės, varžančios bet koki lietuvišką veikimą, verčia mus stipriai susirūpinti mūsų broliais, patekusiais į lenkų valdžią. Dar skaudžiau mums darosi, pagalvojus, kad mes čia jiems nelaimėje nieko nebegalime padėti. Ar iš tikrųjų jau nieko pagelbėti jiems negalime? Galime! Turime atsiminti, kad juo stipriau plaks lietuviškoji širdis čia centre, juo stipriau tviksės ji ir periferijose. Vienas graikų filosofas mokinių paklaustas, nuo ko priklausanti laimė, atsakė: — Nuo laisvės. O laisvė? — Nuo drąsos! Taigi, jei mes drąsiai ginsime savo laisvę, tuo patim ją stiprinsime ir kituose. Pasak vieno anglų išminčiaus: „Jėga yra visuomet valdomuosiuose, ne valdančiuosiuose“.

(Pabaiga).

darbštumu ir nuoširdumu, rodos, krėste visus užkrėsdavo.

Vėlai vakare po repeticijų kartais su visu choru išeidavome į kalną, į girias, kur sukurdavome milžinišką laužą. Dar dažniau išeidavome į girią tik mudu su Miku, pasiimdami prie savęs tik vieną kitą iš choristų. Bet ir čia be laužo neapsieidavome: Mikas sakydavo, kad jis nežino nieko gražesnio, kaip nakčia ugnelė tarpe medžių.

Sietynas M. Petrauską parsikvietė į Senadorį dar 1913 ir 1915 m. (1917 m. pas mus buvo jau kompozitorius St. Šimkus). Reiškia, mes Miką turėjome tris kartus. Vis tas pats jo darbštumas, vis tas pats jo populiarumas ir tas pats sugebėjimas visus užkrėsti entuziazmu. Kiekvieną kartą vis naujos operetės. Tik jis skundėsi, kad neturi librečių, nes norėtų parašyti daugiau operėčių. Iš Lietuvos rašėjų negalys prisišaukti, tad kalbino mane, kad aš mėginčiau jam ką parašyti. Jo įgundytas, pastudijavęs draminius dalykus, parašiau „Lietuvišką Milijonierių“, „Pirmosios Gegužio“ ir „Vaikas ar Mergaitė“, kurioms jis tuojau parašė muziką. Dar įteikiau jam pirmą aktą „Vargoninko Vestuvės“, kuriam jis tuojau parašė ir muziką, bet antrojo akto negalėjo iš manęs išprašyti, nes man tas veikalas nepatiko. Dar keisčiau atsitiko su mano „Karalienė, ta Elgetos Duktė“. Parašiau penkis aktus dramatos forma ir nusiunčiau jam pažūrėti, ar siužetas netiktų perdirbti į operos libretę. Jis man atrado, kad jau rašo muziką. Žinojau, kad tokiu pavidalu per ilga opera. Kiek jis čia muzikos parašė, nežinau. Skambino man tik kai kurias ištraukas. Paskutinėmis dienomis skundėsi, kad pametęs rankraštį, ar aš negalėčiau jam duoti kitą nuorašą?

Karo metu „Darb. Viltį“ teko sulaikyti. M. Petrauskas tuo tarpu apsigyveno South Bostone. Kai 1920 m. ten einančiai „Sandarai“ prireikė redaktoriaus, Miko rekomenduojamą mane ten pakvietė. Mikas ten turėjo savus namus su keliolika kambarių. Čia jo buvo įsteigta „Koalicinė Respublika“ — vienu vyrų lizdelis. Apsigyvenau ir aš ten. Jei su Miku teko arti susipažinti Senadoryje, tai čia visai susibičiuliavome. Valgėme valgyklose, tai jis kasdien atėdavo pas mane ir drauge vykdavome į miesto vidurį, kaskart, dėl įvairumo, pasirinkdami vis kitokias valgyklas: angliškas, žydiškas, kinietiškas, itališkas, vokiškas, armėniškas ir t. t. Drauge eidavome į teatrą, turėjome sezoninį simfonijos bilietą. Jis buvo draugas, kokių pasaulyje nedaug yra. Kai jis kur išvažiuodavo, nuobodų būdavo. O jis dažnai

išvažiuodavo: beveik kas žiemą parvažiuodavo su koncertais per didesnes lietuvių kolonijas, bene ar ne du syk buvo atvykęs į Lietuvą. Ir kur tik pasisuko, vis dirbo, dirbo. 1920 metais atvykęs į Lietuvą su broliu Kipru Vilniuje paruošė koncertą. Rengė ten pastatyti ir savo „Birutę“, bet Pilsudskio užpiudytas Želigovskis sutrukdė — Mikas sakė, kad į jo iš Vilniaus išskubanti vagoną lenkai iš tolo šaudė.

Bostone gyvendamas turėjo įrengęs muzikos mokyklą, vedė jo įsteigtą „Gabiją“, sėkdavo ir Worchesterio „Aušrelę“. Nuolat man privačiai skundėsi, kad kun. Kemėšis jam tyčia išardęs vaikų chorą, — o choras buvęs nemažas, apie 300 vaikų.

Bostone prie manęs Mikas pastatė daug operėčių ir dvi savo operas: „Velnia Išradėja“ ir „Eglė Žalčių Karalienė“. Žalčio partiją pats dainavo. Sumanė ją tinkamiau pastatyti, tad sakė kvietęs, kad iš Lietuvos atvažiuotų brolis Kipras ir A. Sodeika. Sakėsi gavęs iš jų atsakymą, kad atvažiuotų tik su sąlyga, kad jiems būtų leista pakeisti kai kurias operos vietas. Mikas jiems atsakęs, kad operos nekeisias. Taigi, dėl tos ar kitos priežasties jų neteko į Ameriką sulaukti.

Lietuva buvo laisva — ruošiausi į ją grįžti. Tai prikabiniau Miką, kad parduotų savo namus Bostone ir pasistatydintų sau kitus Kaune. Paklausė. Gavo už savo namus apie 11.000 dolerių. Sakė, kad jam Kaune buvo apsiėmę namus pastatyti už 10.000 dol., bet sukišus tiek pinigų dar toli buvo statymo galas. Mikas skolinosi pinigų — žinau, kad jis buvo pasiskolinęs iš d-ro Jonikailio — bet vis namų pabaigimui neužteko: namus pabaigė statyti brolis Kipras. Mikui Lietuvoje nesisekė: pirmiau perkūnas jį buvo pritrenkęs, dabar kliūtis su namais.

Buvau pasiryžęs į Lietuvą parvažiuoti 1924 m., bet byla su kun. Garmum sutrukdė — parvažiauvau tik 1926 m. Gavęs vietą redakcijos nario oficioze „Lietuvoje“, gyvendamas Kaune susitikdavau su Miku, bet ne dažniausia. Vieną sykį, jau į rudenį, ateina pas mane Mikas į redakciją — ir kaip pasikeitęs: niekad nemačiau, kad žmogaus veidas kada būtų taip į žemę panašus, o jo rankos tik virpa. Nervingai kartoja:

— Negaliu, negaliu, negaliu... Einu, einu laivakortės pirkti... Važiuoju į Ameriką...

Kas čia pasidarė tam visados ramiam, blaiviam Mikui? „Kas yra?“ — klausiu.

Pasakojo pinigų išbaigęs. Nuomos pats negalįs paimti, o kiti neturį laiko

A. a. Mikas Petrauskas su savo draugu Slekiu.

su juo atsiskaityti, ir t. t. Ir daug ką jis pasakė, bet sunku visa atvirai ir pasakyti.

Nuraminau jį. Stebėjaisi, kaip lengvai tai pavyko. Ko čia karščiuotis, sakau, viskas susitvarkys ir bus gerai. Tik po kelių savaitių ateina jis į redakciją, šį sykį ramus. Sako: jau turiu laivakortę, važiuoju į Ameriką. Po kelių dienų mūs, jo draugų, gerokas pulkelis, palydime jį į stotį. Čia yra ir jo brolis Kipras. Miko sūnus sėda į vagoną palydėti, sako, ligi Kybartų. Išvažiuoja Mikas sveikas, bet toks jau niekad negrįžta.

Kas su juo dabar buvo Amerikoje, sužinau iš mudviejų bendrų draugų, į Lietuvą atsilankančių amerikiečių. Draugai juo susirūpina. Sumeta apie tūkstantį dolerių, bet žino jo būdą: jis aukos nelms. Tad ruošia jam koncertą, suaukotus pinigus deda prie už bilietus gautų pinigų ir su valizėle paduoda jam. Į mylimo žmogaus koncertą susirenka nepaprastai daug žmonių. Pianistas skambina, kas programoje pažymėta, Mikas dainuoja. Sako, publika plojo, kaip niekad niekam neplojo. Tik visi Mikui sumesti pinigai dingo — niekas nežino kur. Ne per seniai man Mikas pasakojo toki dalyką:

— Pasidėjau, sako, savo valizėlę pasienyje, nuėjau toliau, kai sugrįžau, žiūriu, kad vietoje mano valizėlės padėta kita, į manąją panaši, tai aš jos ir neėmiau; dabar graudinuosi: man reikėjo nors aną pasimti.

Galima manyti, kad tai buvo jo paties valizėlė, tik jam pasirodė, kad tai kita jam pakišta.

Jo draugai susirūpino parsiešti jį į Lietuvą, bet jis nieko neklausė. „A — sako — kai man pradėjo su koncertais sektis, tai aš turėčiau iš čia išvažiuoti!“ Imtasi gudrybių jį išgąbenti. Jo choruose, kiek girdėjau, yra dainavę nemaža mūsų įžymiųjų viršūnių, tad Miku yra kam pasirūpinti. Jam tuoj paskiria 500 litų pensiją, iš atstovybės atsiunčia pakvietimą vykti į Lietuvą vesti dainos šventės, drauge paaiškindami, kad jis, kaip Lietuvos pilietis negali tokio pakvietimo nepaklaustyti. Mikas apsiima važiuoti, bet kaip tik draugų vedamas jis pamato laivą, užsispiria į laivą neit, draugai turi prievarta ten jį įgąbenti.

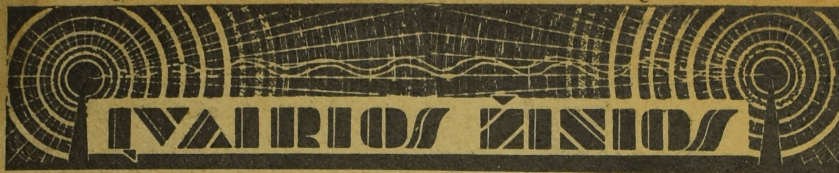
Šie įvykiai, kaip minėjau, ne iš mano palyrimo, tik kitų man pasakoti.

Mikas vėl atsiduria Kaune — tai buvo apie 1929 ar 1930 m. Susitinku su juo gatvėje — jis mane tuoj į glėbį ir bučiuoja. Giriasi, koks jis stiprus, kiek jis galįs pakelti, daktaras radęs jo kraujo spaudimą kaip 30 metų vyro. Iš tikro jis stiprus, bet atmintis labai silpna. Vieną sykį jis savo užmiršimu mane nugasdino. Pasiskoliniau iš jo „Corona“ rašomąją mašinėlę. Po poros dienų jo brolis Kipras sako man, kad Mikas apvogtas: jis pranešęs policijai, kad jam kažkas pavogęs rašomąją mašinėlę. Tuoj bėgu pas Miką. Pirmais žodžiais jis man skundžiasi, kad jo mašinėlė pavogta. Nepavogta, sakau, tik man paskolinėta. Primintas jis tuoj atsimeina, griebia mane į glėbį bučiuoti ir jau niekad neužmiršta, kur jo mašinėlė.

Rinkau dainas, jų melodijas daviau jam patikrinti — jis sąsiuvinį kažin kur užmetė, po poros savaitių rado, vėl pražudė ir vėl rado. Prie daikto nepajėgdavo patikrinti daugiau kaip 4 ar 5 dainas — tuoj nuvargdavo. Rašė muzikos žodyną, kai ką komponavo — tai turėjo eiti labai pamažu. Pamažu protas blaivėsi, buvo stiprus, vedė, susilaukė dukrelės.

Metai bėgo. Protas tvirtėjo, bet kūno jėgos nyko. Aš jau negyvenau Kaune. Atveždavau dainų melodijoms patikrinti — jis vienu prisėdimu jau be nuovargio kelias dešimtis peržiūrėdavo. Jis patikrino mano užrašytų dainų daugiau kaip pusšesto šimto.

Jo gerumas nemažėjo: stengdavosi neišleisti be pietų, jei nakvodavau Kaune, dažniausiai pas jį. Bet jo sveikata tirpo. 1936 m. vasario 6 d. jo žmona man pasakė, kad daktaro manymu Mikas galės būti gyvas tik koki pusmetį. Žinoma, nuo Miko tai užslėpta. Kai gegužės m. 7 d. buvau Kaune, Mikas tiek buvo nusilpęs, kad eidamas jau kojas žeme vilko. Bet jį pats to lyg ir nematė. Liepos m. 2 d., norėdamas turėti Miko paskutinių dienų fotografiją, į daržą fotogra-

LIETUVOJE.

MIN. BIZAUSKŲ KALBĄ GIRDEJO VISA AMERIKA. Kovo 19 d. min. Bizauskas kalbėjo angliškai apie paskutinius įvykius Amerikai per Columbijos radiją. Kalba buvo puikiai girdėta ir padarė gilų įspūdį. Visa Amerikos spauda palanki Lietuvai.

MIRĖ ŠIMTAMETIS SENELIS. Telšių apskr., Varnių valsč., Rekščių km. mirė 102 metų ūkininkas Juozas Linkevičius, 1863 m. sukilimo dalyvis.

GAILESTINGOS SESELES LEIDŽIA LAIKRAŠTĮ. Lietuvos Raud. Kryžiaus gailestingųjų seserų Draugija išleido savo žurnalo „Gailestingoji sesuo“ pirmą numerį. Redaguoja Br. Gustaitienė.

PASKELBTI ELEKTROS BYLOS MOTYVAI. Apeliaciniai rūmai jau paskelbė elektros bylos sprendimo motyvus. Motyvai sudaro 150 puslapių.

LIETUVOJE 50,184 RADIO ABONENTAI. Pašto valdyba praneša, kad šiemet kovo 1 d. visoje Lietuvoje buvo įregistruoti 50,184 radijo abonentai.

VARYDAMAS NAMINĖ, TIK NAMŲ NESUDEGINO. A. Panemunės valsč., Šlienavos km. pas ūkininką Bieliauską Antaną, policija užklupo bespaudžiant naminę — degtinę. Bieliauskas, pamatęs policiją savo kieme, naminę išliejo ant grindų ir įrankius beslėpdamas nepastebėjo, kaip nuo krosnies išlieta degtinė užsidegė. Padedant policijai gaisras buvo greit likviduotas, o bravorėlis pakliuvo į policijos rankas. Mažai trūko, ir žmogus galėjo dvigubai nukentėti.

ATVYKSTA BUV. AMERIKOS PREZIDENTAS Į KAUNĄ. Buvęs J. A. Valstybių prezidentas Huveris, kuris šiuo metu iš Vid. Europos valstybių vyksta į Dancigą, žada lankytis ir Lietuvos laikinoje sostinėje Kaune.

MAŽUMŲ BENDRADARBIAVIMAS. V. D. Un-te įsisteigė vokiečių studentų draugija. Kadangi nebuvo reikalingo skaičiaus narių — 25, tai kaip tenka nugirsti, keletą narių tai draugijai „paskolino“ studentų lenkų susivienijimas.

STAIGA MIRĖ KAP. ANDŽEJAUSKAS. Kovo 19 d. Liepojuje staiga mirė tolimosios laivininkystės kap. Andžejauskas, kuris buvo Klaipėdos uosto ledlaužio „Perkūnas“ vadu.

fuoti jį su vargu išvedžiau. Kai rugp. 6 d. vėl buvau pas Miką, jis rodė kiek sveikesnis, stengėsi net kompanuoti „Ara“. Spalių mėn. 8 d. nuvedžiau dailininką J. Buračą, kad nupieštų Miko paveikslą.

Kai 1937 m. sausio 21 d. buvau Kaune, jau Miko jo namuose neradau — jis buvo ligoninėje. Kovo 23 d. išgirstame, kad jo tarpe mūsų jau nėra, bet jo veikimo vaisiai atsilieps lietuvių tautoje per gentkarčių eiles.

Vincas Šlekys.

PALANGOS BURMISTRU IŠRINKTAS DR. ŠLIUPAS. Kovo 18 d. Palangos miesto taryba išrinko burmistru dr. Šliupą.

VAZINĖS PAŠTO AUTOBUSAI. Užbaigus žemaičių ir Aukštaičių plentus, susisiekimo m-ja numato jais paleisti pašto autobusus, kurie išvežios pašta.

SUIMTAS „NERINGOS“ KAPITONAS. Ant sėklumos užplaukusio laivo „Neringa“ kapitonas Bestinis (Latvijos pilietis) Klaipėdos jūrų teismo sprendimu suimtas.

VYTAUTO DIDŽ. BAŽNYČIĄ APSAUGOS. Susidaręs komitetas, tariasi, kaip apsaugoti Vytauto Didžiojo bažnyčią nuo vandens.

VIENA APSKRITIS STEIGIA 9 SVEIKATOS PUNKTUS. Marijampolės ap. savivaldybė šiemet steigia sveikatos punktus Marijampolėje, Prienuose, Šilavote, Kalvarijoje, Balbieriškyje, Gudeliuose, Veiveriuose, Krosnoje ir Kazlų-Rudoje.

KIEK VYTAUTO D. UN-TE IŠDUOTA DIPLOMŲ. Vytauto D. Universiteto statistikos žiniomis nuo 1924 iki 1938 m. diplomų un-tą baigusiems studentams išduota: teologijos filosofijos fakulteto — 463, evangelikų teologijos — 23, humanitarinių mokslų — 200, teisių fakulteto — 978, matematikos, gamtos fak. — 197, medicinos fak. — 208. Iš viso išduota diplomų 2914.

NAUJAS DAKTARAS. Dr. Stančius apgynė savo disertaciją — „Odontologinių cistų klausymų“. Disertacija įvertinta labai gerai ir Stančiui suteiktas medicinos daktaro laipsnis.

Didelė moterų šaulių loterija.

Šaulės moters uždaviniai tautoje labai platūs. Jos darbo dirvos sėkla dar tik pradeda nešti vaisių.

Moterų šaulių taryba tiek karinėje, tiek kultūrinėje srityje numato daug darbo. Ateityje šaulės bus ypatingai ruošiamos karo lauko pagalbai: stiprinamos sanitarijos ir tiekimo srityje. Tam tikslui numatoma šiais metais ruošti stovyklas; dalį programos jose praeiti, o toliau darbą vykdyti rinktinėse. Reikia kuo daugiau suruošti sanitarijos kursų, taip pat praktiškai pakartoti ligoninėse jau baigusioms. Rūpinamasi priešlėktuvine ir priešdujine apsauga, kad šaulės kuo daugiau susipažintų su dujokaukėmis ir įvairiomis dujomis.

Šiais, taip neramiais, laikais šaulės moterys turi ypatingai padirbėti, savo veiklą išplėsti. Moterų šaulių taryba stengiasi didesnę kiekį išgyyti reikalingų reikmenų, kaip tai: sanitarijos krepšių, neštuvų, kad galėtų jais visus būrius aprūpinti.

Taip pat dar daug turim dirbti kultūrinėje srityje. Kova su gandais, drumstimas tautinės sąmonės, — neįgiamybės, su kuriomis šaulės uoliai turi kovoti. Šaulės turi stiprinti, ug-

UŽSIENYJE.

SOVIETŲ VYRIAUSYBĖ pašalino iš pareigų teisingumo komisarą Krylenko. Jam pareikštas labai griežtas paėikimas.

IR NORVEGIJA suskato ginkluotis. Norvegų vyriausybė ginklavimosi reikalams nutarė užtraukti 52 mil. kronų paskolą. Tą nutarimą priėmė ivairių partijų vadai.

BRITŲ VYRIAUSYBĖ LEIDO NAUDOTIS SINGAPURO DOKAIS Jungtinių Valstybių karo laivynui.

EGIPTĖ UŽDRAUSTOS FASISTINĖS ORGANIZACIJOS. Karaliaus dekretu Egipte uždraustos visos kariškai sutvarkytos vadinamosios „marškininės“ organizacijos.

DEMONSTRACIJOS PRIEŠ VOKIEČIŲ KONSULATUS AMERIKOJE. Kovo 20 d. buvo surengtos demonstracijos prieš vokiečių konsulatus New Yorke, Detroite ir Denvese. Policija demonstrantus išsklaidė.

MIEGOJO 685 VALANDAS. Jugoslavijoje — Sarajevo m. vieno geležinkelio žmona Harija Hadži Osmanovičienė miegojusi 685 val. kovo 18 d. pabudo. Visos gydytojų pastangos ją pažadinti nepavyko. Miegančiai moteriškai maistas buvo tiekiamas reguliariai skysčiais. Pabudusi, visai neįsivaizdavo, kad taip ilgai miegojo.

PRIE MALAVIO KALNŲ, netoli Luristano įvyko sprogimas autobuse. Penki keleiviai buvo užmušti ir septyni sunkiai sužeisti. Nelaimė įvyko dėl šoferio kaltės, kai šis prie šviesos norėjo patikrinti, kiek autobuso rezervuare yra benzino.

ARTI 1.500 MŪSŲ BROLIŲ PADĖJO GALVAS

karuose dėl nepriklausomybės. Skaiitykime apie jų kovas P. Rusecko sured. „Savanorių Žygiuose“ I ir II t. Gaunami knygynuose, savanorių skyriuose, šaulių būriuose. Kiekvienas t. 5 lt.

dyti lietuviu būdą, atmušti kiekvieną žodžiu teiktą priešų smūgį. Ugdyti sveiką, dorą, susipratusią ir garbingą visuomenę, tai šaulės moters pareiga.

Visiems darbo planams įvykdyti trūksta lėšų. Moterų šaulių taryba nutarė savo ir visų šaulių jėgomis šias lėšas surinkti. Tam tikslui ruošiamas nuo balandžio 2 — 5 d. šaulių S-gos salėje didelė daiktinė loterija. Šios loterijos fantams aukojo šaulės savo darbelius ir firmos įvairius gaminius. Moterų šaulių taryba prašo visus dailinius ir atskiras šaules, kurios dar nesuspėjo, iki šio mėn. 31 d. fantus atsiųsti. Tikimasi, kad visos šaulės savo pareigą atliks ir paaukos, bent po vieną fantą.

Šiemet, kaip ir pernai, loterijoj daug vertingų daiktų: cukraus maišai, kumpiai, konservai, kovas servizai, krustalinės vazos, įvairios medžiagos ir kiti vertingi daiktai. Loterijos bilietų kaina 50 cnt., kad kiekvienas galėtų savo laimę pabandyti.

Prašomos šaulės aktyviai dalyvauti loterijos bilietų vajių, taip pat nuo balandžio 2 — 5 d. pačioms šią loteriją aplankyti ir paskatinti visą visuomenę joje dalyvauti. Gunda K.

IS SAULIU GYVENIMO

KAUNAS.

Kaunas. 1936.III.6 d. įsteigtas Valstybės kontrolės šaulių būrys. Jo steigėjai buvo: Sitavičius, Vaičaitis, Petkevičius, Krupšas ir k. Kovo 6 d. sukako 2 metai būrio veikimo. Ta proga suauktas metinis būrio susirinkimas ir minėjimas. L. e. būrio vado p. ats. j. ltn. J. Baronas ir kiti tarybos pareigūnai pranešė būrio veiklą. Būrys veikia įvairiose srityse kiek leido aplinkybės. Veikia savišalpos sekcija, vadovaujama J. Vaičaičio. Būrio garbės nariu yra Seimo Pirmininkas Valstybės Kontrolierius inž. K. Šakenis.

Būrys išsteigė šachmatininkų sekciją, kuriai vadovauja šaul. S. Miniotas. Būrio veiklai plėsti daug prisidėjo savo darbu ir iniciatyva būrio steigėjas tarybos sekretorius J. Vaičaitis. Būrys steigia savo knygynėlį, kurio pradžia gauta per 200 knygų. Šimet numatyta knygynui papildyti 300 lt. Būrys šiais metais vykdys plačiau šaudymo pratimus.

Naujon tarybon išrinkta: J. Vaičaitis, A. Dabkus, K. Pupšys ir L. Krupšas. Kontrolės komisijon: Vl. Petkevičius, Matulevičius ir S. Miniotas. **J. Vaičaitis.**

Kaunas. Artilerijos d-vių priešlėktuvinės aps. kuopa kovo 6 d. Šančiuose suruošė Vl. Putvinskio mirties sukaktivių minėjimą. Minėjimą atidarė kuopos vadas kap. V. Stasaitis. J. ltn. A. Duoba apie Vl. Putvinskį laikė paskaitą. Kuopos dūjų orkestras išpildė gedulingą maršą.

Užgavėnių proga kuopa Dailės Teatro salėje surengė vakarą. Neseniai visi kuopos šauliai A. Panemunė 5 p. p. žiūrėjo priešcheminės apsaugos filmą, kurią išrūpino kuopos vadas. Paskutiniam kuopos susirinkime visi kuopos šauliai nutarė išgyti nuosavas dujokaukes. Kuopoj manoma įsteigti degazacijos komandą. Kuopos vadovybė naujai įsteigtam kuopos knygynėliui nupirko vertingų knygų. Be kitų sekcijų, kurios jau veikia seniai, kuopoj suorganizuota šaudymo sporto sekcija, kurios vadovu yra prityręs šaulys ats. pskar. Atkočaitis. Kuopos šauliams kandidatams per susirinkimus aiškunami kariški statutai. Nuo kovo mėn. kuopos štabe įvestas nuolatinis budėjimas. Kuopos futbolo ir krepšinininkų komandos sparčiai treniruojasi ir ruošiasi prasidedančiam sporto sezonui.

J. Vilijus.

Kaunas. Antakalnio būrio veikla kas kartas didėja. Vasario 27 d. buvo surengtas vakaras, kurio programos dalį atliko dar neseniai suorganizuotas būrio choras, Kūmiečio vadovaujamas. Iki šiol neturėta instrumentų chorui apmokyti. Dabar yra nupirkts fortepionas, kuris žymiai palengvins darbą. Dabartinis būrio vadas ats. j. ltn. H. Bankauskas yra susirūpinęs šimet daugiau dėmesio

kreipti į šaudymą. Tuo tikslu jau dabar kiekvieną sekmadienį šauliai mokomi iš karinių šautuvų šratais šaudyti, o po to ir kovos šoviniams. Taip pat yra nusišatyta išplėsti ir sportinį šaudymą. Tam reikalui yra numatyta pirkti maž. kalibro šautuvą. Netrukus numatoma surengti karinių šautuvų ir aut. pistoletų individualines rungtynes būrio pereinamoms dovanoms laimėti. Šauliai šaudymu gyvai domisi ir į pratimus gausiai lankosi. Atrodo, kad šiais metais būrys šaudymo srityje padarys didelę pažangą.

Be jau aukščiau minėto vakaro būrys surengė per užgavėnes blynų vakarą. Abu vakarai davė nemažą pelną, iš kurio tikimasi apmokėti fortepionui pirkti padarytas išlaidas.

A. Vaitiekaitis.

Margininkai. Būrys vasario 20 d. suruošė vakarą. Suvaidinti „Jocio marti“, 3 v. vaizdelis.

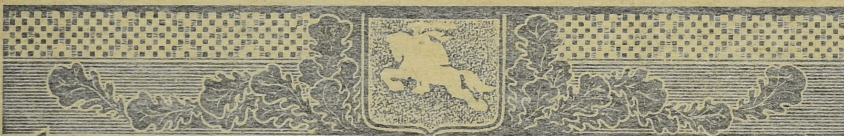
Per šį vakarą po metų pertraukos pasirodė būrio choras. Su pasisekimu tarp kita ko išpildė Sasnausko „Karvelėli“ ir „Ei pasauli“. Pažymėtina, kad visas choras buvo tautiniai drabužiais. Chorui vadovauja energingas chorvedys šaulys vargonininkas Jonas Giniūnas.

L. Kemežys.

ALYTUS.

Alytus. A. Juozapavičiaus vardo paminklinių šaulių Namų erdvioje salėje įvyko gausus Alytaus rinktinės kuopų būrių vadų ir atstovų metinis susirinkimas. Rinktinės vadas plk. Basiulis pranešė rinktinės veiklą. Jis pareiškė, kad šauliškasis veikimas, kaip kultūrinėje, taip ir karinėje srityje padarė didelę pažangą. Baigdamas pranešimą, kvietė šaulius ir toliau sėkmingai dirbti šaulių S-gos labui. Po rinktinės vado pranešimo išklaustyti rinktinės išdinininko, kontrolės komisijos ir garbės teismo pranešimai, iš kurių paaiškėjo, jog ir rinktinės vadovybė parodė daug pasišventimo ir gražių pastangų. Toliau, buvo patvirtinta pereinamųjų metų pajamų — išlaidų apyskaita ir priimta 1938 m. pajamų — išlaidų sąmata.

Susirinkimo dalyviai, atsižvelgdami į gerą rinktinės reikalų tvarkymą, vienu balsu išrinko buv. rinktinės tarybą, kontrolės komisiją ir garbės teismą, tik rinkdami vieton išstojusių rinktinės tarybon — ats. ltn. Stepanauską ir kontrolės komisijon — š. Repšį. Susirinkimo garbės prezidiumą sudarė ir nuoširdžiausiai sveikino: uolus šaulių rėmėjas ulonų pulko vadas plk. Žilys, miškų departamento direktorius ir šaulių namų statybos komiteto pirm. š. Rukuiza, mot. rink. vadė š. Stasiūnienė, apskrities virš. atstovas polic. vadas Antanaitis, kūrėjų — savanorių pirm. Repšys, tautininkų ir

IS KARIU GYVENIMO

KEDAINIŲ IGULA. Vietos igulos kariai su Darbo Rūmų Kėdainių kultūrinio klubo jau nuo seniau gražiai bendradarbiauja. Ypač paskiausiai jų kultūriniai ryšiai pagyvėjo: vieni kitiems surengia įvairių pramogų ir t.t. Šį mėnesį igulos puskarininkiai Kėdainių darbininkams vaidino M. Kisickio 5 pav. dramą „Du brolius“, o darbininkai kariams atsilygino taip pat įdomiu vakaru: vaidino Lauciaus 3 veiksmų dramą „Ugninį ratą“, darbininkų choras padainavo tautinių dainų ir stygų orkestras pagriežė.

8 PĖST. PULKAS. Šį sekmadienį, t. y. kovo 27 d., 8 pėst. pulko kariai, atvykę iš provincijos, Valstybė Radiofone atliks kariuomenės pusvalandį. Tai bus pirmas 8 p. pulko karių pasirodymas radiofone. Programoje bus: keli istoriniai pulko istorijos bruožai, jaun. ltn. Obuchavičiaus parašytas vaizdelis „Kauno kunigaikštis Vaidotas“ (apie Kauno pilies gynimą) ir pulko orkestro koncertas.

9 PĖST. PULKAS. Kovo 16 d. buvo jaunų kareivių išskilmingoji priesaika. Grįžusius iš bažnyčios po priesaikos pasveikino pulko vadas, linkėdamas būti drąsiais, narsiais ir ištikimais Tėvynės gynėjais.

III PĖST. DIVIZIJA. Kovo 19 d. buvo išleista divizijos liktinių rikiuotės puskarininkių laida. Ji tęsėsi 5

mėnesiams. Kursų klausytojai moka ne tik pratimus vykdyti, bet taip pat supažindinti su ryšių tarnyba, kariuomenės organizacija, raštvedyba ir jų ginklais. Šiuos kursus pirmuoju baigė virš. Traškevičius, antruoju — virš. Januška, trečiuoju — pusk. Gaidys ir t. t. Tą patį dieną igulos karininkų ramovėje buvo suruoštos kursų klausytojų išleistuvės, į kurias atvyko divizijos vadas, igulos pulkų vadai ir kiti aukštesnieji pareigūnai.

Skapiškio šaulių būrio orkestras 19 metų veiklos proga. Vidury būrio vadas ir kairėj orkestro vedėjas.

Tryškių šaulių būrio vadas ir taryba būrio raštinėje darbo metu.

mokytojų s-gų atstovas Miškinis, burmistras š. Jakulis, jaunlietuvių s-gos rajono vadas Eirošius ir k.

Susirinkimas pasveikino Respublikos Prezidentą, ministrų pirmininką, krašto apsaugos ministrį, kariuomenės vadą, ir Šaulių Sąjungos vadą.

Darbas baigtas Tautos himnu ir savose patalpose šauliškuoju užkandžiu, kur dar buvo pasidalinta įvairiais atsiminimais ir pasikeista kalbomis.

Rpš.
— Arešto namų tarnautojų būrys su būrio vadu ats. j. ltn. Pr. Jameikiu priėmė garbingą šaulių priesaiką. Priesaiką davė š. kun. Skirkevičius. Po priesaikos buvo metinis būrio susirinkimas. Visą 1937 m. būrio veiklą pranešė būrio vadas. Būrio daug nuveikta. Būrys turi Didįjį Vilniaus pašą, o taip pat nemažą paaukojo Ginklų Fondui. Numatoma išigyti būrio vėliavą ir šautuvų, be to vadui įnešus projektą, kad kiekvienas šaulys dar paaukotų po 5 litus dar didesniam šautuvų kiekiui išigyti, būrys vienu balsu tam pritarė. Būrio vadas padėkojo arešto namų viršininkui š. ats. j. ltn. A. Milieškai už visokeriopą paramą bei pagalbą, o visas šaulių būrys viršininkui A. Milieškai ir būrio vadui Jameikiui išskėlė ovacijų. Būrio kontrolės komisijos pirmininkas ats. j. ltn. J. Sabulis būrio susirinkimui pranešė, kad padarius reviziją, rasta viskas geriausioje tvarkoje.

Butrimonys. Kovo 6 d. įvyko būrio metinis susirinkimas. Pereitę metų veiklą pranešė būrio vadas ats. ltn. Juozas Oželis, tarybos ir kontrolės komisijos nariai. Susirinkime apsarstyta daug einamųjų reikalų, priimtas 1938 mt. kultūros darbų planas ir pajamų išlaidų sąmata. Būrio tarybon išrinkti: Vincas Kazlauskas, Jurgis Vasiliauskas, Jurgis Asakavičius ir Stasys Vyšniauskas. Kontrolės komisijon: Stasys Miliauskas, Feliksas Lissauskas ir Vladas Palukaitis.

Susirinkimo proga surinkta 4,76 lt. aukų, už kuriuos įklijuota į Didįjį Vilniaus pašą ženklų.

Būrio koresp.
Punkskas. Vasario 27 d. įvyko metinis būrio susirinkimas. Išrinkta būrio taryba: B. Gieda, V. Balyta, L. Siperka ir A. Juozapavičius. Kontrolės komisijon išrinkti: K. Maknickas, K. Remeikis ir J. Mikelionis. Sukaktuvių minėjimai buvo organizuojami visuomet pavyzdinčiai drauge su kitomis organizacijomis. Įsteigta artistų trupė. Būrys ruošiasi statyti namus.

ROKIŠKIS.

Onuškis. Būrio taryba kovo 6 d. savo posėdyje, būrio vadui ats. kpt. Dirkiui pasiūlius, nutarė būrį pavadinti prel. Aleksandro Dambrausko - Adomo Jakšto vardu. Nutarta išigyti būriui nuosavą patalpą — namus, kuriuos numatė nupirkti iš Onuškių gyventojų Cīvinskaičių. Būrys ypačiai šiemet ėmėsi spartaus darbo. Tai pajusta ėmus būriui vadovauti ats. kpt. Dirkiui. Narių skaičius nuolat auga. Būrio skyriai ir komandos pertvarkytos. Ypačiai iš pagrindų pertvarkyta būrio šaulių ugniagesių komanda, kurios viršininku paskirtas š. ats. pusk. Napruckis. Jo rūpešiu ir pastangomis vasario 27 d. suruostas vakaras—kaukių balius. Pirmą prizą gavo kaukė — „Lietuvos pramonė“. Gautas pelnas skiriamas šaulių namams išigyti.

Paskutiniu metu pagausėjo šaulių moterų, paskyrus moterų skyrius vade š. Bronę Dirkiene. Vasario 26 d. rinktinė būrių ir skyrių vadžių bei atstovų susirinkime skyriui atstovavo vadė Dirkiene. Tikimasi laiko būvyje įsteigti atskirą moterų būrį.

Skapiškis. Į vietos būrio tarybą išrinkti: Br. Tumonis, J. Tamošaitis, Ig. Dambrauskas ir P. Jakubėnas. Išrinkta taip pat kontrolės, pramošoms ruošti ir kitos komisijos. Šaulių būrio dūdų orkestras sėkmingai gyvuoja 10 metus. Šiomis dienomis įsteigė gausingas, per 70 asmenų, šaulių būrio choras. Jį suorganizavo ir jam pasižadėjo vadovauti šaulys M. Danilevičius.

Išigyta graži nauja būrio vėliava, kuri kaštavo 310 lt.

Juodupė. Kovo 6 d. įvyko 22-ro būrio susirinkimas. Susirinkime naujas į būrį įstojęs šaulys rėmėjas kleb. kun. J. Bubas skaitė paskaitą. Mok. P. Vaičius savo paskaitoje paminėjo mirusius ir žuvusius dėl tėvynės laisvės. Vėliau tartasi būrio namų statybos ir kitais reikalais. Būrio vadas J. Cemnolonskis pranešė apie būrių vadų ir atstovų susirinkimą Rokiškyje.

Noreikiškiai. Vasario 27 d. vietos šaulių būrys surengė vakarą. Pelnas paskirtas būrio knygyno knygų aptaisymui. Prieš kiek laiko, būrio vado ats. j. ltn. Tyro pastangomis, įsteigtas būrio knygynas šiandien jau turi per 200 vertingų knygų. Knygos duodamos skaityti ir apylinkės jaunimui. Paskutiniuoju laiku atkreiptas dėmesys į knygyno padidinimą, nes pastebėta, kad jis apylinkei teikia daug

kultūrinės reikšmės. Noreikiškiai džiaugiasi turėdami jauną ir energingą būrio vadą, kuris būrio darbuotėje visur rodo sektingus pavyzdžius.

J. P.
RASEINIAI.

Raseiniai. Vasario 27 d. Piliečių klubo salėje įvyko būrių vadų ir atstovų susirinkimas. Būrių vadų susirinkimą atidarė rinktinės vadas plk. lt. Kaunas. Rinkt. vado pad. kpt. Butėnas nurodė kaip būrius tvarkyti. Susirinkimą aplanke Šaulių S-gos vadas plk. Saladžius ir Šaulių S-gos štabo viršininkas gen. št. plk. ltn. Žukas. Sąjungos vadas davė daug praktiškų patarimų dėl būrių tvarkymo. Susirinkimas baigtas 10 val. 15 min.

Būrių atstovų susirinkimas prasidėjo 13 val. Susirinkimą atidarė rinkt. vadas plk. ltn. Kaunas. Garbės prezidiuman pakvietė: sąjungos vadą plk. Saladžių, S-gos štabo viršininką gen. št. plk. ltn. Žuką, Tautininkų apygardos pirmininką Giedraitį, gimnazijos direktorių Žukevičių, Vilniaus vadavimo s-gos atstovą Avizėnį, skautų tunto tuntininką Radvilą, jaunųjų ūkininkų ratelių vadovą agr. Ankrašiūną, jaunlietuvių rajono vadą Papečkį, Vakarų s-gos pirmininką Vembrą ir Šaulių žvaigždės kavaliere š. Dikinį. Pagerbti atsisotijimu mirę rinktinės šauliai. Šaulių S-gos vadas plk. Saladžius pasakė turiningą kalbą. Jis priminė garbingą Lietuvos praeitį ir varginą jos vergavimą ir ragino visus šaulius su didžiausiu pasišventimu dirbti tai, kas priespaudos laikais buvo draudžiama, t. y. ginkluotis ir mokytis ginklų vartoti, šviestis, kultūrėti ir t. t. Susirinkimą sveikino žodžiu visas garbės prezidiumas atstovaujama organizacijų vardu. Raštu susirinkimą pasveikino E. Putvinskienė. Susirinkimas pasveikino Valstybės Prezidentą Antaną Smetoną, ministrų pirmininką, krašto apsaugos ministrį, žemės ūkio ministrį, kariuomenės vadą, E. Putvinskienę ir vilniečius. Po sveikinimų kalbėjo rinktinės vadas plk. ltn. Kaunas.

Po pertraukos prasidėjo darbo posėdis, kuriame nustatytas rinktinės namų statybos fondo pinigų surinkimo planas, a. a. V. Putvinskio paminklo statymo fondo rėmimas aukomis, patvirtinta 1937 m. apyskaita, priimta 1938 m. pajamų ir išlaidų sąmata, išrinkta rinktinės taryba ir kiti pareigūnai.

Į rinktinės tarybą išrinkti: apskrities viršininkas Giedraitis, apskr. inž. Adomonis, teisėjas Vembrė, Lietuvos Banko direktorius Kuraitis, mokytojas ats. j. ltn. Duobinis ir apskrities gydytojas dr. Sivickis. Kontrolės komisijon išrinkta: miesto burmistras Juodka, valsč. sekr. Šilimas ir urėdijos tarnautojas Kazlauskas. Garbės teisman: V. Putvinskis, gimnazijos mokytojas Radvilas ir Šaulių žvaigždės kavaliere notaras Dikinis.

Po rinkimų dar kalbėjo Šaulių S-gos vadas plk. Saladžius, kuris padėkojo būrių vadams ir šauliams už darbą, plačiai nupasakojo šaulių ideologiją ir ragino dar su didesniu atsidėjimu dirbti krašto saugumo darbą. S-gos vadas baigė savo kalbą Petro Vaičiūno „Priesaika“.

KRETINGA.

Bajorai. Kovo 10 d. Kretingos kalėjime yra gauti keturi Respublikos Prezidento Nepriklausomybės šventės proga apdovanojimo aktai. Apdovanoti Gedomino ordino medaliais III-čio laipsnio šie šauliai kalėjimo tarnautojai: raštininkė S. Vaitkutė, prižiūr. J. Orlauskas, A. Karanauskas ir j. prižiūr. Pr. Jakubaitis. Medaliai įteikti iškilmingai akivaizdoje visų kalėjimo tarnautojų ir būrio šaulių.

Skuodas. Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga vasario 16 d. iškilmingo posėdžio metu būriui įteikė po vieną karišką šautuvą Skuodo „Lietukio“ ir apylinkės teismo tarnautojai ir vietos valstiečiai, o moters šaulės gražų albumą šauliškiems žygiams žymėti. Įteikiant ginklus pasakė gražias kalbas „Lietukio“ vedėjas š. Jaskauskas, teisėjas š. Vaitkevičius ir viršaitis š. Dubinskas; moterų vardu — š. Ramanauskaitė. Kalbėtojai priminė nepriklausomybės kovas ir sąlygas, kuriose teko kariuoti dėl laisvės, ir nušvietė reikala ruoštis kovai nepriklausomybei ginti. Kalbos buvo tiek gilios ir jautrios, kad nevieno susipratu- sio lietuviu akyse pasirodė net ašaros. Tai pirmas Skuode gražus šventės paminėjimas ir kilni auką Nepriklausomai Tėvynei ginti.

UKMERGĖ.

Gelvonai. Būrys pasiryžęs padidinti savo veiklą. Metiniame susirinkime, per- rinkus tą pačią tarybą ir kontrolės ko- misiją, atlikta visa eilė nutarimų, kurių reikšmingiausias — savų namų statymas. Lėšų tam reikalui apie 1000 lt. jau yra. Užsibrėžta organizuoti loterijas, rengti vakarus, be to tikimasi gauti nemažą au- kų statybinei medžiagai. Šį sumanymą nu- tarė paremti vietos sm. kr. bankas. Ta- riamasi dėl sąlygų. Narių skaičius nuolat auga. Norima persiorganizuoti į kuo- pą. Numatyta sustiprinti veiklą sporto srity ir tęsti pereinamais metais pradėtus Lietuvos istorijos kursus. 11-16 d. ben- dromis Vasario 16 komiteto pastango- mis, būrio vardu, buvo surengtas vaka- ras. Statyta P. Vaičiūno „Liepsnojan- čios širdys“. Ats. ltn. Br. Žebrauskas.

BIRŽAL.

Pasvalys. Surošti kursai grandinio laipsniui išgyti. Buvo įvairūs pratimai, pamokos, manevrai. Grandinio laipsnių išgijo 14 šaulių. Ateity tokius pat kur- sus vėl manoma suruošti. Visi kursantai nuoširdžiai dėkoja savo mokytojams, kurie nesigailėjo darbo. **B. Brazdžionis.**

Joniskėlis Kovo 6 d. įvyko būrio me- tinis susirinkimas. Ats. j. ltn. Kazys Stei- kūnas skaitė turiningą paskaitą. Į būrio tarybą išrinkti: ats. j. ltn. Kazys Steikū- nas, Petras Ivanauskas, Kazys Virbickas ir Jonas Šervelis. Į kontrolės komisiją: Antanas Šopis, Antanas Dembinskas, Le- onas Vasiliauskas. Į būrio namams sta- tyti komitetą: Vincas Valilionis, Kazys Steikūnas, Juozas Macelis ir Antanas Ma- tijošaitis. Kontrolės komisija pranešė apie pereinamą būrio veiklą. Būrys pereinamais metais yra nemažai nuveikęs. Pabaigoj metų, isteigus namų statymo fondą, vien tik iš surengtų pramogų inė- sta per 500 lt. Surinkta aukų Ginklų fondui, šaulių aviacijai ir prisikėlimo ba- žnyčiai iš viso apie 400 lt.

Būrio korespondentas.

KĖDAINIAI.

Kėdainiai. Vasario 22 — 25 d. įvyko kariuomenės manevrai. Juose dalyvavo ir šauliai. Šaulių daliniai jau iš vakaro dainuodami rinkosi į 3-jį pėst. V. D. pul- ką. Pulke apmūdiruoti ir apginkluoti šauliai liko nakvynės. Anksty rytą po pusryčių šauliai kartu su kariuomene iš- vyko į žygį. Nors žygyje oras pablogė- jo, pradėjo snigti, bet šauliai stengėsi už- dėta pareigą sąžiningai atlikti. Bematant ir Surviliskis. O Survilisky karių ir šau- lių nuotaką dar pakėlė išrinkti abiejų pusių gatvės pradžios mokyklų mokiniai, sušukdami kariuomenei daug garsių valio. Kai kurie kariuomenės daliniai Survilis- kyje likosi poilsio, o šaulių kuopai teko nakvoti Bakainiuose. Pailsėję ir pasistip- rinę vyko toliau. Slenkant miškais į Ra- mygalą, šaulių daliniui buvo pavesta pa- laikyti ryšis.

Įteikus Skuodo būriui šautuvus ir albumą: ties šaulių namais „Lietukio“, apyl. teismo tarnautojai, sav-bės atstovai ir šaulių moterų būrio taryba.

Ramygaloje poilsis. Naktį kaip kariai taip ir šauliai ėjo sargybų ir patrulių tarnybas. Manevrams pasibaigus kariuo- menė ir šauliai grįžo į Kėdainius. Čia kariuomenės aikštėje išrinkti laukė ka- riuomenės igulos viršininko. Atvykęs igulos viršininkas gen. št. plk. Giedrys padėjo kariams ir šauliams už tarny- bą, o šauliams nepagailejo gražaus žo- džio.

Kovo 2 d. karių kino salėje buvo rink- tinės dalinių vadų bei vadžių ir atstovų susirinkimas. Atidarė rinkt. vadas plk. ltn. Stapulionis. Į garbės prezidiumą pa- kviešti ir susirinkimą sveikino: igulos viršin. 2 artilerijos pulko vadas, apskri- ties viršininkas, miesto burmistras, tau- tininkų sąjungos Kėdanių apskrities pir- mininkas, rinktinės moterų vadė ir k.

Toliau savo darbo programą moterys tęsė atskirai. Apie nuveiktus rinktinės darbus pranešė rinktinės vadas. Vienas didesnių darbų rinktinėje — numatyta šiais metais pradėti statybą Kėdainiuose šaulių namų. Kontrolės komisijos vardu pranešimą darė šaulys Bronius Strikai- tis.

Į rinktinės tarybą išrinkti: ats. plk. ltn. Kazys Stebulis, ats. ltn. Antanas Berta- šius, Alfonsas Petrauskas, Pranas Povy- lius, Balys Kemėšis ir gyd. Juozas Jar- žemskas. Į kontrolės komisiją: Stasys Švalpa, Zigmas Ruseckas ir Bronius Stri- kaitis. Į garbės teisma: prof. Viktoras Ruokis, Jonas Sadūnas ir Bronius Dūda.

Į susirinkimą atvyko Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius. Sąjungos vadas pasakė žodį ir paragino šiais Lietuvos nepriklausomo gyvenimo jubiliejiniais metais susirūpinti daliniuose kariniu pa- rengimu ir kultūrine veikla, pabrėžda- mas, kad ypač šauliams reikia dirbti, dirbti ir dirbti. Sąjungos vadui už pasa- kyta kalbą, kuri truko apie pustrėčios valandos, šauliai sušuko daug garsių va- lio. Po susirinkimo visi svečiai ir šau- liai bei šaulės pakviesti Karininkų Ra- movėn pietų. Šauliai ir šaulės su sąjun- gos vadu ir kariuomenės atstovais nusi- fotografavo.

A. Užabalis.

Šėta. Šimet būrio tarybą sudaro: bū- rio vadas ats. j. ltn. Pranas Budrevičius, jo padėjėjai — rikiuotės srityje Andrius Klimašauskas, o kaip tarybos pirminin- ko — Aleksas Maskolionas, sekr. Bro- nius Urbšys, išdininkas dim. ats. j. ltn. Vladas Kulpavičius ir šv. vad. mokykl.

Petras Masilionas. Vasario 21 — 24 d. būrio šauliai su būrio vado pad. Andriū Klimašausku dalyvavo kartu su kariuo- mene manevruose. Šauliai grįžo iš ma- nevrų pakeltu upu, su daiva ir šypsena veiduose. Grįžtančius sutiko Šėtos šau- lių moterų skyrius. Jos surengė kuklius sutiktuvių užkandžius. Užkandžių metu pasidalinta prisimintiniais manevrų išpu- džiais ir nuoširdžiai pavišnekučiuota.

Pr. Al.

MAZEIKIAI.

Tirkšliai. Būrys kovo 6 d. suruošė a.a. VI. Putvinskio paminėjimą. Tą pat dieną pradėti istorijos ir lietuvių kalbos kur- sai. Paskaitas skaito mokytojai: Br. Gon- ta ir Jon. Tumosa.

Numatyta išleisti būrio laikraštį. Su- daryta redakcinė komisija. Daromos ri- kiuotės pamokos ir šaudymo pratimai. Pavasarį ruošiamasi aptverti turimas miestelyje sklypas. Būriui sėkmingai va- dovauja būrio vadas ats. ltn. Jon. Tumo- sa ir taryba, kurią sudaro: nuov. virš. J. Lukošius, mokyt. Juodelis, valsc. rašt. Pusvaškis ir pol. Vaičiūlis.

Ventos Banga.

VILKAVISKIS.

Kybartai. Kovo 6 d. Kybartų šaulių namuose gausingai susirinkę šauliai ir vi- suomenė paminėjo Šaulių S-gos įkūrėją Vladą Putvinskį. Paskaita skaitė mokyt. Dielininkaitė, apibūdino: Šaulių Sąjungos istoriją, Vlado Putvinskio biografiją ir pacitavo iš jo raštu II tomo geriausias ir neužmirštinas ne tik šauliai, bet ir eili- niui piliečiui mintis.

J. Blažys.

TAURAGĖ.

Žem. Naumiestis. Vasario 27 d. šauliai su jaunalietuviams erdvioje karių salėje surengė didžiulį vakarą. Suvaldinta „Tė- vų Žemė“, padėklamuota. Jaunalietuvių choras sudainavo keletą dainelių. Va- karas visais atžvilgiais sūdomino vietos visuomenę. Pageidaujama kuo daugiau tokių tėvynės meilė žadinančių pramogų.

Mindaugas.

Teneniai. Išrinkta nauja būrio taryba: mkt. R. Navakauskas, mkt. C. Pešelytė, Adomaitis, H. Jurkšaitis ir V. Rudys. Kontrolės komisijon: mkt. Cypaitė, K. P. Jakštas ir St. Ozelis. Kovo 6 d. nau- jas būrio vadas mkt. Adomaitis ir būrio taryba pranešė susirinkime apie šaulių atėities veikimą. Greitu laiku manoma išgyti vėliavą, suruošti po Velykų vaka- rą ir k.

Šul.

ŠLUTĖ.

Kintai. Kovo 1 d. būrio moterų skyrius vaikų darželio patalpose savo šeimos nariams užgavėniui proga suruošė tradicinius lietuviškus blynus. Jaukaus subuvimo metu padainuota, pasilinksmin-ta. **Saulys.**

PANEVĖZYS.

Paystrys. Būrys vis labiau gyvėja, o ypač sodžiaus kultūrinimo srity. Dideliamė Paliukų kaime jaunimas buvo labai atsilikęs, temokėjo girtauti, kortuoti ir vakaruškauti. Prieš metus įsteigta ten šaulių grandis žymiai pakeitė šios apylinkės veidą. Šauliai suruošia kultūrin-gų pramogų, paskaitų. Publika labai pa-tenkinta kultūringa šaulių veikla. Tai džiuginas reiškiny. Šauliams daug dir-ba P. Gudgalis ir broliai Balčiūnai. **V.**

MARIJAMPOLĖ.

Marijampolė. P. Armino mokykloje įvyko rinktinės būrių atstovų susirinkimas. Atidarė rinktinės vadas plk. ltn. Kerbelis. Pagerbtį žuvusieji. Į garbės prezidiumą pakviesti: igulos viršininkas gen. št. plk. Gaušas, apskr. viršininkas Kalendra ir moterų rinkt. vadė Mažunai-tienė. Į darbo prezidiumą — kpt. Lelešius ir Daillidonis. Pirmasis sveikino igu-los viršininkas plk. Gaušas, linkėdamas, kad šaulių darba ir ateity lydetų pasiry-žimas, kad šauliai ugdytų vieningą tau-tą kovoje už laisvę. Toliau sveikino apskr. virš. Kalendra, prokuroras Bara-nauskas, kan. Stakauskas, Černius, Krišk-čiūnas ir k. Visų sveikinimai buvo suo-širdūs, broliški. Visus pradžiuogino sąjun-gos vado sveikinimas.

Po sveikinimų prasidėjo darbas. Iš-rinktos komisijos. Rinktinės vadas plk. ltn. Kerbelis pranešė apie veiklą. 1937 m. šaudymo pereinamąją taurę laimėjo Kreivosios būrys, sporto — Daukšų. Buvo suruošti sporto vadovų kursai. Praeitais metais pastatyti 4 šaulių namai: Jūrės, Kazlų Rūdos, Prienų ir Veiverių. Šimet stato Pažerų, Liudvinavo ir Šeštokų bū-riai. Be to, šimet rinktinė irgi tikisi pra-dėti statyti savo namus. Tam reikalui yra sudaryta vienkartinė loterija, kuri gražiai sekasi. Šiandien rinktinė savo dispozicijoje jau turi gražią sumą pinigų — apie 44 tūkstančius.

Atlikti du dideli lauko pratimai. Su-ruošti 7 d. karinio parengimo kursai. Rinktinė tikru pasišventimu dirba dideli darba. To darbo siela yra rinkt. štabas su plk. ltn. Kerbeliu prieky. Visoj rinkti-nėj gražiausias darnumas ir susiklausy-mas. Kontrolės komisijos pirm. š. Poč-kaitis pranešė, kad darbas rinktinėje vyksta pavyzdinai.

Garbės teismo narys š. Giedrikas pra-nešė, kad bylų nebūta.

Į naują rinkt. tarybą išrinkti: 1) seimo narys burm. Maurukas, apskr. viršin.

Kalendra, insp. agr. Budrys, pr. mok. inspekt. Jarumbavičius, apskr. agr. Ton-kūnas ir cukraus fabriko direktorius Vai-čius. Į kontrolės komisiją: Kučinskas, Rakutis ir Počkaitis. Į garbės teisma: Girštautas, Giedrikas ir Mičiulis.

Pabaigoje kalbėjo rinkt. vadas, kuris išsamioje ir turiningoje kalboje supažin-dino susirinkimą su Šaulių Sąjungos tiks-lais ir darbais, kuriuos šimet šauliai pri-valo atlikti.

Susirinkimas baigtas Tautos himnu. Visą dieną dirbė, vakare „Sudavijos“ pa-talpose šauliai su svečiais susirinko po-būvio, kuris praėjo jaukioje ir malonioje nuotaikoje. **J. S.**

TRAKAI.

Vievis. Sausio 16 d. įvyko metinis bū-rio susirinkimas. Būrio vadas Pet. Janu-tėnas pranešė pr. metų veiklą. Nustaty-tas šių metų darbo planas. Išrinkta nau-ja taryba: mok. V. Miukevičius, val. V. Kasparavičius, pašto v-kas L. Pikelis, ir polic. A. Mažukna. Kontrolės komisijon išrinkti: girinink. Vl. Bartuška, Augusti-navičius ir polic. Kl. Meigys. Sudaryta meno sekcija: nuov. v-kas J. Gervickas, ats. j. ltn. M. Mozūraitis, instrukt. J. Ba-leišis, polic. J. Tomkus ir J. Vasiliauskas. **Mažiukas.**

Kaišiadorys. Nesenai įvyko rinktinės atstovų susirinkimas. Susirinkimas atida-rytas iškilmingu posėdžiu, kuriame ati-tinkamą kalbą pasakė rinkt. vadas plk. ltn. V. Zutaatas. Iškilmingame posėdyje buvo perskaitytas gautas sąjungos vado sveikinimas ir išklaudyta kiti sveikini-mai. Po pamaldų, buvo tęsiamas darbo susirinkimas. Čia rinktinės vadas plk. ltn. Zutaatas savo kalboje ragino dalinių vadus ir tarybas jubiliejiniiais metais im-tis dar našesnio darbo, pirmoje eilėje įvykdant rinktinės nustatytą būriams kultūros darbų planą. Paagal tą planą bū-rių tarybos įpareigojamos planingai dirb-ti ištikus metus: medelių sodinimo ir so-dybų gražinimo, sporto, chorų, vaidybos, švietimo ir pramogų, šaulių uniformavimo, paskaitų ir kt. srityse. Taip pat dėti pa-stangų plačiai rinkti aukas Ginklų Fon-dui ir šaulių namų statybai. Platų prane-šimą apie karinį parengimą ir kitus nu-veiktus darbus atliko rinkt. vado pad. kpt. Ciunis. Pereity metų apyskaitą ir šių metų samatą susirinkimas priėmė be pakeitimų. Po tarnybinio pasitarimo bu-vo renkama taryba, garbės teismas ir kontrolės komisija. Į rinktinės tarybą iš-rinkti: apskr. viršin. Merkis, kpt. Akso-maitis, mokyklų inspekt. Vaišnys, agr. Valaitis ir banko direktorius Jakulis. Kontrolės komisijon: policijos vadas Ma-činskas, veterinarijos gyd. Lapatinskas ir pašto virš. Dudavičius. Garbės teisman: generolas Bulota, kun. Rudžionis ir ats. majoras Virbalis.

Kaišiadorys. Vasario 27 d. įvyko meti-nis geležinkelininkų būrio susirinkimas. Susirinkimą nuddžiugino žinia, kad šie me-tai yra rekordiniai Trimito prenumeratos gausumu. Būrys šimet numato padaryti daugiau pramogų skyriuose: Žašlių, Vie-vio, Palemono ir kituose gelež. stotyse ir tuo pačiu padidinti būrio lėšas. Šimet užsibrėžta išigyti būrio vėliavą. Naujon b. tarybon išrinkti: mok. Ap. Navasaitis, Edv. Nešūkaitis, Ona Rybokienė ir Jo-nas Sipavičius. Kontrolės komisijon: J. Karvelis, š. L. Macinavičius ir š. St. Bal-čiūnas.

Kaišiadorys. Vasario 13 d. įvyko bū-rio metinis susirinkimas. Apsilankė ir kalbą pasakė rinktinės vadas plk. ltn. Zu-taatas. 1937 m. nuveiktų darbų apžval-gą pranešė būrio vadas J. Lekavičius. Metų būvyje būrys didelę pažangą pada-rė karinio pasirengimo ir sporto srityse. Turima gan gerų sportininkų, kurie per metinę būrio šventę — rugpiučio mėn. 15 d., labai gerai užsirekomendavo leng-vojoje atletikoje, šokimuose ir t. t. Spor-te pasižymėjusiems sportininkams rink-tinės vadas iteikė pasižymėjimo lapus. Priimtas 1938 m. kultūrinės veiklos pla-nas. Išrinkta nauja būrio taryba ir kon-trolės komisija. Būrio tarybon — A. Rat-kevičius, St. Lapinskas, A. Stankūnas ir ats. j. ltn. Kačerauskas. **Jl.**

UTENA.

Stirniai. Vasario 20 d. įvyko metinis būrio susirinkimas. Į tarybą išrinkti: Juozas Petrauskas, Zigmąs Petrauskas, Simonas Kraujelis ir Jonas Valiukonis; kontrolės komisijon — Elzė Sėndzikaitė, Antanas Tilindis ir Petras Kraujelis. Po rinkimų ir kontrolės komisijos praneši-mų svarstyta įvairūs metų darbai. Tar-tasi šaulių kursų, stygų orkestro, sporto komandų steigimo ir būrio vėliavos išgi-jimo reikalais. Nutarta daryti žygių šiem darbams vykdyti. Būryje veikia choras, kol kas neoficialiai, būrio vado A. Brajos vedamas, kuris gražiai pasirodė Vasario 16 dienos minėjime. Būrio šauliai yra daugiausia ūkininkai. Jų yra tikrai drausmingų šaulių: jų iniciatyva nutarta, kad, neatsilankę be pateisinamos priežas-ties į susirinkimą, ateity mokės po 50 ct. pabaudos būrio išdui. Būriui netruksta gražių sumanymų ir nutarimų. Netruksta ir noro dirbti. **Koresp.**

Vazgeliai. Paskiausiai į būrį įstojo kandidatų, kurių tarpe yra jaunuolių 15 — 16 metų amžiaus. Jaunuoliai nori ka-riškoje srityje lavintis. Įstojo keletas ir senesnio amžiaus atsargos puskarinin-kių ir vienas viršila, savanoris — kūrė-jas, jau turįs apie 40 metų amžiaus. **Jon. Sirgedas.**

ŠAKIAI.

Šakiai. Vasario 27 d. šaulių namų salė-je įvyko metinis šaulių vyrų ir moterų būrių vadų ir atstovų susirinkimas. Iš-kilmingą posėdį atidarė rinkt. vadas plk. ltn. Pečiulis. Jis pradėtas tautos himnu ir mirusių šaulių pagerbimu. Garbės prezidiuman pakviesti: apskr. v-kas Na-mikas, moterų rinkt. vadė M. Gustienė, rinkt. tarybos vice pirm. not. Riauba ir Alksnienė, rinkt. vad. pav. kap. Alks-ninis ir „Šaulių Zvaigždės“ kavalieriai. Perskaitytas s-gos vado plk. Saladžiaus sveikinimas, kuris buvo palydėtas griaus-mingu plojimu. Gauta ir daugiau žodžiu bei raštu sveikinimų. Buvo iteikti Ke-turnaujienos būrio vadui J. Naujokaičiui ir Slavikų — Svarplaičiui D.L.K. Gedi-mino ordino II l. medaliai, kuriais juodu Respublikos Prezidento buvo apdovano-ti Vasario 16 d. Iškilmingo posėdžio me-tu, tarp kalbų, rinktinės šaulių choras,

Škarulių būrio sportininkės vykusiai pavaizdavusios Vilniaus kančias.

1. Apmaudas didžiausias
Šauli Taiklį ima:
Skaito savanorių
Jis alsišaukima.
Praneša iš Kauno
Baisiai rimtą žinią —
Lenkos rengias pulti
Laisvą mūs tėvynę.
Mūs Taiklys parodys,
Kaip tėvynę ginti —
Jis neleis mūs priešui
Laisvę jos paminti!

2. Tuoj mes pažatysim,
Ką Taiklys mūs gali —
Sautuvą puikiausiai
Jis jau išsivalė.
Sautuvėlis tviška,
Taiklio akys švinta —
Bus antri Giedraičiai,
Bus antri Širvintai!
Jis priešų bent dešimt
Rengiasi pakloti —
Mums visiems belieka
Jam smagiai paploti.

3. Sautuvą suspaudė
Stiprios rankos laiko.
Nuadėjo šūvis —
O, gerai jis taiko!
Ar gulščiom, ar stačias,
Ar tai atsiklaupęs,
Jis šaltai išsauna,
Rimtas, susikaupęs.
Niekados bešaudant
Jis nesikarščiuoja,
Viską jis apsvarsto,
Viską apskaičiuoja.

4. Kiek tiklatai iššovė,
Jis visus pataikė.
Taip, šauliai ir saulės,
Saudyti mums reikial!
Tiktai šitaip šaudant
Priešą nugalėsime,
Kulka mūs taikliųjų
Jam nepagalėsime.
Jam nepagalėsime,
Sveikinu aš Taiklį,
Mūs garbingą vyrą —
Duos piktajam priešui
Jis karčių pipirų.

5. Mūs Taiklys į kovą
Stovi pasirėngęs,
Puikiai apginkluotas,
Puikiai apsirengęs.
Turi jau patronų
Jis ne vieną šimtą,
Linksmam žiūrėti
Į jo veidą rimtą.
Jis tik ženklo laukia
Stot į didį karą.
Oi, užkurs jis priešą,
Duos, kaip reikia, garo.

6. Rimtas, susikaupęs
Veidas mūsų šaulio,
Zygis atidėtas
Del taikos pasaulio.
Ak, norėjos Taiklini
Išbandyti jėgą —
Pamatyt, kaip priešas
Išsigandęs bėga.
Lietuva aukoja
Antrą didžią auką.
Ižeistas lietuvis
Rūščiai kaktą rauko.

7. Ei, visi, kas myli
Savo laisvą žemę,
Iš paskutiniosios
Ginklų Fondą remia.
Tik tautos ginkluotos
Neišdris nieks liesti.
Remia Ginklų Fondą
Sodžinyje ir mieste
Stiprinkime, broliai,
Ginklų Fondo galią —
Bus laisva, kaip buvus,
Mūs graži šalėlė.

8. Remkime ir Vilniaus
Fondą Geležinį —
Dėkim Vilniaus broliams
Centą paskutini.
Mūs pasiryžimą
Tegu priešas žino —
Ir kas mums priklausio,
Tegu sugrąžina.
Pavergtajam Vilniui
Mūsų aukos plaukia.
Lietuva iš lenkų
Žmoniško laukia.

šaulio Skirgailos vedamas, padainavo keletą momentui pritaikintų dainų.

Prasidėjus darbo posėdžiui, rinkt. vadas plk. lt. Pečiulis ir kpt. Alksninis pranešė apie šaulių darbą. Šaulių būriai karinio parengimo, sporto ir kultūros darbu srityje yra padarę didelių šuolių pirmyn. Vienas didžiausių Zanavykų krašto šaulių rinktinės kultūros darbų yra rinktinės namų pastatymas. Naujieji rinktinės namai — Zanavykų šaulių pasididžiavimas, jų tautiško susipratimo ir bendro darbo vaisius. Tai vienas didžiausių pastatų Suvalkų krašte. Be rinktinės namų, jau savo mūro namus baigia statyti Gelgaudiškio šaulių būrys. Artimiausioje ateityje numato namus statyti — Lekėčių, Paczerėlių, Plokščių ir Slavikų būriai. Būriai pagal nustatytą siems metams darbų planą rinko žinias apie garbingai žuvusius bei pasidarbavusius tėvynei žmones, apie istorines vietas, ruoš istorijos ir lietuvių kalbos kursus ir t. t.

Garbės teismas buvo neturėjo. 1937 m. visuomeninių sumų apskaita ir 1938 m. rinktinės samata.

Rinktinės tarybos nariai: not. J. Riauba, mkt. V. Spakauskas, m. Skirgaila, dr. Stukas, apskr. agr. Smaitys ir mokytojas insp. B. Giedraitis. Garbės teisman apskr. v. kas. rajon. v. gas

Stašys ir rajon. v. kas Janavičius. Kontrolės komisijon: Pr. Banaitis, Br. Babušis ir K. Aranauskas.

Birželio mėn. 6 d. bus rinktinės šventė, kurios metu bus rinktinės namų pašventinimas, šakių apskr. 20 m. Nepriklausomybės šventėms ruošti komiteto rinktinėi vėliavos įteikimas ir šaulių moterų ginklų įteikimas. Todėl rinktinės vadas baigdamas susirinkimą kvietė visus šaulius tai šventei gerai pasiruošti.

Pabaigus susirinkimą buvo bendri pietūs, kurių metu pasidalinta šauliško darbo išpūdziais ir padainuota patriotiškų dainų.

J. Kudirka.
Paluobiai. Vasario 20 d. būrys suruošė Zygmantų km. vakarą. Vaidino: „Tėvų klaidą“ 4 v. vaidelį. Kovo mėnesyje numatyta Palubiuose suruošti lietuvių kalbos ir lietuvių istorijos kursus; lektoriūmi numatyta kviešti šaulys mok. A. Laurinaitis. 1938 metams būrio tarybon išrinkti: A. Laurinaitis, P. Naujokas, M. Laurinaitienė ir P. Giedraitis. Būrys nuolatos gausėja naujais nariais.

Kuras. Kovo 7 d. pr. mokykloje buvo antras šimtet būrio susirinkimas. Apsvarstyti svarbūs klausimai. Susitarta del istorijos ir gimtosios kalbos kursų. Paskaitas skaitys vietos mokyklos mokytojai Ona Tamulaitienė ir Bernardas Tamulaitis.

laitis. Pasitarta del „Trimito“ prenumeratos. Nutarta šiais metais vėliavą įsigyti. Būrio veikla pasigėrėtina. Jau turi savą orkestrą, chorą, taip pat neatsilikta ir meno srityje. Yra ir vaidintojų grupė. Del to taip sekasi dirbti, kad visi iš vien dirba, susiklausydami su vadovybe. Be to vietos mokykloje turi patalpas paskaitoms, susirinkimams ir pasiūlymams.

T. O.
Gelgaudiškis. Vasario 27 d. Gelgaudiškio būrio Zygnėnų skyrius pr. mokykloje suruošė vakarą. Suvaizdinta „Tarnas supainiojo“ ir „Aš numiriau“. Mok. Jaseviūtės iniciatyva, pradžios mok. mokiniai pašoko ir padeklamovo. Šaulių vakaras visais atžvilgiais gerai pavyko.

Energingai šauliai prisideda prie savo namų statymo. Skirtą namų statybai miško medžiagą per 70 ketm. patys šauliai talkos būdu iškirto ir baigia jau vežti.

A. J. čius.
KLAIPEDA.
Nemerzė. Kovo 6 d. įvyko būrio susirinkimas. Dalyvavo ir svečių. Būrio vadas J. Velius pranešė apie įvykusį būrių vadų susirinkimą Klaipėdoje. Šv. vad. Pr. Šalkauskas aiškino sąjungos statutą. Visi būrio nariai pasižadėjo įsigyti tautinės vėliavos. Tartasi ir del būrio vėliavos įsigijimo.
Pr. Šalpiškis.

Lazdijų šaulės išsiviešėjusios būrio vėliava.

MOTERYS ŠAULĖS.

Šakiai. Vasario 27 d. šaulių namų salėje įvyko rinktinės šaulių moterų būrių ir skyrių vadžių bei atstovių susirinkimas. Iškilmingoji susirinkimo dalis buvo bendra su šauliais. Moterų susirinkime gražų žodį pasakė rinktinės vadė Gustienė. Į garbės prezidiumą pakviesta rinktinės taryba. Rinkt. vadė pranešė rinktinės veiklą. Darbas varomas plačia vage. Steigiami nauji būriai, ruošiamos sporto sėkmės rinktinėje ir būriuose, važinėjama su paskaitomis. Surošyti 3-jų mėn. sanitariniai kursai, kuriuos lanko ir apylinkių būrių šaulės. Surošta ir įvairių pasilinksminimų — pramogų kultūriniais tikslais. Sėkmingai vykdomas šaulinis darbas ir paskiruose daliniuose.

Išrinkta nauja rinktinės taryba: M. Kudirkienė, Jasiūnienė, Krakauskienė, Alksnininė, Ardickaitė ir Alksninytė. Garbės teisman: Baltaragytė, Naujokaitienė, Urbantaitė, Kontrolės komisija: Banaitienė, Kučinskaitė, Bindokaitė.

Susirinkimas baigtas kartu su vyrais, sugiedant Tautos himną. Po to sekė jaukus, nuolat linksmos dainos lydimas, bendras užkandis, kurio metu savuosius ir svečius vaišino vietos būrio šaulės.

Alytus. Naujų šaulių namų salėje įvyko gausus šaulių moterų būrio metinis susirinkimas.

Būrio vadė š. Aleksaitytė atidarydama susirinkimą, pranešė būrio veikimą. Kontrolės komisijos pranešimą atliko š. Vrankienė, pažymėdama, jog būrio reikalai tvarkomi pavyzdinai. Apie izdo padėti pranešė vadė Aleksaitytė ir pateikė priimti 1938 m. pajamų — išlaidų samatą, kuri vienu balsu ir buvo priimta. Į naują būrio tarybą išrinktos: Duobienė — pirm. pav., Jėčienė — šv. vad., Kilinskaitė — izd. ir Pağonytė — sekr. Kontrolės komisija: Gimžauskienė, Vrankienė ir Vabuolienė. Kapų tvarkymo komisija: Basiulienė, Zmuidzinavičienė, Nedzinskienė, Molienė ir Višinskienė.

Aptarta visa eilė svarbesnių būrio reikalų, iš kurių pažymėtini: savos seklyčios skoningesnis įrengimas ir vakarojimų organizavimas.

Kudirkos Naumiestis. 1933 m. prie Naumiesčio vyrų būrio įsisteigė moterų skyrius. 1936 m. sudarytas moterų šaulių būrys. Būrys žengia pirmyn, dėka darbušios būrio vadės M. Skirgailienės. Kovo 6 d. įvyko visuotinis būrio susirinkimas. Išrinkta nauja būrio taryba ir kontrolės komisija. Į būrio tarybą išrinktos: Rastauskienė, Kolevienė, Lesčiukaitė ir Lapinskaitė. Po susirinkimo buvo bendra arbatėlė, kurioje dalyvavo

daug vietos šaulių. Svečių ir sesių tarpe nuotaika buvo ypatingai gera.

Be to II. 26 suruošta kaukių vakaras — maskaradas, bendrom jėgom su vyrų šaulių būriu. Iš gauto pelno geriausiai pasirodžiusioms kaukėms buvo išdalintos dovanos.

Būrio korespondentė.
Panevėžys. Kovo 6 d. moterų šaulių rinktinės atstovių susirinkime rinktinės vadė Bilevičienė pradėdama susirinkimą tarė atstovėms gražų žodį, apibūdindama moterų šaulių uždavinius, ragindama ir toliau su nuoširdžiu atsidavimu dirbti šaulių darbą. Į susirinkimą atvykusį mot. šaulių tarybos reikalų vedėją Br. Balšaitytę perskaitė mot. šaulių vadės sveikinimą ir kalbėjo apie mot. šaulių darbą ir ateities gaires. R. tarybos vicepirm. š. Juodvalkienė pranešė apie rinktinės veiklą. Moterų šaulių darbas nuolat stiprėja ir plečiasi. Atstovės pareiškė gražių sumanymų ir pageidavimų organizacinio ir kultūrinio darbo srityse. Kalbėta apie ideologinių, sanitarinių ir kt. kursų organizavimą, ekskursijų ir stovyklų reikalą.

Susirinkimui š. Dulinskaitė pranešė apie mot. šaulių sanitarinį darbą, o š. Janulionienė pateikė L. Mot. suvažiavime skaitytą paskaitų plačias santraukas. Pasiūsti sveikinimai. Į rinktinės tarybą išrinktos: A. Juodvalkienė, S. Pajuodytė, E. Raziūnienė, M. Juozaitienė, J. Slavyinskaitė ir Janulionienė. Po susirinkimo buvo bendra arbatėlė su vyrų atstovais. Vaišes paruošė 3-čio būrio šaulės. Be to, susirinkimo dalyviams buvo suvaidinta „16 vasario“.

Žašiai. Vietos ginkluotoms krašto pajėgoms remti s-gos skyrius paraginoma organizacija ir mokytojus, kad surengtų vakarus, kurių pelną skirtų ginklų fondui. Vietos šaulių moterų skyrius gavusios paraginimą nuoširdžiai pageidavimą priėmė ir vasario 27 d. surengė vakarą, kuriame vaidino komediją „Kaip romane“. Pelną įnešė ginklų fondo ein. sąskaiton. Pažymėtina, kad šaulės pirmosios įnešė auką. Skyriui vadovauja Pr. Baumilienė.

Joniskis. Įsisteigus prie valsčiaus šaulių būrio moterų skyriui, manoma dar labiau sustiprinti šaulišką veikimą valsčiaus ribose. Kaip ir seniau, kartu su būrio šauliais vyrais, numatoma suruošti paskaitų, vaidinimų ir kitų kultūrinių pramogų. Šimet ryžtamasi organizuoti kaimo moterų tarpe tautinių drabužių dėvėjimą.

Saulė E. V.
Vilkaviškis. Vasario 20 d. buvo metinis būrių atstovių ir vadžių susirinkimas. Dalyvavo ir rinkt. vadas plk. Matulio-

nis. Savo žodyje plk. Matulionis plačiai papasakojo apie sąjungos uždavinius, atsakinėjo į klausimus. Iš centro atvyko moterų šaulių vadė Marcinkevičienė. Jos paskaita įvyko gimnazijos salėje, kur be atstovių dar buvo susirinkusių ponių ir šaulių iš miesto. Rinktinės tarybon išrinktos šaulės: Safaitienė, Gurevičienė, Žitkiūtė, Stepanavičiūtė, Navickienė ir Povilaitienė.

Marijampolė. Vasario 26 d. Sudavijos patalpose įvyko vietos moterų šaulių būrio tautinių drabužių propagandos vakaras. Salė buvo dekoruota lietuviškais ornamentais. Publika prisirinko pilnutėlė salė. Buvo virš 50 tautiniais drabužiais apsirengusių viešnių. Programą vykusiai išpildė operos solistė Radzevičiūtė ir dramos artistė Dauguvietytė. Akompanavo Lavickienė. Abi artistės buvo labai nuoširdžiai publikos sutiktos ir palydėtos gėlėmis. Dovanas už gražiausius kapsiškus drabužius laimėjo š. Pajaujienė, o už aukštaitiškus — š. M. Sirutytė. Ši vakarą įvykdant ir tautiškus drabužius išgyjant daug darbo moterų š. būrio taryba su jos vadė š. mokyt. Stalauškiene prieky. Loterijai fantus gaminant ir salę dekoruojant, daug sugebėjimo parodė būrio šaulės. Loteriją gausiai parėmė visuomenė, kaip fantais taip ir lošimu (parduota 500 bil. po 1 lt.). Gauta gryno pelno per 800 lt. Didesnė pelno dalis paskirta ginklams pirkti. Prie šio vakaro pasisekimo daug prisidėjo apskr. viršininkas š. Kalendra ir šaulė Kalendrienė. Visiems, kas prie šio I-jo tautinių drabužių propagandos vakaro prisidėjo, šaulės yra labai dėkingos.

Marijampolė. Vasario 27 d. kartu su būrių atstovų susirinkimu įvyko ir šaulių moterų skyrių atstovių susirinkimas, kurį aplankė šaulių moterų vadė š. Marcinkevičienė. Atskiram darbo susirinkime rinktinės vadė Mažūnaitienė prezidiuman pakvietė tarybos nares: Kerbelienė, Pajaujienė ir Rakutienė, o sekretoriauti — Lietuvninkienė. Rinktinės tarybon išrinktos: Ona Kerbelienė, Stasė Maurukienė, Natalija Rakutienė, Marija Pajaujienė, Veronika Kalendrienė ir Konstancija Dailydienė. Kontrolės komisija: Teresė Totoraitienė, Marija Sirutytė ir Konstancija Nenontienė. Garbės teisman: Prūšienė, Petrauskienė ir Baltrušaitienė.

Moterų šaulių vadė š. Marcinkevičienė pasakė kalbą. Šaulės savo vadei entuziastiškai sušuko valio. Pajaujienė vadė Mažūnaitienė pranešė apie moterų šaulių nuveiktus darbus. Iš šios apyskaitos pasirodė, kad šaulės aktingai dalyvauja šauliškame darbe. Ginklų fondui paaukota apie 700 lt. Kalvarijos moterų šaulių būrys, pirmas visoj rinktinėje, padovanojo 16 Vasario progą šauliams 2 karinius šautuvus. Po susirinkimo šaulės dalyvavo bendruose atstovų pietuose.

Kl. Rymantas.

Šiauliai. Vasario 27 d. įvyko rinktinės moterų šaulių atstovių susirinkimas. Apie nuveiktus ir numatomus rinktinės darbus pranešė buv. rinkt. vadė B. Galminienė. Šimet rinktinė pasiryžo visą savo veiklą nukreipti lėšų suradimui, būrių lankymui ir propagandai. Apie izdą pranešė izd. Ruseckienė. Kontrolės komisijos vardu pranešė Paškevičienė. Būriuose darbo našumas žymiai padidėjęs. Darbo planai veik visur įvykdyti. Nėra srities, kurioje šaulės nedirbtų. Šaulės dirba įvairių kultūrinį darbą, be to atsistieikia karinio parengimo, poeto ir kitose srityse. Rinktinėi vadė J. Pimpienė. Naujon rinktinės tarybon išrinktos: E. Klupšienė, L. ... dienė, I. Ruseckienė, B. Misiūnienė, ... eckienė ir B. Galminienė. Kontrolės komisija: M. Valiulytė, B. Paškevičienė ir P. Korsakienė.

Jaunystės Muilas

— JAUNYSTĖS MUILAS —

MĖGSTAMIAUSIAS LIETUVAIČIŲ MUILAS,

nes jis visuomet lieka geras ir malonus!

Nes jis visuomet švarina, maitina ir lygina odą!

Nes jo dėka žmogus jaunėja!

FLORANCE, KAUNAS

Raštai.

(Atkelta iš 2-ro virš. pusl.).

savo tėvynei darbą, susipranta, meta bolševikų eiles ir prisideda prie Lietuvos nepriklausomybės kūrėjų. Pirmykštes savo kaltes jis išperka partizano veikla.

Juodžiausia veikalė asmenybė — čekistas Brodmanas. Tai žmogus, kuriame kaupiasi visos žemosios žmogaus aistros, visiškai nepripažįstas jokio žmoniškumo jausmo.

Gilų įspūdį palieka skaitytojo samonėje Vincas Galinis, buvęs rusų kariuomenės karininkas, partizanų vadas. Tai atstovs tų mūsų tautos didvyrių, kurie, nepaisydami jokio savo asmeniui pavojaus, iškovojo Lietuvai nepriklausomą gyvenimą. Šis žmogus sugebėjo nugalėti sunkiausias aplinkybes, o tai atliko jo ryžtumas, sumanumas, šventas pasiaukojimo jausmas. Jaudinantį momentą, veikalą beskaitant, teikia piemenuko Pranuko pasišventimas partizanų veiklai ir didvyriška jo mirtis. Bolševikų kvociamas, jis nieko nepasako apie saviškius ir drąsiai žūva nuo sužvėrėjusio Brodmano rankos.

Veikalė vyrauja dvi pagrindinės idėjos: bolševikų ir lietuvių partizanų. Bolševikai, nesiskaitydami su jokiū žmoniškumu, stengiasi užimti gražiąją Lietuvą ir priversti jos gyventojus paklusti palaidų idėjų suformuotam režimui, kad tuo daugiausia galėtų panaudoti krašto piliečius savo asmens naudai. Partizanai, kad ir prispausti svetimosios letenos, kad ir surakinti svetimųjų atnešto vargo, tačiau skatinami sielos gėlmėse žėrinčios laisvės, savarankiško gyvenimo troškimo ir lietuviybės didingumo, nelygios kovos lauke ryžtasi pakelti prieš engėjus ranką, kad laimėtų Lietuvai nepriklausomybę. Nelygios kovos grumtinės baigiasi partizanų laimėjimu, pasirodė, kad lietuviu dvasia nenugalima jokiais smurto priemonėmis.

Šis gražus savo intriga veikalas, turįs labai stiprių visuomenės auklėjimo veiksmų, teiktinas visiems šaulių būriams

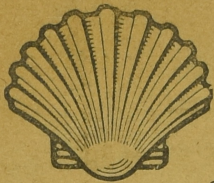
jų scenos menui. Veikalas nesunkus suvaidinti. Jis imanomas kone kiekvienam šaulių būriui. Šauliams, ėmusiems šį veikalą vaidinti, primintina gerai išiskaičiuoti veikalo pradžioje pateiktus paaiškinimus ir nurodymus. Kai šie paaiškinimai tinkamai bus jų suprasti ir išidėmėti, suvaidintas veikalas susilauks neabejotino pasisekimo.

Beje, šia proga neiškenčiu nepareiškęs pageidavimu, kad šis veikalas būtų suvaidintas ir stambesnių mūsų sceninio meno pajėgų. Valstybės Teatras, taip dažnai besiversdamas įvairiais svetimausių sukurtais veikalais, gerą darbą atlikty, jei įtrauktų šį nusisekusį veikalą savo repertuaran. **J. Žukauskas.**

Eduardas Žilys. NEPRASYTI SVEČIAI. Trijų veiksmy pjesė iš kovų dėl gimtosios žemės. Veikalas premijuotas Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriaus dramos veikalų konkurso komisijos. Išleido Sakalas. 1938 m. 120 psl. Kaina 2 lt.

Šis veikalas vaizduoja mūsų tautos kovas su bermontininkais. Idėjos atžvilgiu čia pavaizduojamas priešas yra skirtingas nuo kitų dviejų priešų — bolševikų ir lenkų. Šiuodu paskutinieji, kaip ten bebūtų, besiverždami į mūsų žemę ėjo savųjų tautų vardu, nešini savomis idėjomis. Savaime, suprantama, kad tokie priešai, savos tautos, savų idėjų naudai norėję mūsų žemę paglemžti, buvo mūsų kraštui žymiai pavojingesni, keleriojai prašaištingesni, kaip palaidos, jokia idėja nesusietos bermontininkų masės. Bermontininkai buvo paprasčiausi avantiuristai, atviro plėšiko vardo teverti mažai organizuoti žmonės. Tačiau besikuriančiai anų laikų Lietuvai jie buvo labai pavojingas priešas. Reikėjo daug vargo, daug kraujo aukų, kol šis prašaištingas priešas mūsų tautos sūnų buvo nugalėtas.

Veikalo pradžioje gyvenimiškai vaizduojama besikurianti Lietuva. Seniūnas Butkus tvarko kvitus ir ruošiasi juos nešti valsčiūn. Atėję kaimynai šnekučiuoja apie besikuriančią valdžią. Naujojo gyvenimo nuotaiką drumsčia vienas an-

ūkininkaukite
taupiai vartodami tepimui
SHELL
tepalus ir kitus naftos
produktus

FOTOCINKOGRAFIJA

„Vaga“

gamina įvairių rūšių klišes. Darbas atliekamas greitai ir gerai. Kainos žemos. P r a š o m e i s i t i k i n t i.

Kaunas, Mickevičiaus g. 19. Tel. 24604.

tras saviškis, besikuriančios Lietuvos ateitimi netikis, atejūnų reikalams savanaudiškais sumetimais pasidavęs. Ir štai užpuola bermontininkai... Bermontininkai skriaudžia, kankina, plėšia gyventojus. Jų tarpe atsiranda vienas prūsų lietuvis — Fricas Aušrotas, kuriame pabunda lietuviybės liepsnelė. Bermontininkams drąsus gyventojai priešinasi, ginklu veikia prieš juos. Pagaliau mūsų kariuomenės dalinys kartu su partizanais likviduoja plėšrų jų šeimininkavimą. Partizanai vyksta savanoriais į besiformuojančią kariuomenę, su jais kartu išeina ir Fricas. Gyventojai labai džiaugiasi savo kariuomene ir iš paskutiniųjų stengiasi jai padėti visokeriopomis aukomis.

Veikalė taurus lietuviškumo atstovai yra Butkaus šeima, leitenantas, Alksnėnis ir k. Juodžiausia asmenybė — bermontininkas Rabė. Tai karys atejūnas, kuris iš karo teieško tik savo asmeniui gero. Tačiau jis nėra gudrus, priešingai, kiek kvailokas, juokingas, tačiau palaidomis savo asmens savybėmis labai pavojingas vietos gyventojams kiekvienu metu galis pridaryti labai daug šunybū. Tai gana būdingas bermontininko gaujų atstovas.

Veikalas savo turiniu labai paprastas, nesudėtingas. Jo turinys daugiausia kaupiasi veikėjų dialoguose. Tai kiek pasaukinio jo gerąsias scenines ypatybes. Tačiau artistai, gerai susipažinę su veiksmo dalyvių charakteriu, gerai suprātę visą ano meto gyvenimo aplinką, sugebės neblogai atlikti šio veikalo roles. Tai leidžia manyti, kad šis veikalas mūsų kaimo scenoje susilauks gero pasisekimo.

J. Žukauskas.

Tūkstančiai džiaugiasi

IR TAM STA DŽIAUGSIES
VARTODAMAS ŽALIOS SPALVOS

Linu muilą

AKC. B-VE „LIETUVOS MUILAS“ PANEVĖŽYS.

**XIII VALSTYBĖS
LOTERIJA**

IV KLASĖS LOŠIMAS BUS
RUGSĖJO MĖN. 6 IR 7 D. D.

**„DIDYSIS KARAS“ UŽ TREČDALĮ KAINOS IR
DOVANŲ UŽ 600 LITŲ.**

Knygų leidykla „Skaitytojas“ spausdina visiems įdomia J. Paleckio knygą „Didysis 1914–18 m. m. karas“.

Toj knygoj trumpai ir aiškiai aprašoma prieš 20 metų pasibaigusio pasaulinio karo priežastys, jo eiga ir pabaiga. Šimtai tūkstančių mūsų žmonių dalyvavo tame kare. Jis perėjo per Lietuvą, dauguma jį prisimena, bet jo visos eigos nežino, nes tik vėliau iškilo daugelis karo paslapčių. Dabar vėl kalbama apie karus. Tad visi turi šią knygą perskaityti. Knygos rinkos kaina bus Lt. 1,50. Bet, kad ji būtų plačiau prieinama, leidykla kiekvienam išsiųs knygą

TIK UŽ 60 CENTŲ.

tiktai su viena sąlyga: jei bus užsakoma iš anksto ir pinigai prisiųsti iki 1938 m. rugsėjo 30 d. Tad nieko nelaukdami siųskit perlaida arba naujais pašto ar žymniais ženklais (tik niekur nekljuodami), — 60 centų ir gausit knygą, kaip tik ji išeis iš spaudos.

Knygos vajui paskatinti skiriama 11 premijų, kurios bus paskirstomos burtų keliu tarp užsakytojų:

- 1 premija — 100 litų pinigais,
- 10 premijų — po įvairių knygų rinkinį, kiekvienas 50 lt vertės.

Užsakymus su 60 ct ženklais arba perlaida siųsti šiuo adresu: Leidykla „Skaitytojas“, Parodos g. 10. Kaunas.

Norintieji šia proga gali papiginti išsirašyti anksčiau išėjusias „Skaitytojo Bibliotekos“ knygas: 1) „Meilės šalna pavarai“ ir 2) „Pasaulis iš arti“, prisiųsdami po 80 centų už knygą perlaida arba ženklais.

Vartodami NIVEA galite visai ramiai kaitintis.

Išnaudokite kiekvieną saulėtą dieną, nės saulė duoda sveikatos ir džiaugsmo. Todėl išsitemkite gerai su Nivea ir greičiau į saulę. Jeigu oda dar visai balta ir jautri, geriau, poimkite Nivea riešutinę alyvą, kaip tinkamiausią apsaugojamąją priemonę. Abu preparatai neturi jokių kenksmingų chemikalų, saugoja odą nuo saulės kaitros, tačiau nekluduoja nudegti. Vartojant Nivea, oda pasidaro aksominė, minkšta, sveika ir daug greičiau nudega.
Nivea-Creme: Lit 0.50, 1.—, 1.40, 2.50 ir 3.75
Nivea-Alyva: Lit 2.50 ir 4.25

Ar Jūs vaikščiojat be skrybėlės, ar Jūs maudotės, sportuojat — Jūsų plaukai neturi atrodyti, kaip neišbrendamoji giria.

„Glaudin“

visiškai be riebalų užlaiko kiekvieną šukuoseną vėjui ir negiedrai esant, lyg nematomas plaukų tinklėlis.

FLORANCE KAUNAS.

**G R I A U S I A
I R P A T O G I A U Š I A
S K E L B T I S T I K** **TRIMITE**